

KONJUNKTUUR

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT • ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH

2 (209) 2019

Väljaanne KONJUNKTUUR annab
iga kvartali alguses operatiivse
ülevaate olukorrast Eesti majanduses
ja prognoosi lähemaks 3-6 kuuks

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

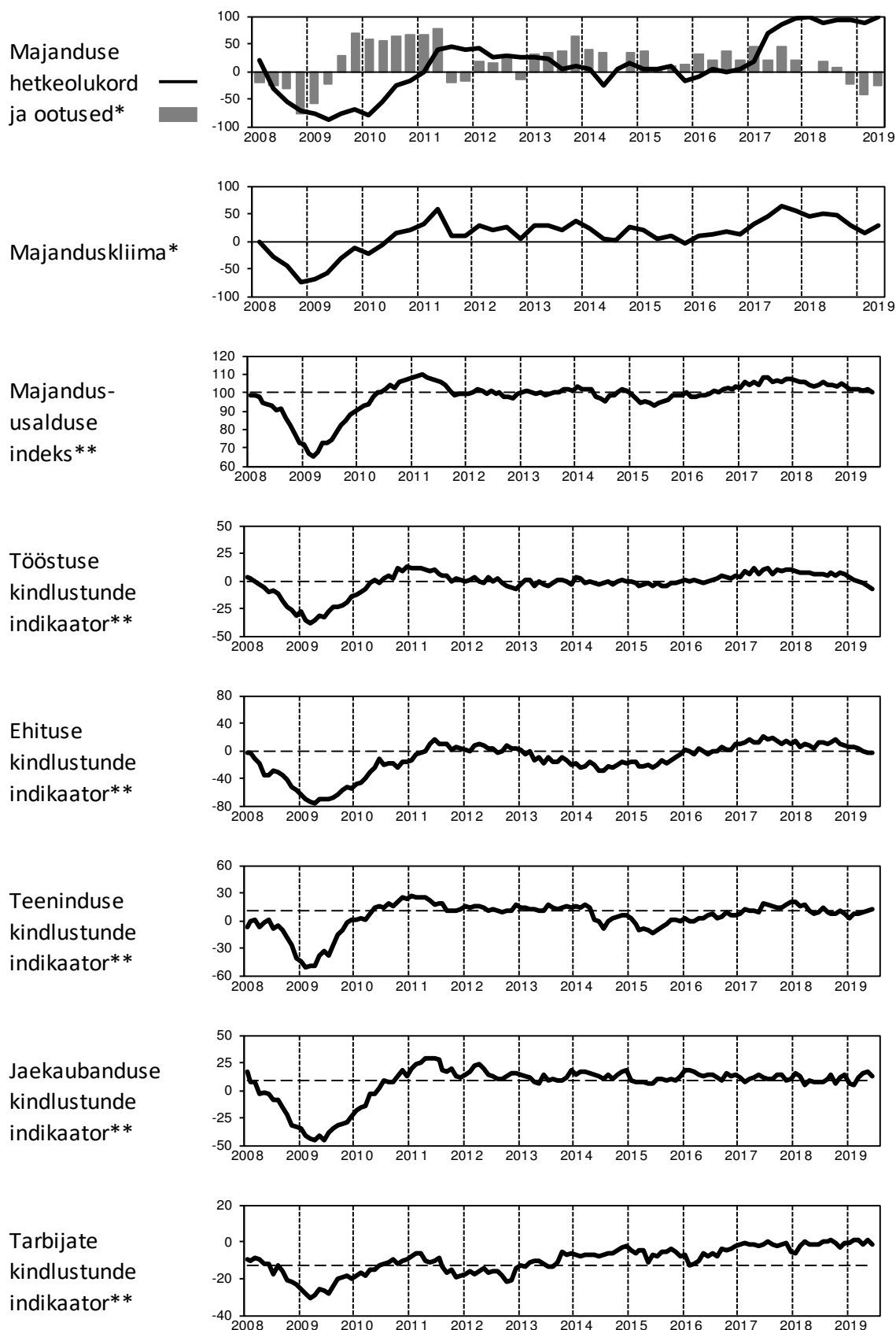
ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

KONJUNKTUUR

NR 2 (209)

Tallinn
Juuni 2019

EKI KONJUNKTUURIINDEKSID: JUUNI 2019

* Münchener IFO metoodika

** Euroopa Komisjoni metoodika, sesoonselt silutud aegread

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2019. a juunis ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunktuuribaromeetrid: juuni 2019	14
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	14
2.2. Töötleva tööstuse investeeringud (<i>K. Martens</i>)	22
2.3. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	24
2.4. Jaekaubandusbaromeeter (<i>Ü. Mattheus</i>)	30
2.5. Teenindusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	36
2.6. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	43
3. Eesti majandusareng 1993–2018 ja prognoos 2019 (<i>L. Kuum</i>)	49
4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2019: IMD edetabel (<i>L. Kuum</i>)	53
5. EKI toidukorvi maksumus: II kvartal 2019 (<i>V. Vähi</i>)	58
6. Eesti alkoholiturg 2018 (<i>E. Orro</i>)	61
7. Maailmamajanduse konjunktuur: II–III kv 2019 (<i>B. Pulver</i>)	66
Lisa 1 Riikide majandusindikaatorid	69
Lisa 2 Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	70

Toimetaja: M. Josing
Kujundus: M. Reiman

Informatsioon: EKI direktor
Marje Josing
Rävala 6, 19080 Tallinn
eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

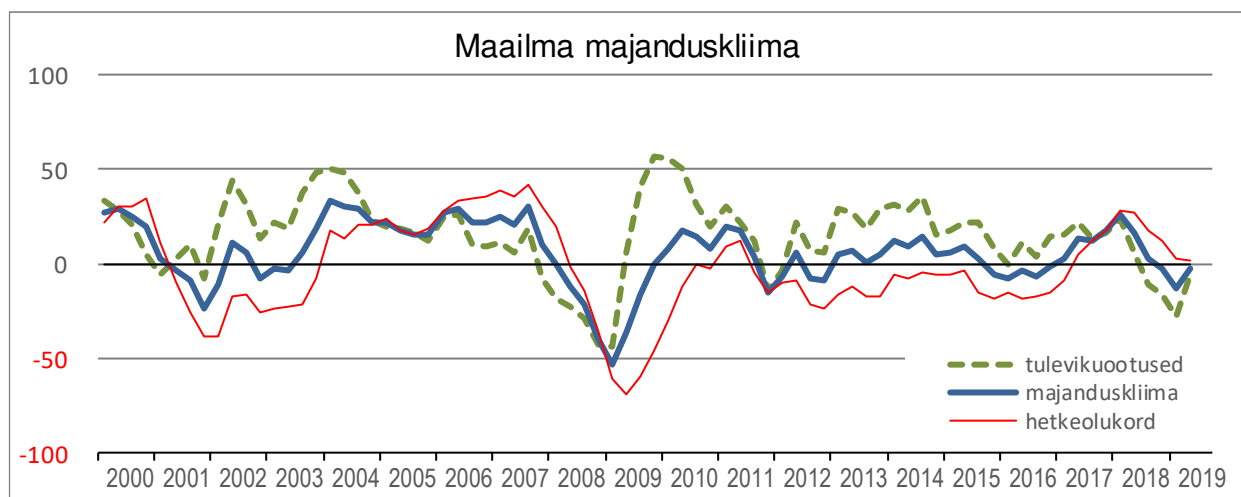
1. Majanduse üldolukord 2019. a juunis ja 6 kuu pärast

Majanduse hetkelukord hea, 6 kuu väljavaated rahuldavad, majanduskliimaindeks juunis 27,3 p.

1.1. Majanduse hetkeolukord püsib hea

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) majandusanalüütikute paneeli¹ juunikuu hinnangutest nähtub, et Eesti majanduse hetkeolukord püsib hea. Majanduse üldolukorda iseloomustav hinnang on taas üle 80 punkti ja seda juba 8 kvartalit järjest. Värske statistika näitab, et Eesti majandus kasvas I kvartalis 4,5%, kaupade ja teenuste eksport suurenes 4,6%, palgad tõusid 8,0% ning tootlikkus hõivatu kohta kasvas 2,7%. EKI ekspertide juunikuu hinnangutest majanduse hetkeolukorra kohta võib järeldada, et II kvartalis positiivsed arengud jätkusid.

Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) aprillikuu väljaandest World Economic Survey nr 2/2019 nähtub, et maailma majanduskliima võrreldes jaanuariga natuke parenes, kuid ka aprillis jäi hinnang rahuldavast madalamaks. Täpsemalt, **maailma majanduskliimaindikaator** tõusis jaanuaris – 13,1 punktilt aprillis –2,4 punktile ehk näitaja paranes 10,7 punkti. Seejuures maailmamajanduse hetkeolukorda hinnati aprillis 1,4 punktiga (jaanuaris 2,6 p) ja 6 kuu väljavaateid –6,1 punktiga (jaanuaris –27,7 p). Majanduskliimaindeks jäi miinuspoolele ka EL 28 ja Euroalal ning nende hindid olid vastavalt –9,1 punkti ja –6,3 punkti. Pikemalt vt ptk 6.

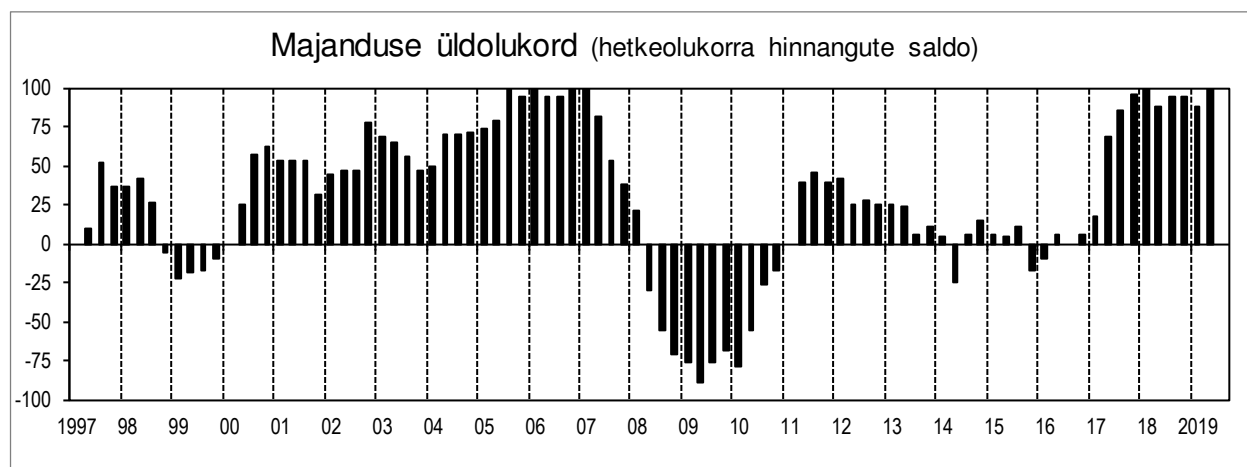
EKI ekspertide paneel hindas juunis **Eesti majanduse üldolukorra hetkeseisu** 100 punktiga², mis on 6 punkti enam kui detsembris ja 12 punkti enam kui märtsis. Majanduse hetkeolukorra 100-punktiline hinnang tähendab, et kõik 18 hindamisel osalenud eksperti andsid majandusele juunis hea hinnangu (sulgudes märtsi hinnangud):

olukord on hea	100% eksperte (88%)
olukord on rahuldav	0% eksperte (12%)
olukord on halb	0% eksperte (0%)
hinnangute saldo	100 punkti (88 p)

¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on toodud peatüki lõpus.

² Punktid on tuletatud saldo meetodil: positiivsete hinnangute osakaalust lahutatakse negatiivsete vastuste osakaal, neutraalsed hinnangud jäetakse arvestamata. Saldo võib seega ulatuda miinus 100-st kuni pluss 100 punktini.

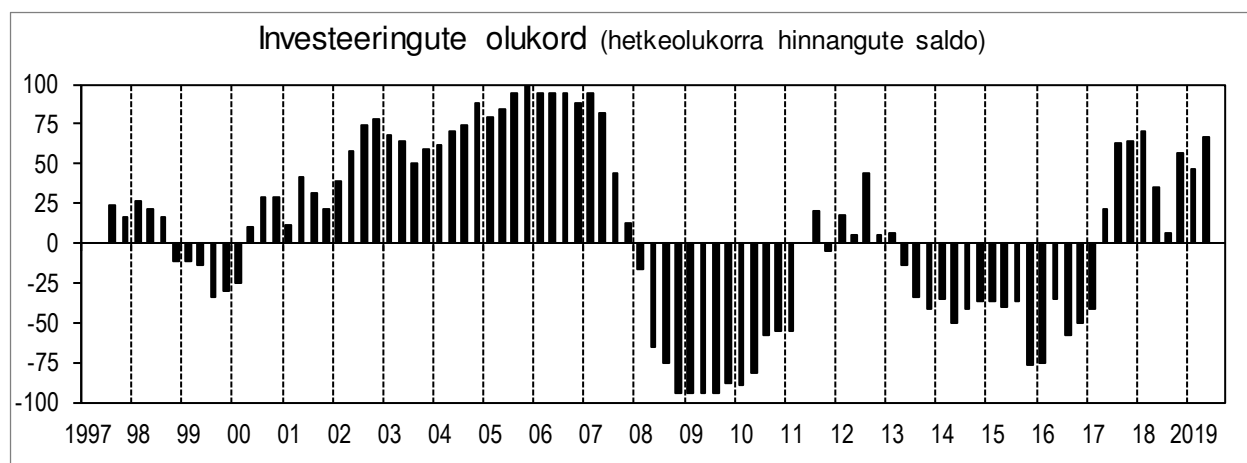
Meie peamiste partnerriikide majanduse üldolukorra hetkeseisu hinnangud viimasel vaatlusel (aprillis) olid järgmised: Soome 72 p, Rootsi 71 p, Läti 36 p, Leedu 100 p ja Venemaa -16,7 p. EL 28 majanduse hetkeseisu hinnang aprillis oli 10 ja Euroalal 8 punkti.

Investeeringute olukorda hindasid EKI eksperdid juunis majanduse üldolukorrast mõnevõrra halvemaks, kuid ikkagi on tegemist suhteliselt hea hinnanguga ja paremaga kui märtsis. Täpsemalt kujunes koondhinnang järgmiselt (sulgudes märtsi hinnangud):

olukord on hea	67% eksperte (47%)
olukord on rahuldav	33% eksperte (53%)
olukord on halb	0% eksperte (0%)
hinnangute saldo	67 punkti (47 p)

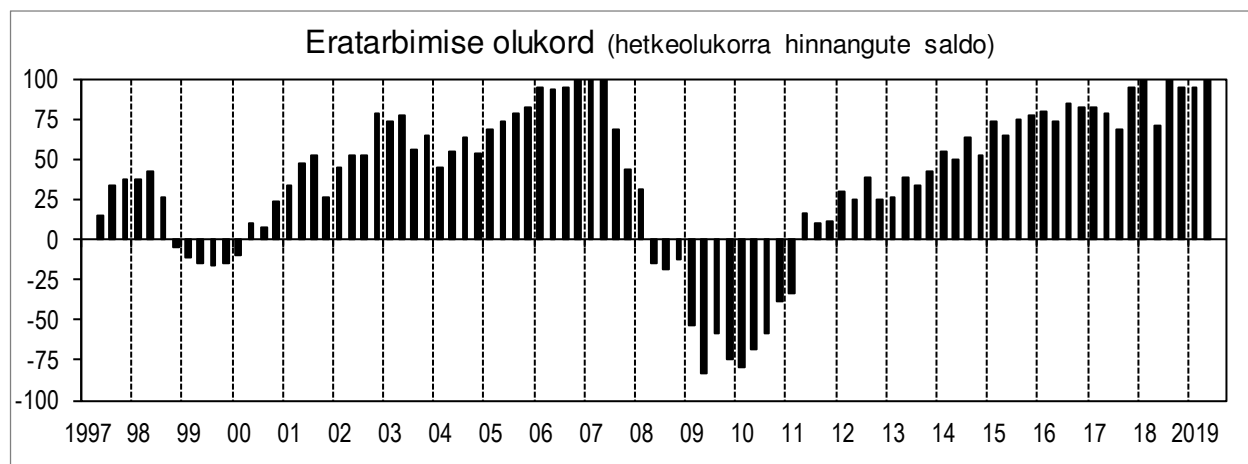
Eesti olulisemates partnerriikides hinnati investeeringute olukorda järgmiselt: Rootsi 43 p, Soome 28 p, Läti 18 p, Leedu 40 p ja Venemaa 46 p.

Eratarbimise olukorda hindasid eksperdid juunis jätkuvalt heaks, seda juba kolmandat aastat järjest. Seejuures juunis oli hinnang üksmeelne (sulgudes märtsi hinnangud):

olukord on hea	100% eksperte (94%)
olukord on rahuldav	0% eksperte (6%)
olukord on halb	0% eksperte (0%)
hinnangute saldo	100 punkti (88 p)

Eratarbimise olukord sai suhteliselt kõrged hinded ka meie peamistes partnerriikides (välja arvatud Venemaa): Rootsi 64 p, Soome 64 p, Läti 64 p, Leedu 100 p ja Venemaa -49 p. EL 28 keskmiseks hindeks kujunes 23 p ning Euroalal 21 p.

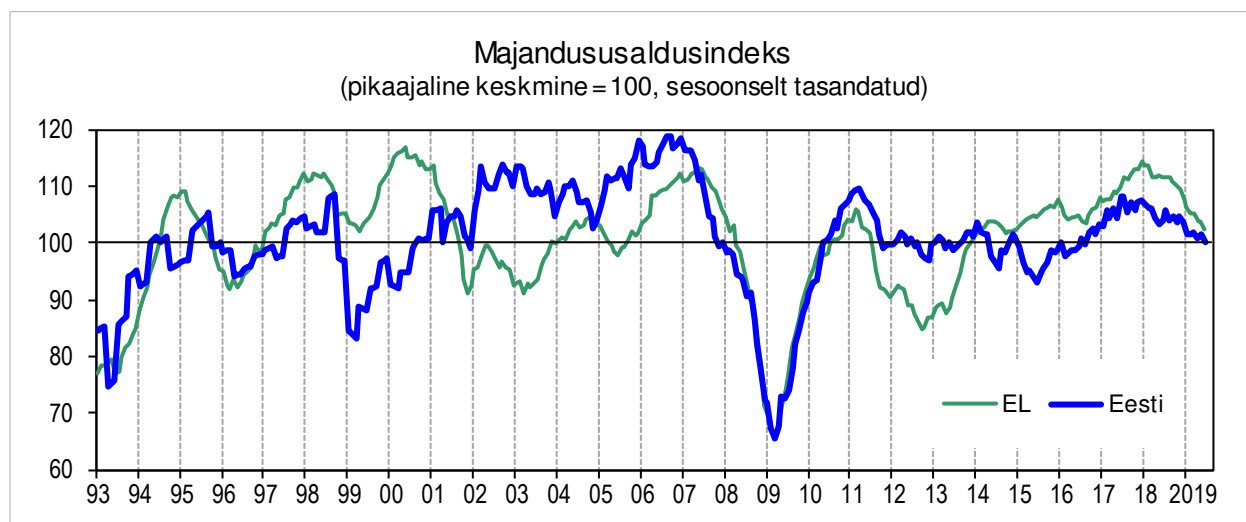

Eesti praeguse majandusolukorra **võrdlus aastatagusega** (juuni 2018) näitab, et olukord käesoleval aastal on mõõdukalt parem. Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt:

	Üldolukord	Investeeringud	Eratarbimine
olukord on nüüd parem	28	56	33
olukord on umbes sama	66	44	61
olukord on nüüd halvem	6	0	6
hinnangute saldo	22	56	27

Eelmisel vaatlusel (märtsis) olid aastavõrdluse tulemused (saldod) vastavalt 13 p, 29 p ja 18 p.

Etteruttavalt olgu märgitud, et EKI äribaromeetrid ja tarbijabaromeeter (vt II ptk) kinnitavad samuti, et Eesti majandusolukord on suhteliselt hea. Äri- ja tarbijabaromeetrid üldistav **majandusaldusindeks**³ (sesoonselt tasandatud) on juunis 100,1 punkti.

³ Majandusaldusindeks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20%) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena.

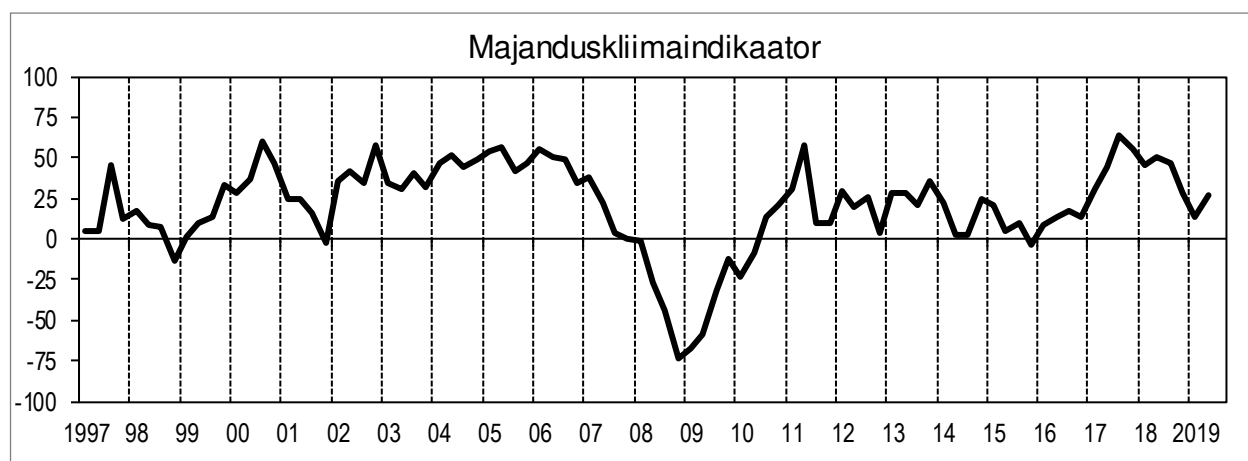
1.2. Majandusolukord eeloleval 6 kuul mõnevõrra halveneb, kuid jääb soodsaks, majanduskliimaindikaator juunis 27,3 punkti

Müncheni IFO aprillikuu väljaandest WES nr 2/2019 nähtub, et eelseisval poolaastal maailma majandusolukord püsib pingeline. Kui maailmamajanduse hetkeolukord hinnati aprillis enam-vähem rahuldavaks (saldo 1,4 p) siis eelseisva 6 kuu väljavaated on negatiivsed (saldo -6,1 p). Ka Euroala majanduse hetkeolukorra hinnang oli aprillis enam-vähem rahuldav (saldo 7,9 p), kuid tulevikuootused on pessimistlikud (saldo -19,5 p). Eesti lähimatest partneritest hindasid oma 6 kuu väljavaateid: Rootsi -21 p, Soome -8 p, Läti 9 p, Leedu -60 p ja Venemaa -11 p.

EKI ekspertide paneeli juunikuu hinnangutest nähtub, et ka Eesti majandusolukord võib mõnevõrra halveneda. Täpsemalt hindasid eksperdid majanduse üldolukorda 6 kuu pärast järgmiselt (sulgudes märtsi hinnangud):

olukord on siis parem	6% eksperte (12%)
olukord on umbes sama	61% eksperte (35%)
olukord on siis halvem	33% eksperte (53%)
ootuste saldo	-27 punkti (-41 p)

Tulenevalt ekspertide hinnangust majanduse hetkeolukorraks juunis (100 punkti) ja 6 kuu ootustele (-27 p) on Eesti **majanduskliimaindikaator** juunis 27,3 punkti. See on 13,4 punkti enam kui märtsis (13,9 p) ja umbes sama kui eelmise aasta detsembris (27,9 p). Eesti olulisemate partnerriikide majanduskliimaindikaatorid on: Rootsi 20,2, Soome 28,5, Läti 22,3, Leedu 4,9 ja Venemaa -13,9 punkti.

Ekspertide paneeli ootused **investeeringute ja eratarbimise** olukorra kohta 6 kuu pärast on järgmised:

	Investeeringud	Eratarbimine
olukord on siis parem	6%	11%
olukord on umbes sama	66%	67%
olukord on siis halvem	28%	22%
ootuste saldo	-22 p	-11 p

Toodust nähtub, et nii investeeringute kui ka eratarbimise osas ootab meid ees mõõdukas olukorra halvenemine (kasvukiiruse aeglustumine).

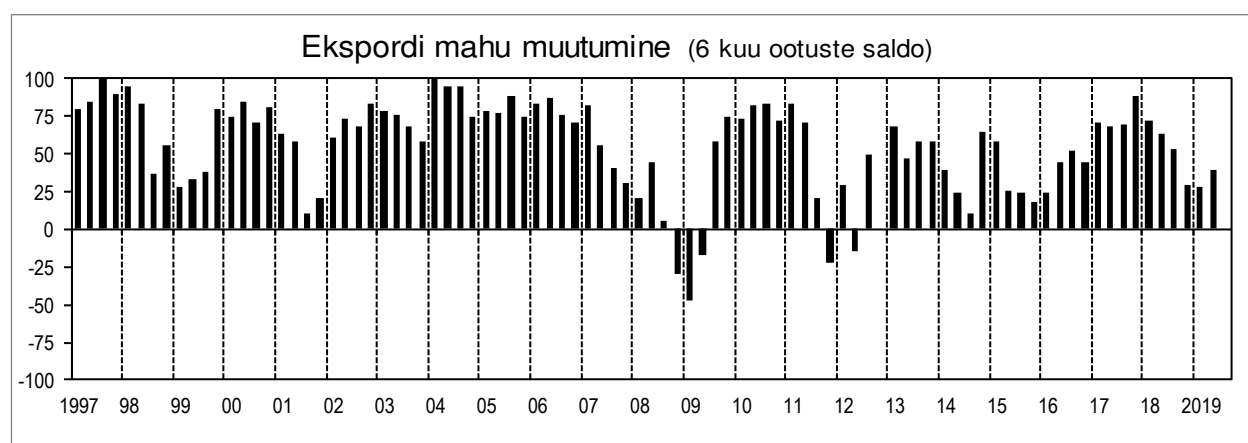
1.3. Väliskaubanduse arenguväljavaated mõõdukalt positiivsed

Proteksionismiga seotud ohud on endiselt aktuaalsed, mistõttu paljude riikide ootused väliskaubanduse edasise arengu suhtes on muutunud pessimistlikumateks. Näiteks EL 28 riikide ootused ekspordi mahu arengu suhtes eeloleval 6 kuul olid aprillis –9,2 ja Euroalal –11,9 punkti. Samas impordi arenguootused on positiivsed (vastavalt 6,9 p ja 10,0 p).

EKI ekspertide hinnangud Eesti väliskaubanduse arengu osas eelseisval poolaastal olid juunis suhteliselt optimistlikud:

	eksport	import
maht on siis suurem	50%	55%
maht on umbes sama	39%	39%
maht on siis väiksem	11%	62%
ootuste saldo	39 p	49 p

Eelmisel küsitlusel olid ootused (saldod) vastavalt 48 p ja 41 p. Meie peamiste partnerriikide ootused ekspordi ja impordi edasise arengu suhtes on järgmised: Rootsi 0 ja 21 p, Soome 33 ja 21 p, Läti 0 ja 18 p, Leedu –20 ja 0 p ning Venemaa 25 ja 17 p.

Kaubavahetusbilansi eelseisva 6 kuu arengu suhtes domineerib hinnang, et kaubavahetuse defitsiit võib suureneda (sulgudes märtsi hinnangud):

bilanss on siis parem	0% eksperte (12%)
bilanss on umbes sama	78% eksperte (53%)
bilanss on siis halvem	22% eksperte (35%)
ootuste saldo	–22 punkti (–23 p)

EL 28 riikide ootused tervikuna on –25 p.

1.4. Inflatsioon aeglustub, intressimäärad ja aktsiahinnad tõusevad

Inflatsiooni taseme suhtes on suures ülekaalus eksperdid, kes prognoosivad, et 6 kuu pärast on hinnatõus aeglasem kui praegu. Täpsemalt jagunesid ootused juunis järgmiselt:

inflatsioon on siis kõrgem	6% eksperte
inflatsioon on umbes sama	12% eksperte
inflatsioon on siis madalam	72% eksperte
ootuste saldo	–66 punkti

Inflatsiooni tasemeks 2019. aastal prognoosivad EKI eksperdid 2,8% ja 2024. aastaks 2,2%.

Laenuintresside taseme muutumise suhtes on EKI ekspertide paneel seda meelt, et nii lühi- kui ka pikaajaliste laenu intressimäärad on 6 kuu pärast kõrgemad:

	lühiajalised laenud	pikaajalised laenud
intressimäär on siis kõrgem	33%	29%
intressimäär on umbes sama	67%	71%
intressimäär on siis madalam	0%	0%
ootuste saldo	33 p	29 p

Euroala riikide ootused intressimäärade muutumise suhtes eelseisval 6 kuul on lühiajaliste laenu osas 9,7 ja pikaajaliste laenu osas 23,8 punkti.

Kodumaiste aktsiate hinnad on ekspertide koondhinnangul 6 kuu pärast mõõdukalt kõrgemad (sulgudes märtsi hinnangud):

aktsiahinnad on siis kõrgemad	35% eksperte (24%)
aktsiahinnad on umbes samad	53% eksperte (64%)
aktsiahinnad on siis madalamad	12% eksperte (12%)
ootused kokku	23 punkti (12 p)

Euroala riikide koondhinnangul ootab kodumaiste aktsiate hindu ees mõõdukas langus (saldo –6,2 punkti).

1.5. Majandusprobleemidest on kõige enam süvenenud poliitiline ebastabiilsus

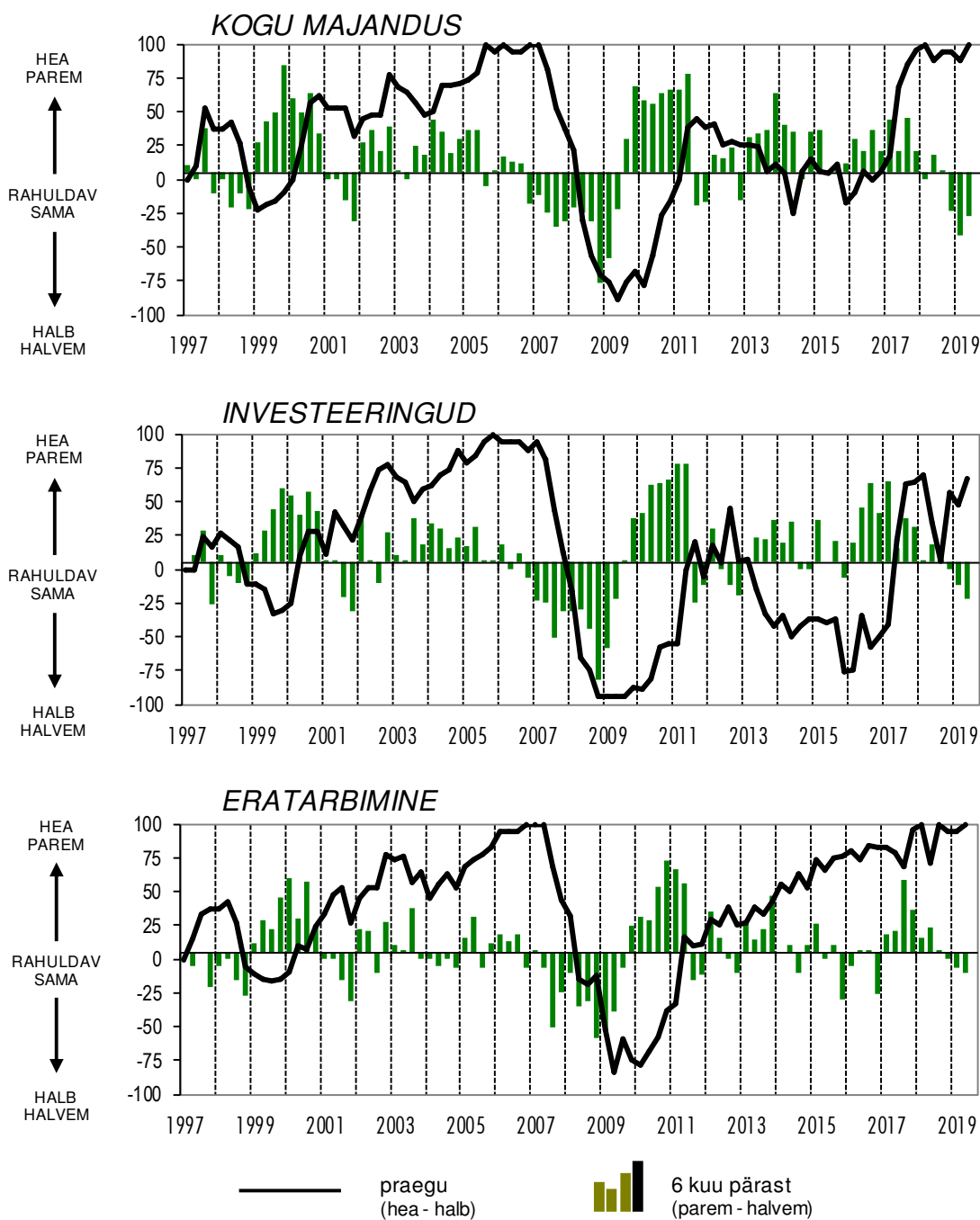
EKI ekspertide paneeli juuni hinnangutest nähtub, et endiselt on Eesti kõige tõsisemateks majandusprobleemideks oskustööjõu puudus (94 p), vähene innovatsioon (94 p), vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes (88 p) ja rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus (65 p). Võrreldes märtsi küsitlusega on kõige enam süvenenud probleemiks poliitiline ebastabiilsus, mille raskusaste tõusis 25 punktilt 50 punktile.

Probleem	Probleemi raskusaste ⁴		
	Eesti	Läti	Leedu
Vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes	88	73	25
Ebapiisav nõudlus	13	46	0
Vähene innovatsioon	94	90	100
Ebapiisav infrastruktuur	27	73	25
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	65	82	0
Kaubandustökked ekspordile	19	18	100
Oskustööjõu puudus	94	100	100
Juriidilised ja administratiivsed takistused äritegevusele	19	27	0
Ebasoodne investeerimiskliima välisinvestoritele	13	9	0
Kapitali vähesus	6	73	50
Keskpanga poliitika usaldusväarsus	0	18	0
Võlgade ebaefektiivne haldamine	13	18	0
Sissetulekute ebavõrdne suurenemine	13	82	100
Poliitiline ebastabiilsus	50	18	0
Korruptsioon	13	64	50
Keskmine raskusaste	35	53	37

⁴ Probleemi märkinud ekspertide osakaal.

Probleemide raskusastme võrdlus Läti ja Leeduga näitab, et paljuski on suuremad probleemid samad. Kõigil kolmel Balti riigil on esikohal oskustööjõupuudus ja vähene innovatsioon. Kolmandal kohal on Eestil vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika vastu, Lätil ja Leedul aga sissetulekute ebavõrdsuse süvenemine. Samas poliitiline ebastabiilsus pole kuigivõrd probleemiks ei Lätis ega üldse probleemiks Leedus, kuid tõusnud arvestavaks probleemiks Eestis. Suuremad erinevused riikide vahel on veel kapitali vähesuse, kaubandustõkete ja korrupsiooni osas. Probleemide keskmine raskusaste on suurim Lätis.

Eesti majanduse hetkeolukord ja oodatav seis 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – JUUNI 2019
(18 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majandusolukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Saldo
<i>majandus tervikuna</i>	100	0	0	100
<i>investeeringud</i>	67	33	0	67
<i>eratarbimine</i>	100	0	0	100
Praegune majandusolukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Saldo
<i>majandus tervikuna</i>	28	66	6	22
<i>investeeringud</i>	56	44	0	56
<i>eratarbimine</i>	33	61	6	27
Hinnang majandusolukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Saldo
<i>majandus tervikuna</i>	6	61	33	-27
<i>investeeringud</i>	6	66	28	-22
<i>eratarbimine</i>	11	67	22	-11
Hinnang väliskaubanduse käibele 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Saldo
<i>eksport</i>	50	39	11	39
<i>import</i>	55	39	6	49
Hinnang kaubavahetusbilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halvneb	Saldo
	0	78	22	-22
Hinnang inflatsioonimääradele 6 kuu pärast (võrreldes sama kuuga möödunud aastal)				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Saldo
	6	22	72	-66
Inflatsiooni tase 2019. a				2.8%
2024. a				2.2%
Hinnang intressimääradele 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Saldo
<i>lühiajalised intressid</i>	33	67	0	33
<i>pikaajalised intressid</i>	29	71	0	29
Hinnang alljärgnevate valuutade kursile euro suhtes praegu				
	üle- väärtus- tatud	enam- vähem õige	ala- väärtus- tatud	Saldo
<i>USD</i>	0	100	0	0
<i>GBP</i>	0	83	17	-17
<i>JPY</i>	6	88	6	0
Hinnang USD kursile euro suhtes 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Saldo
	11	78	11	0
Hinnang kodumaistele aktsiahindadele 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Saldo
	35	53	12	23
Hinnang majanduse ees seisvate probleemide olulisusele praegu				
		Jah	Ei	
<i>vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes</i>		88	12	
<i>ebapiisav nõudlus</i>		12	88	
<i>vähene innovatiivsus</i>		94	6	
<i>infrastruktuuri mahajäämus</i>		31	69	
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>		67	33	
<i>kaubandustõkked ekspordile</i>		24	76	
<i>oskustööjõu puudus</i>		94	6	
<i>juriidilised ja administratiivsed takistused äritegevusele</i>		24	76	
<i>ebasoodne keskkond välisinvestoritele</i>		12	88	
<i>kapitali vähesus</i>		6	94	
<i>keskpanga poliitika vähene usaldusväärsus</i>		0	100	
<i>võlgade ebaefektiivne haldamine</i>		18	82	
<i>sissetulekute ebavõrdsuse suurenemine</i>		12	88	
<i>poliitiline ebastabiilsus</i>		47	53	
<i>korruptsioon</i>		19	81	
Majanduskliima				27.3

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

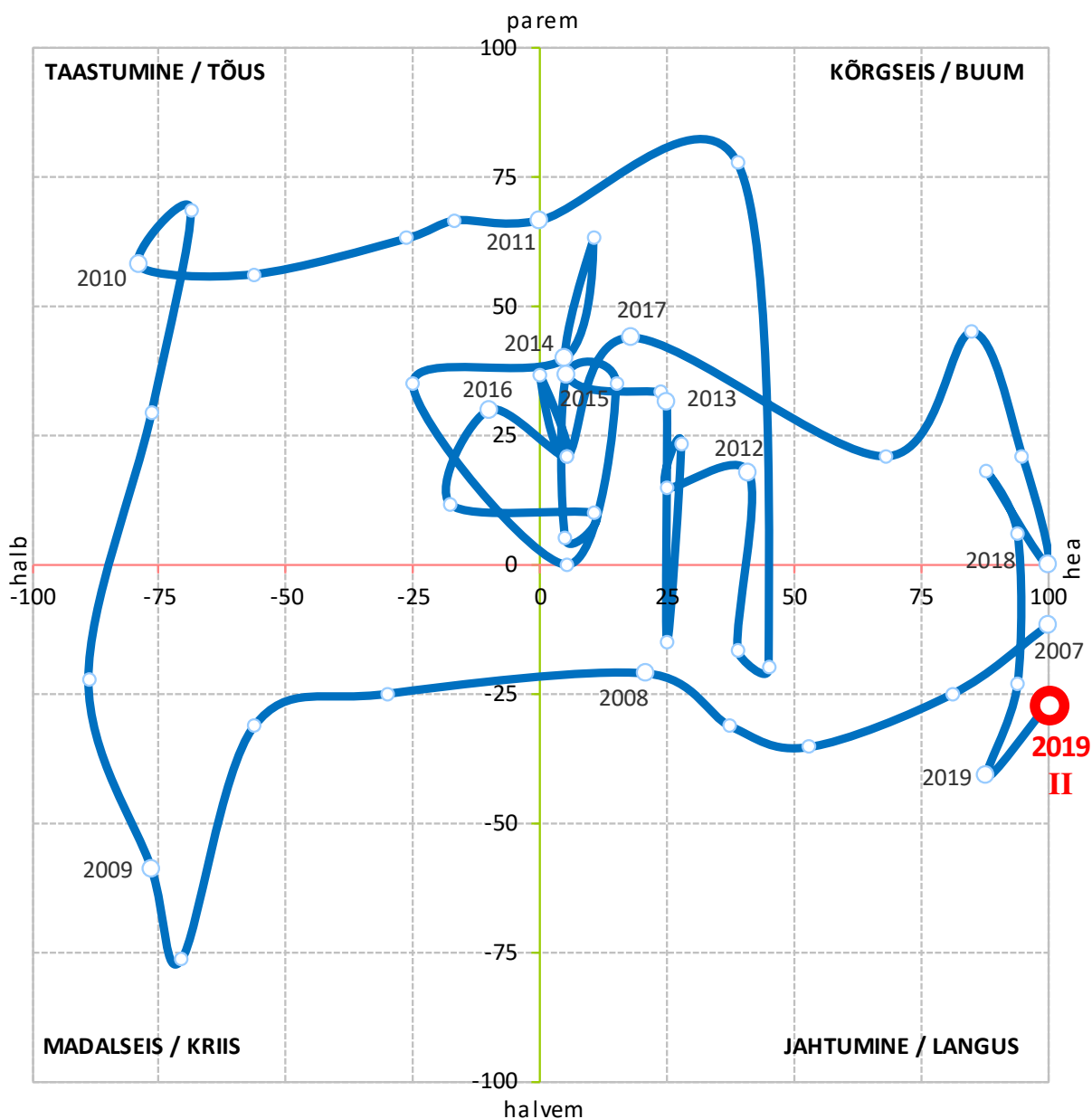
M. Aben	M. Kitsing	M. Lambing	H. Meerits	M. Nestor	I. Rõtov
R. Eamets	A. Kuningas	M. Lauri	T. Mertsina	T. Palm	A. Saarniit
A. Järvan	L. Kuum	E. Lõhmuste	R. Mürsepp	A. Purju	H. Vitsur

EKI MAJANDUSTEST
Eesti majandusolukorra muutumine 2008. a – 2019. a II kvartal
(EKI ekspertide hinnangute saldod)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018				2019	
											I	II	III	IV	I	II
Hinnang praegusele majandusolukorrale											[hea(+100) <—> halb(-100)]					
<i>majandus tervikuna</i>	-34	-78	-45	31	30	16	0	0	0	66	100	88	94	94	88	100
<i>investeeringud</i>	-62	-93	-71	-10	18	-21	-41	-50	-54	27	70	35	6	57	47	67
<i>eratarbimine</i>	-4	-68	-61	1	30	35	55	72	80	81	100	71	100	94	94	100
Praegune majandusolukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi											[parem(+100) <—> halv em(-100)]					
<i>majandus tervikuna</i>	-90	-91	55	88	38	3	-15	-15	0	82	89	57	35	23	13	22
<i>investeeringud</i>	-93	-94	28	73	40	-22	-26	-38	-3	71	94	19	-11	29	29	56
<i>eratarbimine</i>	-60	-88	6	70	57	32	23	38	28	39	56	38	35	41	18	27
Hinnang majandusolukorrale 6 kuu pärast											[parem(+100) <—> halv em(-100)]					
<i>majandus tervikuna</i>	-38	4	61	27	10	41	28	11	27	33	0	18	6	-23	-41	-27
<i>investeeringud</i>	-47	-9	59	30	0	22	14	9	43	37	6	18	17	0	-12	-22
<i>eratarbimine</i>	-34	-18	46	24	10	28	4	-4	-5	33	16	24	6	0	-6	-11
Hinnang väliskaubanduse käibele 6 kuu pärast											[suurem(+100) <—> väiksem(-100)]					
<i>eksport</i>	11	18	78	38	16	58	35	25	42	75	72	64	53	29	28	39
<i>import</i>	-38	-13	71	41	32	59	37	34	41	77	67	52	59	35	41	49
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast											[parem(+100) <—> halv em(-100)]					
	72	43	-27	-32	-11	-16	-13	-28	-25	-22	-11	0	-6	-23	-23	-22
Hinnang intressimääradele 6 kuu pärast											[kõrgem(+100) <—> madalam(-100)]					
<i>lühiajalised laenuintressid</i>	34	12	21	32	1	14	-3	1	8	38	50	47	35	53	41	33
<i>pikaajalised laenuintressid</i>	29	13	11	41	-4	15	1	21	25	45	50	47	47	53	24	29
Hinnang kodumaistele aktsiahindadele 6 kuu pärast											[kõrgem(+100) <—> madalam(-100)]					
	-22	14	49	21	41	58	31	32	42	55	72	35	41	5	12	23
Hinnang majanduse ees seisvate probleemide olulisusele praegu											jah vastuste osakaal (0..100)					
<i>vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes</i>	76	77	51	38	48	51	42	60	59	81	82	71	67	64	75	88
<i>ebapiisav nõudlus</i>	87	99	97	90	91	89	91	88	86	43	17	18	13	21	18	12
<i>vähene innovatiivsus</i>											94	100	94	94	88	94
<i>infrastruktuuri mahajäämus</i>											33	35	38	43	31	31
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	90	91	87	89	89	97	97	100	96	90	94	82	71	87	71	67
<i>kaubandustökked ekspordile</i>	16	38	25	26	32	29	55	68	72	47	35	18	20	44	25	24
<i>oskustööjõu puudus</i>	80	59	67	92	98	97	99	100	99	100	94	94	100	100	94	94
<i>juriidilised ja administratiivsed takistused äritegevusele</i>											18	29	7	31	19	24
<i>ebasoodne keskkond välisinvestoritele</i>											18	18	13	27	25	12
<i>kapitali vähesus</i>	61	84	83	59	58	62	42	36	35	14	18	6	12	7	12	6
<i>keskpanga poliitika vähene usaldusväärsus</i>											0	0	0	0	0	0
<i>võlgade ebaefektiivne haldamine</i>											18	18	19	14	19	18
<i>sissetulekute ebavõrdsuse suurenemine</i>											31	29	20	14	13	12
<i>poliitiline ebastabiilsus</i>											31	24	13	23	25	47
<i>korruptsioon</i>											18	12	7	27	13	19
Majanduskliima											[hea(+100) <—> halb(-100)]					
	-36.6	-42.8	0.9	27.0	19.7	28.1	13.0	5.0	13.2	48.4	44.9	50.4	46.1	27.8	13.9	27.3

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2007. a I kv)

Koostatud Müncheni IFO meetoodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad skaalal –100 kuni +100.

2. Konjunktuuribaromeetrid: juuni 2019

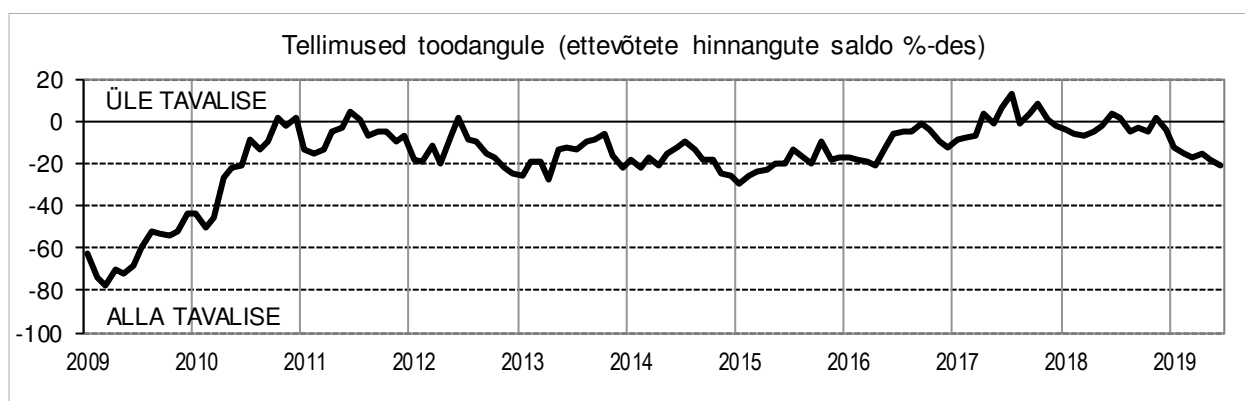
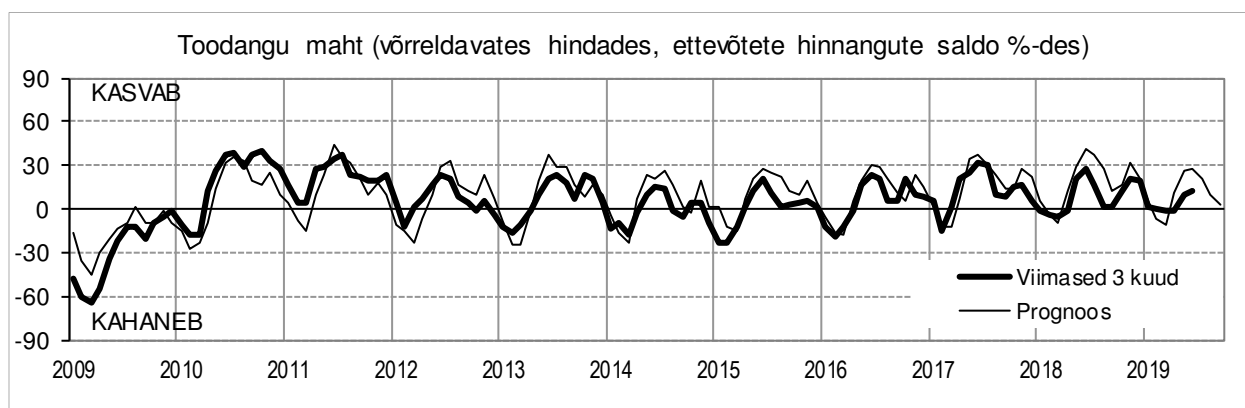
2.1. Tööstusbaromeeter⁵

Kindlustunde indikaator langes miinuspoolele (juunis –6) ning on madalam nii märtsi kui ka aastatagusega võrreldes. Eelseisval 3 kuul toodangu mahu kasv aeglustub.

Kindlustunde indikaator⁶ juunis (–6) on 10 punkti madalam kui märtsis ja 14 punkti madalam kui aasta tagasi.

Viimasel 3 kuul toodangu maht suurenes, kuid kasvutempo oli aeglasem kui aasta tagasi (saldo juunis +12; 2018. a juunis +27). Ebapiisav nõudlus (II kv märkis 59% ettevõteteid), oli põhiliseks takistuseks tootmise kasvule. Erandiks olid kaks tööstusharu: elektroonika ja optikaseadmete tootmine ning masinate ja seadmete tootmine, kus suurimaks takistuseks oli vajalike oskustega tööjõu puudus (märkis vastavalt 50% ja 67% ettevõteteid). Tootmisvõimsuste rakendatus püsib I kvartali tasemel (73%). Hetkeseisu peegeldav nõudlus toodangule on jätkuvalt alla tavalist taset ja seda varasemast suuremal määral (saldo⁷ juunis –21, eelmise 3 kuu saldode keskmine –17). Sama kehtib ka eksportellimuste kohta (saldo juunis –21, eelmise 3 kuu saldode keskmine –15).

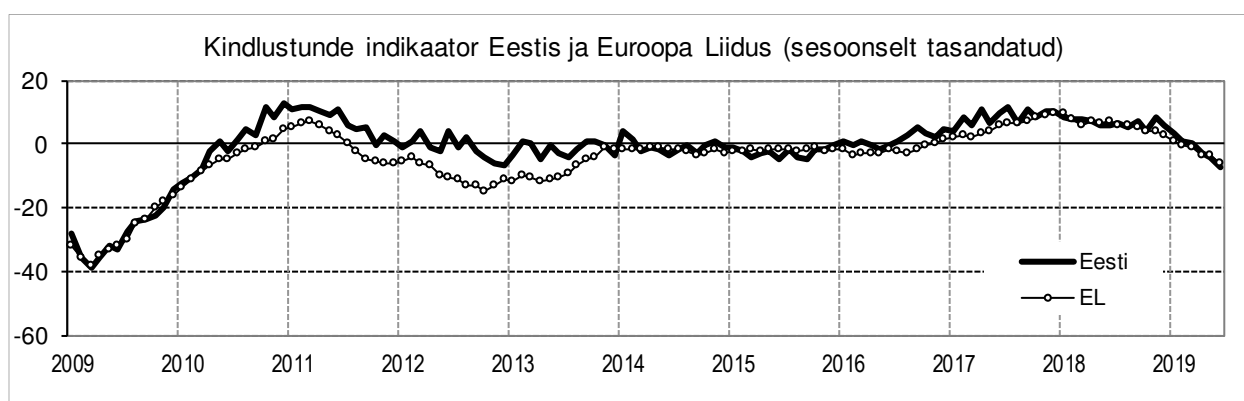
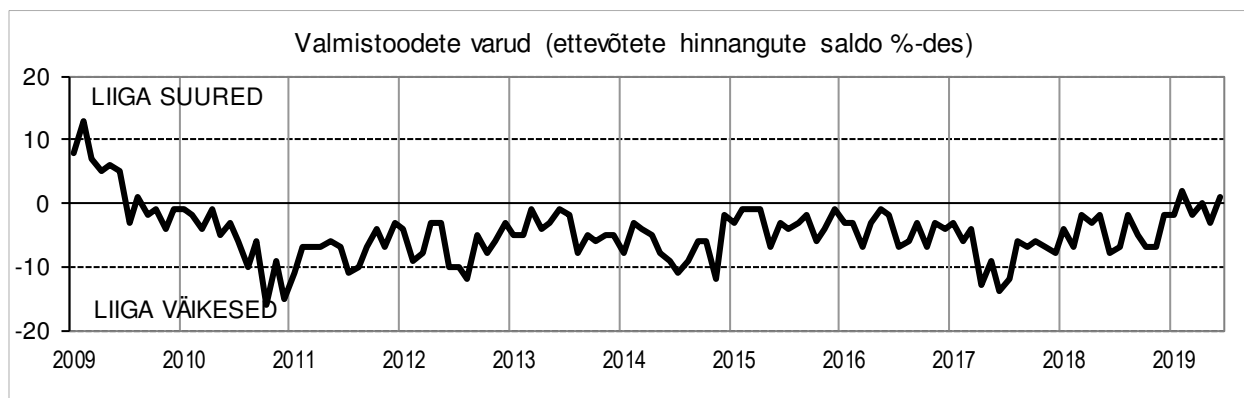
Toodangu mahu ootused eelseisvaks 3 kuuks on positiivsed, kuid halvemad nii märtsiga kui ka aastagusega võrreldes (saldo juunis +3, märtsis +28; 2018. a juunis +12). On oodata ka eksportellimuste kasvu (saldo +10). Töötajate arv mõnevõrra väheneb (saldo –4).

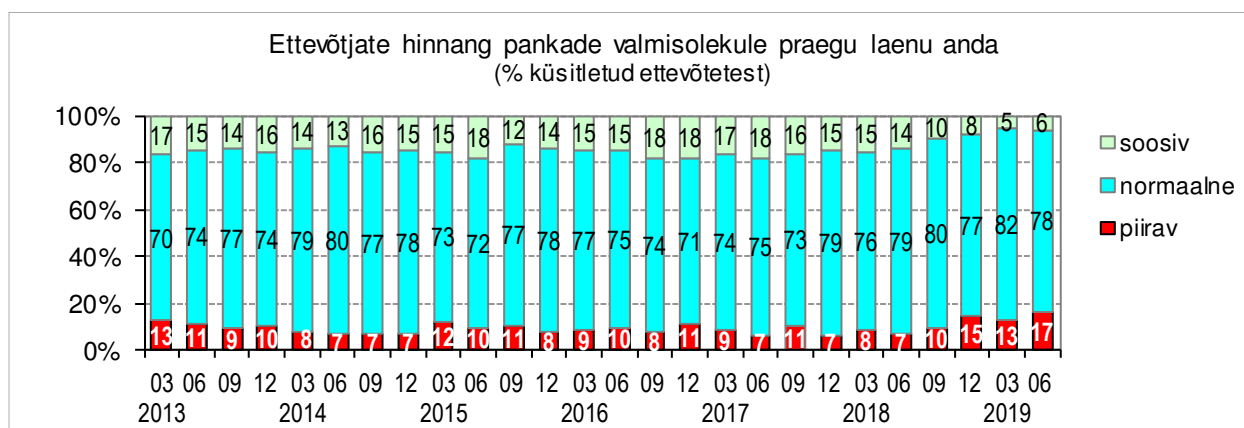
⁵ Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel. Juunikuu baromeeter on koostatud 158 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶ Tööstuse kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud.

⁷ Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet.

Juunis läbiviidud laenukeskkonna uuring näitas, et mõnevõrra suurenes nende ettevõtete osakaal, kes hindasid laenu saamise võimalusi nii kommertsbankadest kui ka muudelt laenuandjatelt piiravaks (juunis 17% ettevõtteid, märtsis 13%), 77% ettevõtteid (märtsis 82%) hindas laenukeskkonda normaalseks.

Tööstusharude olukord juunis ja väljavaated lähikuudeks on järgmised:

Toiduainete ja jookide tööstus

Ettevõtete konkurentsivõime paranes kõikidel turgudel ning viimasel 3 kuu jooksul toodangu maht liikus tõusutrendil (saldo +57) ja seda nii toiduainete kui ka jookide tootmises.

Nii toiduainete kui ka joogitoomise ettevõtete ootused järgnevas 3 kuus on kõrged: toodangu maht kasvab 71%-l ettevõtetel ja töötajate arv suureneb 45%-l ettevõtetel. Nii sise- kui välisuru nõudlus toodangule on tavalisest suurem (saldo vastavalt +24 ja +10).

Kindlustunde indikaator (+29) on kõrgem kui märtsis ja ka aasta tagasi (märtsis +5; 2018. a juunis +18).

Tekstiilitootmine

Viimase 3 kuu jooksul tellimused vähenesid (saldo -43), sellega kaasnes toodangu mahu langus (saldo juunis -60, märtsis -13).

Kindlustunde indikaator on juunis madalam kui märtsis ja ka aasta tagasi (juunis -33, märtsis -8; 2018. a juunis -14). Eelseisval 3 kuul ei ole olukorra paranemist oodata, kuna nii sise- kui välisturu nõudlus on tavalisest madalam (üldsaldod -60). Prognoositakse ka toodangu mahu edasist langust (saldo -20). Suur osa ettevõttest (60%) kavatses vähendada töötajate arvu.

Rõivatootmine

Viimasel 3 kuul püsis toodangu maht samal tasemel (saldo =0). Tootmisvõimsuste rakendatus on 4%-punkti madalam kui I kvartalis (II kv 86%).

Kindlustunde indikaator langes juunis nullile ning on sama, mis 3 kuud tagasi, kuid 7 punkti madalam eelmise aasta juuniga võrreldes. Ettevõtete prognooside kohaselt järgmisel 3 kuul toodangu maht kasvab (saldo juunis +17). Tavalisest väiksem nõudlus toodangule (saldo -17) nõrgendab kindlustunnet.

Nahatööstus

Viimasel 3 kuul tellimused vähenesid ja toodangu maht liikus langustrendil (saldo -20).

Kindlustunde indikaator langes juunis -40-le (märtsis +6), seda mõjutasid kindlustunde põhikomponendid. Valdav osa ettevõttest (80%) teatas tavalisest väiksematest sise- ja välisturu tellimustest. Järgmiseks 3 kuuks prognoosis 40% tootjaid toodangu mahtu langust (60%-l jääb see samaks). Märkimisväärne osa ettevõttest (60%) kavatses vähendada töötajate arvu.

Puidutööstus

Viimasel 3 kuul halvenes ettevõtete konkurentsivõime välisturgudel ja tellimused vähenesid (saldo -8). Toodangu maht liikus langustrendil (saldod -7).

Kindlustunde indikaator langes juunis -31-le (märtsis =0; 2018. a juunis +12). Hetkeseisu peegeldav nõudlus toodangule on tavalisest madalam (saldo -43). Toodangu mahu ootused järgmiseks 3 kuuks on negatiivsed (saldo -21). Rohkem kui kolmandik ettevõttest (36%) omab liigseid valmistoodete varusid, mis nõrgendab kindlustunnet.

Mööblitootmine

Haru olukord halvenes ning viimasel 3 kuul liikus toodangu maht langustrendil (saldo juunis -13, märtsis +29). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 3%-punkti madalam kui I kvartalis (II kv 72%).

Kindlustunde indikaator muutus negatiivseks (juunis -4, märtsis +14). Seda mõjutas juuni nõudlus toodangule, mis langes tavalisest madalamale tasemele (saldo juunis -25, märtsis =0). Eksporttellimusi oli veelgi vähem (saldo juunis -50). Toodangu mahu prognoosid järgmiseks 3 kuuks on tagasihoidlikumad kui märtsis (saldo juunis +13, märtsis +29). Eksporttellimused vähenevad (saldo -13).

Paberitööstus

Viimasel 3 kuul tootmine suurenes 43%-l ettevõttest ja ülejäänutel jäi samaks.

Kindlustunde indikaator tõusis nullile (eelmise 3 kuu saldode keskmine -11). Nii sise- kui välisturu tellimuste portfelli on tavalist kõhnem, kuid vähemal määral kui 3 kuud tagasi (mõlemad saldod juunis -14, märtsis -50). Eelseisval 3 kuul on oodata olukorra paranemist, kuna suurenes ettevõtete osakaal, kes prognoosivad tootmise kasvu (juunis 29% ettevõttest, märtsis 17%). Töötajate arv jääb samaks.

Trükindus ja salvestite paljundus

Viimasel 3 kuul toodangu mahu langus aeglustus (saldo juunis –14, märtsis –33). Tootmisvõimsuste rakendatus oli madalam kui I kvartalis (II kv 54%, I kv 59%).

Kindlustunde indikaator (juunis –14) on 8 punkti madalam kui märtsis. Sise- ja välisturu nõudlus toodangule on tavalisest madalam, kuid vähemal määral märtsiga võrreldes (mõlema indikaatori saldo juunis –43, märtsis –67). Prognooside kohaselt lähimal 3 kuul toodangu mahu osas ei ole muutusi oodata, samal ajal viiendik tootjaid loodab suurematele eksporttellimustele. Kavatsusest vähendada töötajate arvu teatas 29% ettevõtteid.

Keemiatööstus

Haru olukord on halvem kui 3 kuud tagasi. Seda näitab kindlustunde indikaator, mis langes miinuspoolele (juunis –9, märtsis +28). Hetkeseisu peegeldav nõudlus toodangule on tavalisest madalam (saldo –14) ja ettevõtete prognooside kohaselt eelseisval 3 kuul toodangu maht kahaneb (saldo –14).

Kummi- ja plasttoodete tööstus

Viimasel 3 kuul ei ole toodangu maht muutunud (saldo =0). Tootmisvõimsuste rakendatus püsis I kvartali tasemel (66%).

Kindlustunde indikaator on negatiivne, kuid kõrgem kui märtsis (juunis –8, märtsis –21). Nõudlus toodangule on tavalisest väiksem, kuid suurem märtsiga võrreldes (saldo juunis –17, märtsis –44). Prognooside kohaselt järgmisel 3 kuul toodangu maht kahaneb (saldo –8). Suuremal osal tootjatel (75%-l) jääb töötajate arv samaks, 25%-l ettevõtetel see väheneb.

Metalltoodete tööstus

Kindlustunde indikaator on kõrgem kui 3 kuud ja ka aasta tagasi (juunis +21, märtsis +6; 2018. a juunis +3). Ootused järgmiseks 3 kuuks on positiivsed: toodangu maht ja töötajate arv suurenevad (mõlema indikaatori saldod +8), neljandik ettevõtteid prognoosib eksporttellimuste kasvu. Juunis tõusid tellimused tavalisele tasemele (saldo juunis = 0, märtsis –15), sealjuures rohkem kui pooled ettevõtted teatasid ebapiisavatest valmistoote varudest.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine

Haru olukord on jätkuvalt hea. Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas valdav osa ettevõtteid (83%), 17%-l püsis tootmine sama. Suurenes ka ekspordi maht (saldo +25).

Juunikuu kindlustunde indikaator oli heal tasemel (+33). Nõudlus toodangule ületab tavalise taseme, sellest teatasid pooled ettevõtted ja teisel poolel on see tavalisel tasemel. Eelseisval 3 kuul on oodata toodangu mahu kasvu, millest teatas 1/3 ettevõtteid ja 2/3-l jääb tootmine samaks. 25% ettevõtteid prognoosib välisturu nõudluse kasvu. Iga kolmas tootja plaanib suuremat töötajate arvu.

Elektriseadmete tootmine

Viimasel 3 kuul tellimused suurenesid ning toodangu maht kasvas (saldo +43). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2%-punkti kõrgem kui I kvartalis (II kv 79%).

Kindlustunde indikaator on positiivne, kuid madalam eelmiste kuudega võrreldes (juunis +4, eelmise 3 kuu keskmine +14). Eelseisval 3 kuuks prognoositakse toodangu mahu kasvu (saldo +29), pooled tootjad loodavad suurematele eksporttellimustele. Töötajate arv mõõdukalt suureneb (saldo +14). Hetkeolukorda peegeldav tellimuste maht on tavalisel tasemel (saldo juunis =0). Samal ajal liigsed valmistoote varud (saldo +17) nõrgendavad kindlustunnet.

Masinate ja seadmete tootmine

Kindlustunde indikaator langes miinuspoolele (juunis -5, märtsis +6; 2018. a märtsis +33). Selle põhjuseks on nõudluse langus tavalisest madalamale tasemele (saldo juunis -14, märtsis +17) ja seda peamiselt siseturu tellimuste arvel, sest eksporttellimusi oli tavalisel hulgal. Ettevõtete prognooside kohaselt lähimal 3 kuul tootmise mahu osas muutusi ei ole oodata (saldo =0). Samaks jäävad ka toodangu müügihinnad (teatas 100% ettevõtteid). Töötajate arv mõõdukalt väheneb (saldo -17).

Ehitusmaterjalitööstus

Viimasel 3 kuul toodangu maht suurenes (saldo +41).

Kindlustunde indikaator püsis 0-tasemel. Juuni nõudlus toodangule on tavalisest madalam, kuid varasemast vähemal määral (saldo juunis -18, märtsis -38). Järgmisel 3 kuul toodangu maht suureneb 41%-l ettevõtetel (18%-l kahaneb). Ligi neljandik ettevõtteid loodab suurematele eksporttellimustele. Samas nähakse ette töötajate arvu mõõdukat vähendamist (saldo -6).

TÖÖSTUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja		2018						2019						
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	38,4	32,6	24,6	23,9	31,9	38,2	43,9	29,0	25,4	24,6	25,2	31,9	32,9
	jäi samaks	50,4	51,9	53,0	54,2	48,9	44,9	30,9	43,5	49,3	50,0	49,0	45,4	46,0
	vähenes	11,3	15,6	22,4	21,8	19,2	16,9	25,2	27,5	25,4	25,4	25,9	22,7	21,2
	saldo	27	17	2	2	13	21	19	1	0	-1	-1	9	12
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	20,9	16,3	12,0	14,7	13,5	16,2	18,8	9,9	14,0	13,5	14,1	13,5	11,8
	tavalised	61,2	69,6	70,7	67,8	68,1	69,9	58,0	66,7	56,6	56,4	57,0	55,3	55,9
	alla tavalise	17,9	14,1	17,3	17,5	18,4	14,0	23,2	23,4	29,4	30,1	28,9	31,2	32,4
	saldo	3	2	-5	-3	-5	2	-4	-13	-15	-17	-15	-18	-21
Eksporditellimused toodangule praegu	üle tavalise	17,7	14,2	11,1	15,9	12,9	16,8	19,1	14,6	15,3	14,3	15,7	12,3	13,4
	tavalised	61,3	65,4	67,5	64,4	69,7	65,6	55,0	59,2	58,0	56,4	56,0	57,7	52,0
	alla tavalise	21,0	20,5	21,4	19,7	17,4	17,6	26,0	26,2	26,7	29,4	28,4	30,0	34,7
	saldo	-3	-6	-10	-4	-5	-1	-7	-12	-11	-15	-13	-18	-21
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	7,9	10,9	12,0	9,6	7,4	8,5	8,4	8,5	9,8	10,3	12,7	10,7	13,3
	piisavad	76,4	71,1	74,4	75,6	78,7	76,0	80,9	80,8	82,7	77,8	74,6	75,6	74,2
	liiga väikesed	15,8	18,0	13,6	14,8	14,0	15,5	10,7	10,8	7,5	11,9	12,7	13,7	12,5
	saldo	-8	-7	-2	-5	-7	-7	-2	-2	2	-2	0	-3	1
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	23,3	29,1	39,1	34,5	27,3	21,5	20,7	27,7	37,6	38,2	32,1	24,5	24,1
	jääb samaks	65,4	58,2	53,4	52,1	50,4	49,6	47,9	55,5	50,4	51,9	55,7	59,7	54,7
	väheneb	11,3	12,7	7,5	13,4	22,3	28,9	31,4	16,8	12,1	9,9	12,1	15,8	21,2
	saldo	12	16	32	21	5	-7	-11	11	26	28	20	9	3
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	12,8	12,0	16,0	15,5	13,4	15,9	18,1	17,1	17,6	18,7	11,3	12,0	5,8
	jäävad samaks	85,7	85,7	79,4	79,6	81,7	74,2	74,6	74,3	75,4	72,4	79,6	78,2	81,8
	langevad	1,5	2,3	4,6	4,9	4,9	9,9	7,3	8,6	7,0	9,0	9,2	9,9	12,4
	saldo	11	10	11	11	8	6	11	9	11	10	2	2	-7
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	20,2	18,1	13,5	17,5	15,7	15,4	15,1	16,4	13,7	18,7	15,3	14,4	13,2
	jääb samaks	73,9	73,7	79,0	76,2	75,7	73,5	73,4	72,1	74,1	70,2	74,3	70,5	69,9
	väheneb	6,0	8,3	7,5	6,3	8,6	11,0	11,5	11,4	12,2	11,2	10,4	15,1	16,9
	saldo	14	10	6	11	7	4	4	5	1	7	5	-1	-4
KINDLUSTUNDE indikaator		8	8	10	8	2	1	-4	0	3	4	2	-2	-6

TÖÖSTUSBAROMEETER, JUUNI 2019
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Joogi- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõva- tootmine	Naha- tootmine	Puidu- tootmine	Paberi- tootmine	Keemia- tootmine	Kummi- ja plast- toodete tootmine	Ehitus- materjal- tootmine	Metal- toodete tootmine	Elektro- nika- ja optika- seadmete tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Trüki- ja salvestiste tootmine	Kogu tööstus
Toodangu maht																	
viimase 3 kuu jooksul	50,0	71,4	0,0	16,7	0,0	21,4	42,9	42,9	33,3	52,9	25,0	83,3	42,9	14,3	25,0	28,6	32,9
jäi samaks	50,0	28,6	40,0	66,7	80,0	50,0	57,1	57,1	33,3	35,3	41,7	16,7	57,1	71,4	37,5	28,6	46,0
vähenes	0,0	0,0	60,0	16,7	20,0	28,6	0,0	0,0	33,3	11,8	33,3	0,0	0,0	14,3	37,5	42,9	21,2
saldo	50	71	-60	0	-20	-7	43	43	0	41	-8	83	43	0	-13	-14	12
Tellimused (nõudlus)																	
üle tavalise	42,9	14,3	0,0	0,0	0,0	14,3	14,3	14,3	0,0	0,0	33,3	50,0	33,3	14,3	12,5	0,0	11,8
tavalised	42,9	85,7	40,0	83,3	20,0	28,6	57,1	57,1	83,3	82,4	33,3	50,0	33,3	57,1	50,0	57,1	55,9
alla tavalise	14,3	0,0	60,0	16,7	80,0	57,1	28,6	28,6	16,7	17,7	33,3	0,0	33,3	28,6	37,5	42,9	32,4
saldo	29	14	-60	-17	-80	-43	-14	-14	-17	-18	0	50	0	-14	-25	-43	-21
Eksporditellimused																	
üle tavalise	23,1	14,3	0,0	16,7	0,0	14,3	14,3	14,3	0,0	8,3	33,3	33,3	33,3	14,3	12,5	0,0	13,4
tavalised	61,5	85,7	50,0	66,7	20,0	28,6	57,1	42,9	83,3	66,7	33,3	66,7	50,0	71,4	25,0	57,1	52,0
alla tavalise	15,4	0,0	50,0	16,7	80,0	57,1	28,6	42,9	16,7	25,0	33,3	0,0	16,7	14,3	62,5	42,9	34,7
saldo	8	14	-50	0	-80	-43	-14	-29	-17	-17	0	33	17	0	-50	-43	-21
Valmistoodete varud																	
liiga suured	7,1	14,3	20,0	0,0	0,0	35,7	14,3	14,3	16,7	20,0	0,0	0,0	16,7	0,0	12,5	0,0	13,3
piisavad	92,9	71,4	80,0	100,0	100,0	57,1	85,7	71,4	66,7	66,7	45,5	83,3	83,3	100,0	75,0	100,0	74,2
liiga väikesed	0,0	14,3	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0	14,3	16,7	13,3	54,6	16,7	0,0	0,0	12,5	0,0	12,5
saldo	7	0	20	0	0	29	14	0	0	7	-55	-17	17	0	0	0	1
Toodangu maht																	
suureneb	64,3	85,7	0,0	33,3	0,0	21,4	28,6	28,6	16,7	41,2	25,0	33,3	28,6	0,0	25,0	14,3	24,1
jääd samaks	28,6	14,3	80,0	50,0	60,0	35,7	71,4	28,6	58,3	41,2	58,3	66,7	71,4	100,0	62,5	71,4	54,7
vähenes	7,1	0,0	20,0	16,7	40,0	42,9	0,0	42,9	25,0	17,7	16,7	0,0	0,0	0,0	12,5	14,3	21,2
saldo	57	86	-20	17	-40	-21	29	-14	-8	24	8	33	29	0	13	0	3
Toodangu müügin hinnad																	
tõusevad	21,4	0,0	20,0	0,0	0,0	14,3	0,0	0,0	8,3	6,3	0,0	16,7	14,3	0,0	0,0	0,0	5,8
jääd samaks	71,4	85,7	80,0	100,0	100,0	50,0	85,7	75,0	75,0	75,0	83,3	83,3	85,7	100,0	100,0	71,4	81,8
langevad	7,1	14,3	0,0	0,0	0,0	35,7	14,3	25,0	16,7	18,8	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0	28,6	12,4
saldo	14	-14	20	0	0	-21	-14	-25	-8	-13	-17	17	14	0	0	-29	-7
Töötajate arv																	
suureneb	42,9	50,0	0,0	20,0	0,0	21,4	0,0	12,5	0,0	11,8	25,0	33,3	28,6	0,0	25,0	14,3	13,2
jääd samaks	57,1	50,0	40,0	60,0	40,0	57,1	100,0	87,5	75,0	70,6	58,3	66,7	57,1	83,3	75,0	57,1	69,9
vähenes	0,0	0,0	60,0	20,0	60,0	21,4	0,0	0,0	25,0	17,7	16,7	0,0	14,3	16,7	0,0	28,6	16,9
saldo	43	50	-60	0	-60	0	0	13	-25	-6	8	33	14	-17	25	-14	-4
KINDLUSTUNDE indikaator	26	33	-33	0	-40	-31	0	-9	-8	0	21	33	4	-5	-4	-14	-6

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993–2019
(saldod %-des)

Näitaja		1993 - 2019			2018	2019											
		min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-64	11	47	27	17	2	2	13	21	19	1	0	-1	-1	9	12
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	saldo	-78	-8	31	3	2	-5	-3	-5	2	-4	-13	-15	-17	-15	-18	-21
Eksporttellimused toodangule praegu	saldo	-71	-10	24	-3	-6	-10	-4	-5	-1	-7	-12	-11	-15	-13	-18	-21
Valmistoodete varud praegu	saldo	-20	-4	15	-8	-7	-2	-5	-7	-7	-2	-2	2	-2	0	-3	1
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-46	15	57	12	16	32	21	5	-7	-11	11	26	28	20	9	3
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-35	9	53	11	10	11	11	8	6	11	9	11	10	2	2	-7
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-47	1	21	14	10	6	11	7	4	4	5	1	7	5	-1	-4
Toodangu kasvu piiravad praegu (% vastanutest)																	
mitte miski		1	12	22	x	15	x	x	13	x	x	13	x	x	13	x	x
ebapiisav nõudlus		16	54	85	x	40	x	x	50	x	x	54	x	x	59	x	x
tööjõu puudus		1	17	44	x	30	x	x	29	x	x	21	x	x	20	x	x
materjali/seadmete puudus		0	9	21	x	5	x	x	5	x	x	5	x	x	1	x	x
finantsprobleemid		0	5	16	x	4	x	x	2	x	x	4	x	x	5	x	x
muu		0	4	18	x	5	x	x	0	x	x	3	x	x	2	x	x
Tootmisvõimsuste piisavus	saldo	-22	8	47	x	-3	x	x	9	x	x	9	x	x	8	x	x
Olemasolevad tellimused tagavad tootmise	kuu	2,8	4,1	8,0	x	4,0	x	x	3,1	x	x	3,4	x	x	3,2	x	x
Tellimused viimase 3 kuu jooksul	saldo	-51	9	48	x	18	x	x	4	x	x	-12	x	x	-1	x	x
Eksporttellimused järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-32	12	43	x	16	x	x	0	x	x	0	x	x	10	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu	%	57	73	80	x	77	x	x	75	x	x	73	x	x	73	x	x
Ettevõtte konkurentsivõime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	1	11	29	x	7	x	x	1	x	x	5	x	x	3	x	x
Ettevõtte konkurentsivõime EL turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-10	6	25	x	5	x	x	1	x	x	-2	x	x	-2	x	x
Ettevõtte konkurentsivõime mujal välisturul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-13	4	33	x	4	x	x	-1	x	x	-3	x	x	0	x	x
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-37	8	33	x	8	x	x	8	x	x	-2	x	x	-2	x	x
Ekspordi osakaal toodangus	%	44	59	70	x	70	x	x	68	x	x	68	x	x	68	x	x
KINDLUSTUNDE indikaator		-40	4	27	8	8	10	8	2	1	-4	0	3	4	2	-2	-6

2.2. Töötleva tööstuse investeeringud 2018. aastal ja täpsustatud prognoos 2019. aastaks

Käesoleva aasta aprillis läbiviidud küsitluse käigus hindasid töötleva tööstuse ettevõtete juhid investeeringute tegelikku mahtu eelmisel aastal ja täpsustasid 2019. aasta investeeringute prognoose.

Küsitluse kohaselt eelmise aasta prognoosid realiseerusid ning 2018. aastal (2017. aastaga võrreldes) investeeringute maht suurenes vastavalt ootustele (tegelik ja prognoosi saldod +8).

Ettevõtteid jagunesid 2018. aasta investeeringute mahu muutumise alusel (võrreldes 2017. aastaga) järgmiselt:

investeeringud suurenesid	22% ettevõtetel
investeeringud jäid samaks	55% ettevõtetel
investeeringud vähenesid	14% ettevõtetel
investeeringud puudusid	10% ettevõtetel
saldo	+8

Andmed näitavad, et 2018. aastal 22% ettevõtteid suurendas investeeringute mahtu ja rohkem kui pooltel (55%-l) ettevõtetel investeeringud jäid samaks.

Aktiivsemad investeerijad (tööstusharude lõikes) olid kummi- ja plasttoodete tootmise ettevõtted (44%). Samal ajal metalltoodete tootmises oli kõige rohkem ettevõtteid (33%), kel investeeringud vähenesid. Ettevõtteid, kes üldse ei teinud investeeringuid, oli teistest rohkem nahatööstuses (33%).

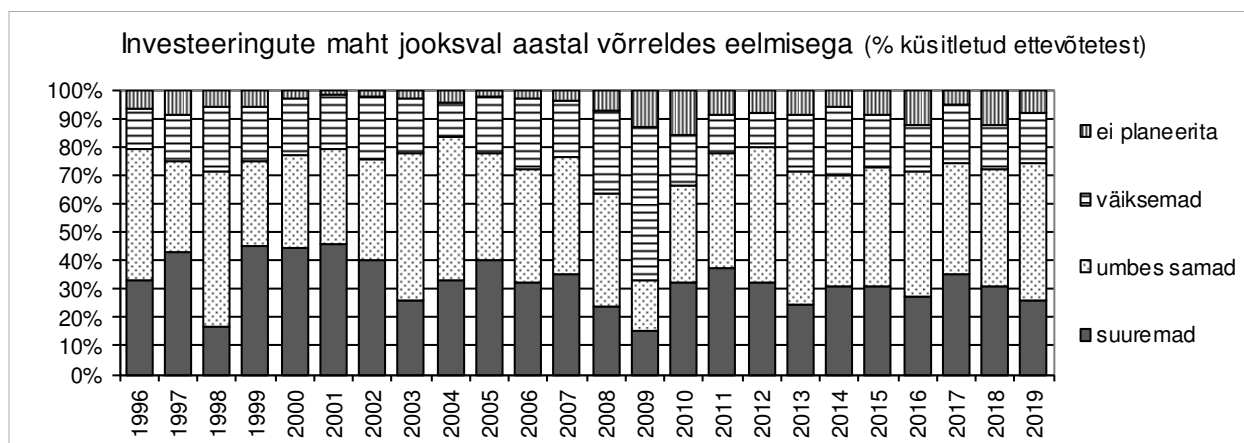
Käesoleva aasta aprillis tehti kordusprognoos 2019. aasta investeeringute kohta.

Täpsustatud prognoosid 2019. aastaks (võrreldes 2018. aasta tegelikuga) on positiivsed ning töötleva tööstuse investeeringud eeldatavalt suurenevad (saldo +8).

Ettevõtetejuhtide hinnangud käesoleva aasta investeeringute mahu kohta jagunesid järgmiselt:

investeeringud suurenevad	26% ettevõtetel
investeeringud ei muutu	48% ettevõtetel
investeeringud vähenevad	18% ettevõtetel
investeeringuid puuduvad	8% ettevõtetel
saldo	+8

Ettevõtteid, kes kavandavad suuremaid investeeringuid, on teistest harudest rohkem masinate ja seadmete tootmises (50%). Puidutööstuses prognoosib investeeringute mahu kasvu 46% tootjad. Tekstiilitootmises on teistest rohkem tootjaid, kellel investeeringud vähenevad (43%).

TÖÖSTUSETTEVÕTETE INVESTEERINGUD 2018. - 2019. a
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Joogi- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõiva- tootmine	Naha- tootmine	Puidu- tootmine	Paber- tootmine	Keemia- tootmine	Kummi- tootmine	Ehitus- materjali- tootmine	Metalli- toodete tootmine	Elektronika- ja optika- seadmete tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Muu tootmine	KOKKU
Küsitud aprillis 2019																	
Investeeringute maht 2018. aastal võrreldes 2017. aastaga																	
suurem	31,3	33,3	28,6	20,0	0,0	23,1	0,0	0,0	44,4	17,7	16,7	0,0	12,5	16,7	37,5	0,0	22,0
umbes sama	50,0	50,0	28,6	40,0	66,7	53,9	66,7	71,4	44,4	58,8	41,7	75,0	75,0	83,3	37,5	0,0	54,6
vähsem	18,8	16,7	14,3	20,0	0,0	23,1	16,7	0,0	0,0	23,5	33,3	25,0	0,0	0,0	25,0	0,0	13,6
investeeringud puuduvad	0,0	0,0	28,6	20,0	33,3	0,0	16,7	28,6	11,1	0,0	8,3	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	9,9
Saldo	13	17	14	0	0	0	-17	0	44	-6	-17	-25	13	17	13	0	8
Loodetavad investeeringud 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga																	
suurem	18,8	33,3	14,3	40,0	16,7	46,2	0,0	28,6	33,3	5,9	30,8	75,0	0,0	50,0	25,0	0,0	26,0
umbes sama	56,3	33,3	14,3	40,0	33,3	38,5	80,0	42,9	22,2	76,5	61,5	25,0	62,5	33,3	50,0	0,0	48,1
vähsem	25,0	33,3	42,9	0,0	16,7	15,4	20,0	0,0	33,3	17,7	0,0	0,0	25,0	16,7	25,0	0,0	17,6
ei planeerita investeeringuid	0,0	0,0	28,6	20,0	33,3	0,0	0,0	28,6	11,1	0,0	7,7	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	8,4
Saldo	-6	0	-29	40	0	31	-20	29	0	-12	31	75	-25	33	0	0	8
Küsitud oktoobris 2018																	
Investeeringute maht 2018. aastal võrreldes 2017. aastaga																	
suurem	41,7	12,5	25,0	0,0	28,6	50,0	40,0	14,3	18,2	42,9	20,0	20,0	33,3	12,5	0,0	40,0	25,6
umbes sama	41,7	37,5	50,0	60,0	42,9	20,0	40,0	42,9	36,4	42,9	46,7	60,0	50,0	62,5	60,0	40,0	45,0
vähsem	8,3	37,5	12,5	0,0	0,0	30,0	0,0	14,3	36,4	14,3	20,0	20,0	0,0	12,5	40,0	0,0	17,8
investeeringud puuduvad	8,3	12,5	12,5	40,0	28,6	0,0	20,0	28,6	9,1	0,0	13,3	0,0	16,7	12,5	0,0	20,0	11,6
Saldo	33	-25	13	0	29	20	40	0	-18	29	0	0	33	0	-40	40	8
Loodetavad investeeringud 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga																	
suurem	41,7	25,0	37,5	0,0	0,0	20,0	40,0	14,3	36,4	50,0	37,5	60,0	16,7	12,5	33,3	20,0	29,8
umbes sama	41,7	25,0	37,5	50,0	71,4	50,0	20,0	42,9	45,5	21,4	43,8	40,0	50,0	50,0	50,0	40,0	42,0
vähsem	8,3	25,0	12,5	16,7	0,0	30,0	20,0	14,3	9,1	28,6	6,3	0,0	16,7	25,0	16,7	20,0	16,8
ei planeerita investeeringuid	8,3	25,0	12,5	33,3	28,6	0,0	20,0	28,6	9,1	0,0	12,5	0,0	16,7	12,5	0,0	20,0	11,5
Saldo	33	0	25	-17	0	-10	20	0	27	21	31	60	0	-13	17	0	13

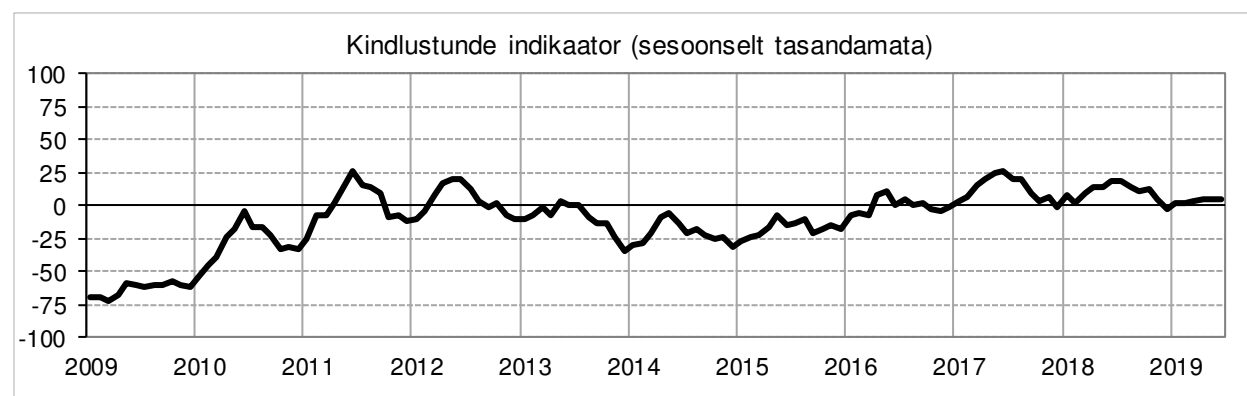
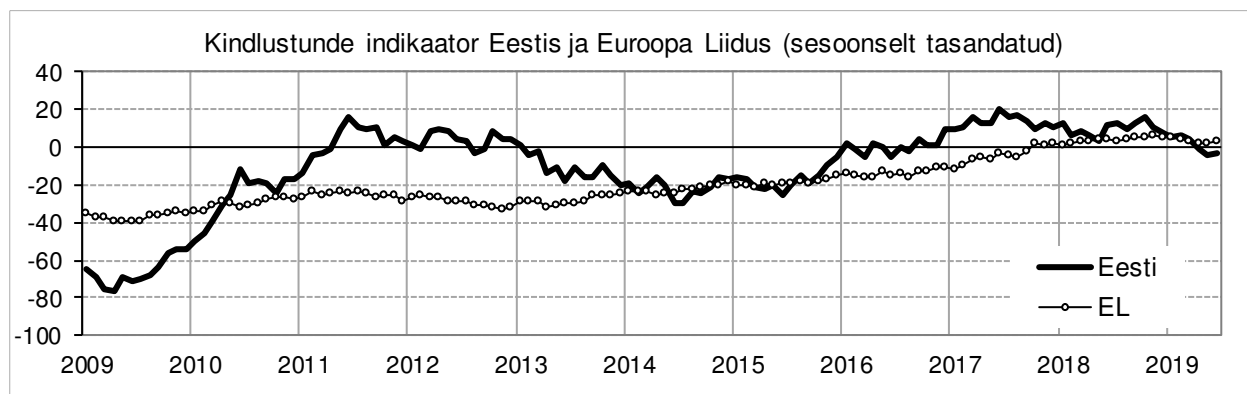
2.3. Ehitusbaromeeter⁸

Kindlustunde indikaator (+4) on samal tasemel kui kolm kuud tagasi, kuid madalam kui eelmisel aastal samal ajal (+19). Lähikuudel ehitustööde maht suureneb.

Kindlustunde indikaator⁹ püsib plusspoolel (juunis +4, mais ja aprillis +5), seda tänu rajatiste ehitajate kõrgele kindlustundele (juunis +26, märtsis +25). Hoonete ehituses on kindlustunde indikaator sel aastal olnud kerges miinuses (juunis ja mais -3, märtsis -4). Kui rajatiste ehituses on tellimusi samal tasemel kui möödunud aastal (saldo¹⁰ +24), siis hoonete ehituses on tellimusi vähem (saldo -17, märtsis -18, juunis 2018 +2). Juunis ehitusettevõtete tellimuste seis tervikuna siiski veidi paranes (saldo -7, märtsis ja mais -9) ja on 23%-l ettevõtetel tellimuste seis tavalisest parem (46%-l suvehooaja kohta tavaline ja 30%-l tavalisest kesisem). Sõlmitud lepingud tagavad töö keskeltläbi 4,5 kuuks, s.o veidi lühemaks ajaks kui aasta varem (5 kuuks).

Lähikuudel vajatakse lisatööjõudu, kuid mitte nii arvukalt kui eelmisel suvel (prognoosi saldo +16, juunis 2018 +32). Töötajaid kavatseb lisaks võtta iga neljas ettevõtte. Tööjõupuudus on aga endiselt terav ja 34% ettevõtetele suurim äritegevust takistav tegur. Nõudluse vähesus mõjub piirava tegurina 26% ettevõtetele ja finantsprobleeme märkis takistava tegurina 6% ettevõtteid. Ehitusettevõtete võimalused pangalaenu saada olid halvenenud (saldo -41, I kvartalis -33).

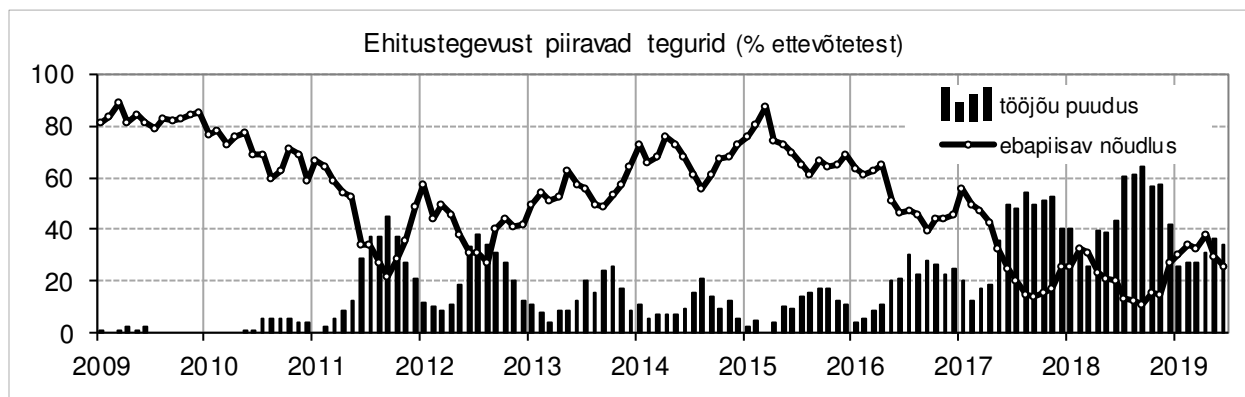
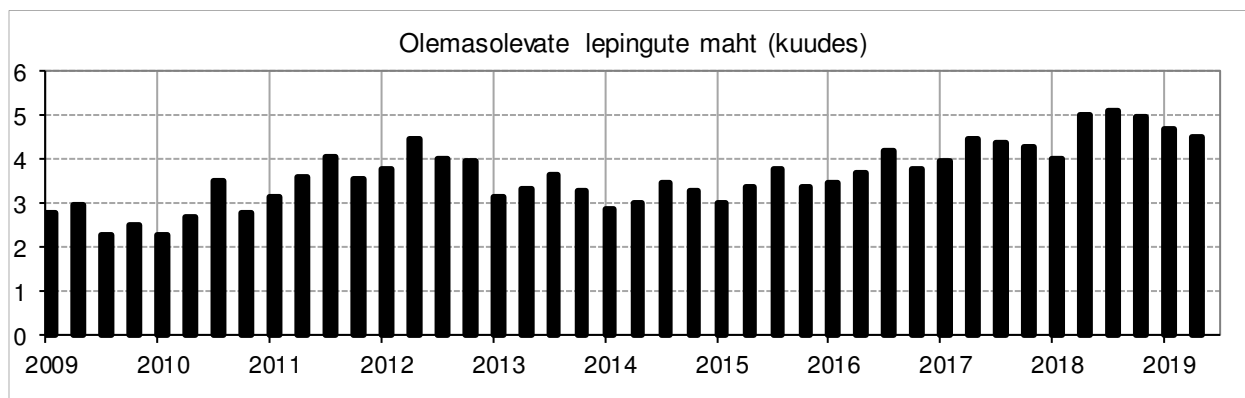
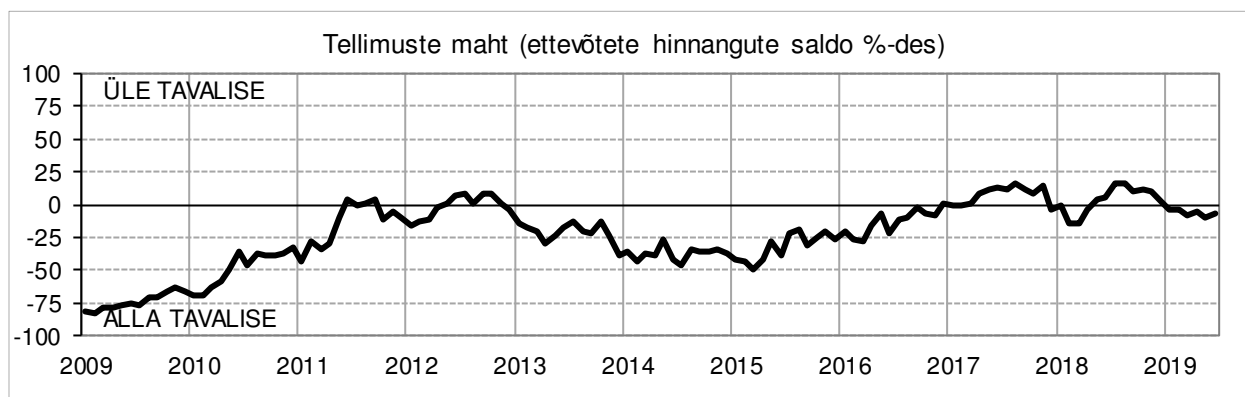
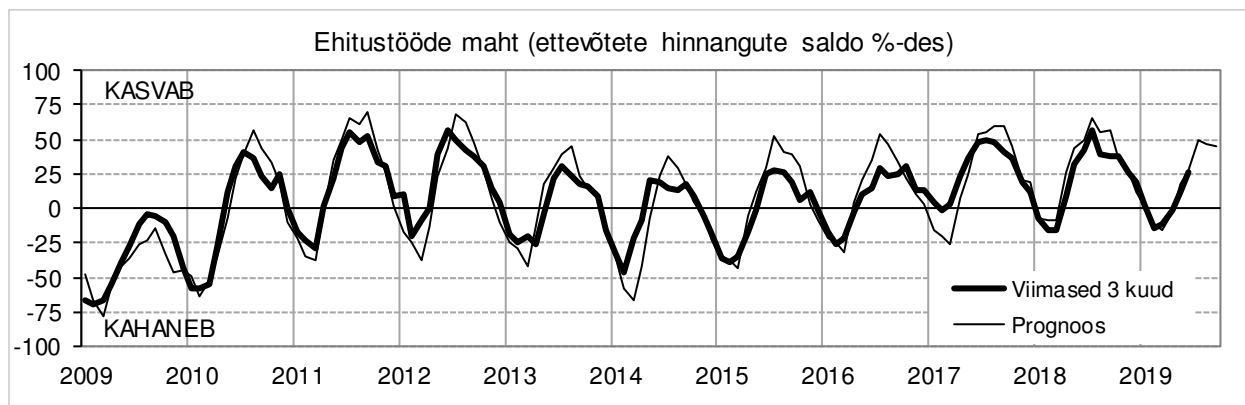
Viimasel kolmel kuul pöördus ehitustööde maht hooajalisele kasvule (saldo +26), mis oli aga vähem ulatuslik kui aasta varem (saldo juunis 2018 +42). Eeloleval kolmel kuul ehitustööde mahu kasv jätkub ja prognoosid ei erine väga palju möödunud aastastest: töömaht suureneb 54% ettevõtete teatel ja väheneb vaid 9%-l (prognoosi saldo +46, juunis 2018 +57). Ehitustööde hinnataseme tõus on aeglustumas (prognoosi saldo +33, juunis 2018 +49).

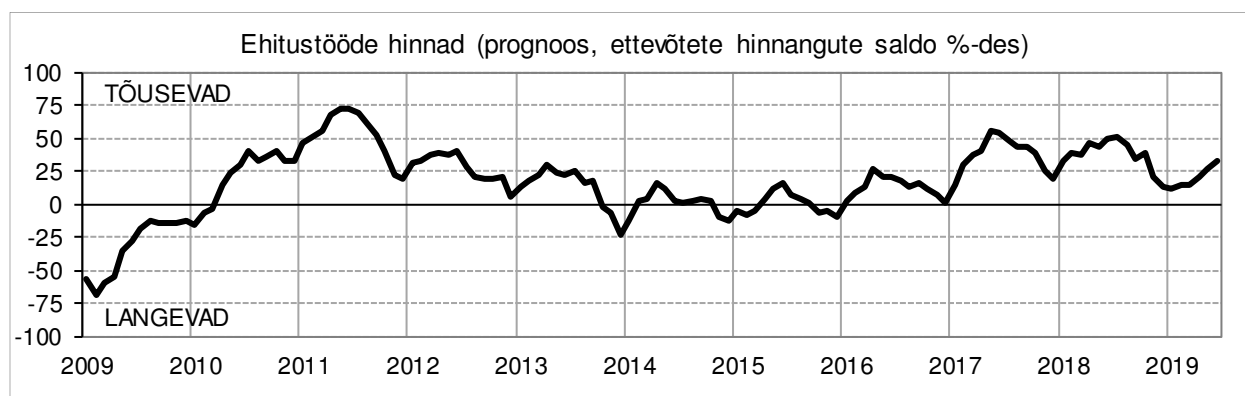
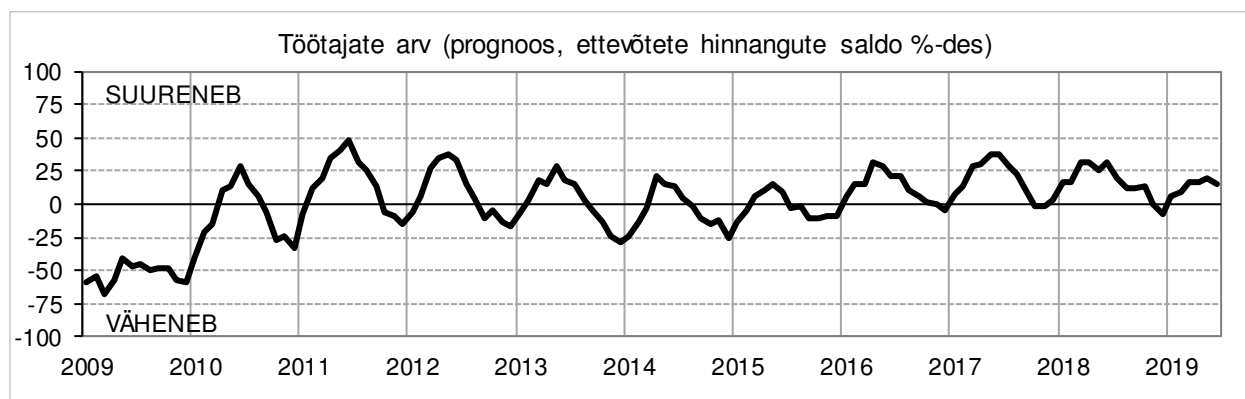

⁸ Koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel, juunis 70 ehitusettevõtte hinnangute alusel.

⁹ Kindlustunde indikaator on koondnäitaja, mis peegeldab tellimuste seisu ja töötajate arvu muutusi järgmisel 3 kuul.

¹⁰ Saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed.

Hoonete ehituses näitab nõudlus aastases võrdluses vähenemise märke, kuid sellegipoolest seisab ees töörohke hooaeg. Kindlustunde indikaator (-3) on liikunud kergelt negatiivsel poolel ja on juunis punkti võrra kõrgem kui märtsis (-4). 19%-l ettevõtetel on tellimusi tavalisest rohkem, 44%-l tavalisel määral ja 37%-l alla tavalist taset (saldo -17, märtsis -18, juunis 2018 +2). Aprilli seisuga oli hoonete ehituses lepinguid 4,2 kuuks, aasta varem oli neid 5,1 kuuks. Ehitusvõimsuste rakendatus (keskeltläbi 81%) jääb pisut alla I kvartali ja ka 2018. a II kvartali taset (82%).

Viimastel kuudel pöördus ehitustööde maht hooajalisele kasvule (saldo +9) ja lähematel suvekuudel töömahu kasv jätkub (prognoosi saldo +40). Vähemalt 23% ettevõtteid kavatses võtta lisatööjõudu. Ehitustööde hinnatõusu prognoositakse hoonete ehituses tagasihoidlikumalt kui aasta varem (saldo +28, juunis 2018 +43).

Rajatiste ehituses püsib nõudlus kasvutrendil. Ettevõtete kindlustunde indikaator (+26) on punkti võrra kõrgem kui märtsis (+25). Kindlustunde tugineb heale tellimuste seisule; 35%-l ettevõtetel on lepinguid tavalisest suuremas mahus (saldo +24, märtsis +16). II kvartali algul oli töö lepingutega tagatud 5,9 kuuks (aasta varem 4,6 kuuks), ka ehitusvõimsuste rakendatus on kõrgem (73%) kui aasta tagasi (68%).

Eeloleval 3 suvekuul suureneb rajatiste ehituses töömaht oluliselt (saldo +65), mistõttu vajab üle kolmandiku ettevõtteid töötajaid juurde. Tööjõupuudus on rajatiste ehituses aga tuntavam kui eelmisel aastal, piirava tegurina märgib seda üle poolte ettevõtete. Hea nõudluse oludes prognoositakse hinnatõusu rajatiste ehituses optimistlikumalt (saldo +47) kui hoonete ehituses (saldo +28), lähemal 3 kuul loodab üle poolte ettevõtete hinnataset tõsta.

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

		2018					2019							
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas	50,7	60,6	50,0	52,3	47,7	39,7	36,4	25,8	17,1	17,1	23,9	34,4	47,1
	jäi samaks	40,6	34,8	39,1	33,8	43,1	47,1	47,0	51,5	51,4	54,3	50,8	43,7	31,4
	kahanes	8,7	4,6	10,9	13,9	9,2	13,2	16,7	22,7	31,4	28,6	25,4	21,9	21,4
	saldo	42	56	39	39	39	27	20	3	-14	-11	-2	13	26
Ehitustegevust piirab praegu (% vastanutest)														
	mitte miski	20,3	12,1	14,1	16,9	15,4	14,7	11,9	13,6	8,6	11,4	13,2	21,5	24,3
	ebapiisav nõudlus	20,3	13,6	12,5	10,8	15,4	14,7	26,9	30,3	34,3	32,9	38,2	29,2	25,7
	ilmastikutingimused	2,9	3,0	4,7	1,5	4,6	7,4	16,4	22,7	25,7	22,9	10,3	1,5	2,9
	tööjõu puudus	43,5	60,6	60,9	64,6	56,9	57,4	41,8	25,8	27,1	27,1	30,9	36,9	34,3
	masinate, seadmete, materjalide puudus	2,9	4,5	0,0	1,5	3,1	0,0	0,0	1,5	1,4	2,9	0,0	1,5	1,4
	finantsprobleemid	4,3	4,5	6,3	3,1	1,5	2,9	1,5	3,0	0,0	1,4	2,9	6,2	5,7
	muud	4,3	1,5	1,6	1,5	3,1	2,9	1,5	3,0	2,9	1,4	4,4	1,5	4,3
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise	20,6	25,8	28,1	23,1	27,7	22,1	19,4	16,7	20,3	15,9	17,7	17,2	23,2
	tavaline	64,7	65,2	59,4	63,1	55,4	66,2	64,2	63,6	55,1	59,4	58,8	56,3	46,4
	alla tavalise	14,7	9,1	12,5	13,9	16,9	11,8	16,4	19,7	24,6	24,6	23,5	26,6	30,4
	saldo	6	17	16	9	11	10	3	-3	-4	-9	-6	-9	-7
Töötajate arvu järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	36,2	24,6	19,4	25,4	23,1	13,4	12,3	18,5	17,4	23,2	25,4	29,2	25,7
	jääb samaks	59,4	70,8	72,6	61,9	67,7	73,1	67,7	69,2	73,9	69,6	65,7	61,5	64,3
	väheneb	4,4	4,6	8,1	12,7	9,2	13,4	20,0	12,3	8,7	7,3	9,0	9,2	10,0
	saldo	32	20	11	13	14	0	-8	6	9	16	16	20	16
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	49,3	50,8	45,3	35,9	40,6	23,5	24,2	20,0	20,0	19,1	23,5	29,2	37,1
	jäävad samaks	50,7	49,2	54,7	62,5	57,8	73,5	65,2	72,3	74,3	76,5	73,5	67,7	58,6
	langevad	0,0	0,0	0,0	1,6	1,6	2,9	10,6	7,7	5,7	4,4	2,9	3,1	4,3
	saldo	49	51	45	34	39	21	14	12	14	15	21	26	33
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab	62	42	36	32	25	19	16	20	34	44	55	52	54
	jääb samaks	34	52	56	48	52	50	51	58	49	39	39	42	37
	kahaneb	4	6	8	20	23	31	33	23	17	17	6	6	9
	saldo	57	36	28	12	2	-12	-16	-3	17	27	49	46	46
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)														
		x	5,1	x	x	5,0	x	x	4,7	x	x	4,5	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)														
		x	90	x	x	91	x	x	78	x	x	80	x	x
Kindlustunde indikaator		19	18	13	11	12	5	-2	2	2	4	5	5	4

EHITUSBAROMEETER, JUUNI 2019
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

		Kokku	sh			Rajatised
			Hooned	sh		
				elamud	mitteeluhooned	
Ehitustööde maht	kasvas	47,1	37,7	16,7	40,4	76,5
viimase 3 kuu	jäi samaks	31,4	34,0	50,0	31,9	23,5
jooksul	kahanes	21,4	28,3	33,3	27,7	0,0
	saldo	26	9	-17	13	77
Ehitustegevust piirab praegu (% vastanutest)						
	mitte miski	24,3	24,5	66,7	19,1	23,5
	ebapiisav nõudlus	25,7	30,2	0,0	34,0	11,8
	ilmastikutingimused	2,9	1,9	0,0	2,1	5,9
	tööjõu puudus	34,3	28,3	33,3	27,7	52,9
	masinate, seadmete, materjalide puudus	1,4	0,0	0,0	0,0	5,9
	finantsprobleemid	5,7	7,5	0,0	8,5	0,0
	muu	4,3	5,7	0,0	6,4	0,0
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise	23,2	19,2	16,7	19,6	35,3
	tavaline	46,4	44,2	50,0	43,5	53,0
	alla tavalise	30,4	36,5	33,3	37,0	11,8
	saldo	-7	-17	-17	-17	24
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	25,7	22,6	16,7	23,4	35,3
	jääb samaks	64,3	66,0	83,3	63,8	58,8
	väheneb	10,0	11,3	0,0	12,8	5,9
	saldo	16	11	17	11	29
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	37,1	32,1	33,3	31,9	52,9
	jäävad samaks	58,6	64,2	66,7	63,8	41,2
	langevad	4,3	3,8	0,0	4,3	5,9
	saldo	33	28	33	28	47
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab	54,3	49,1	83,3	44,7	70,6
	jääb samaks	37,1	41,5	16,7	44,7	23,5
	kahaneb	8,6	9,4	0,0	10,6	5,9
	saldo	46	40	83	34	65
Kindlustunde indikaator		4	-3	0	-3	26

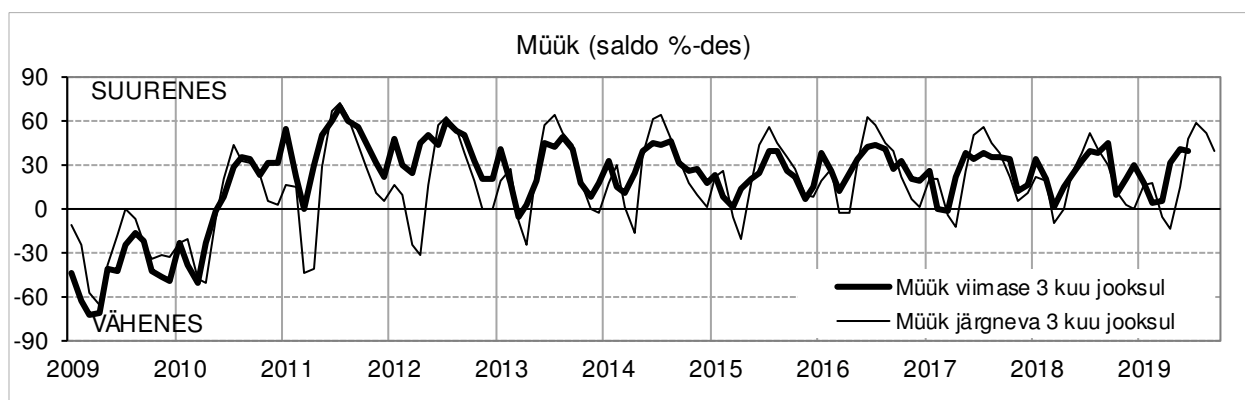
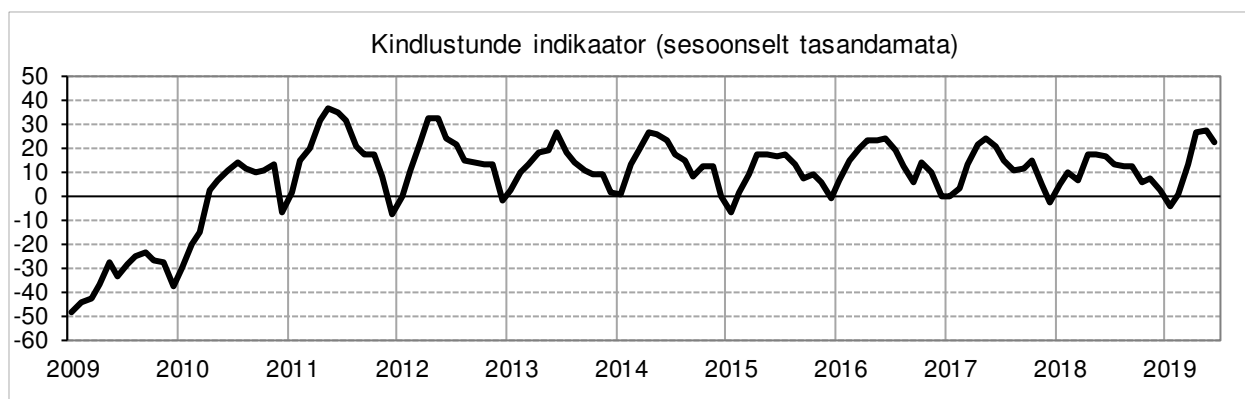
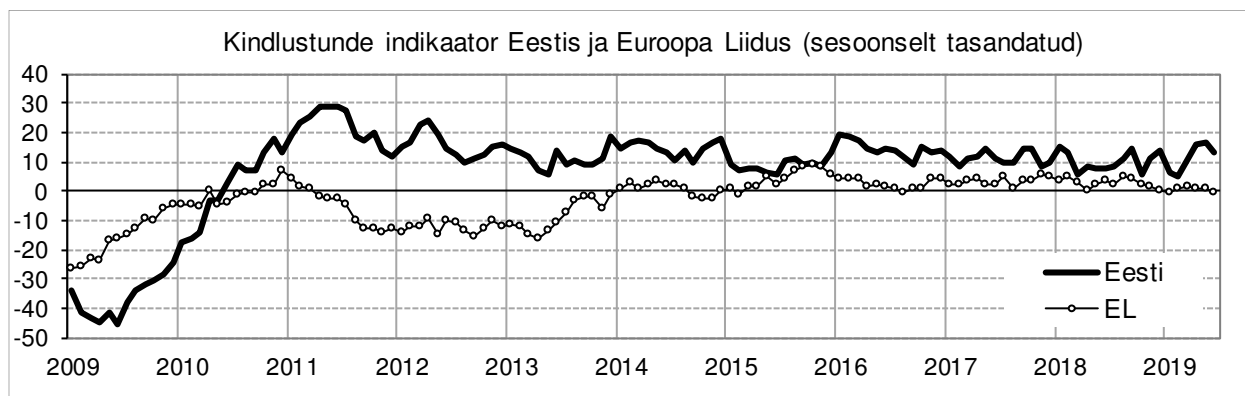
EHITUSBAROMEETER
(saldod %-des)

		1994 - 2019			2018						2019						
		min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	12	76	42	56	39	39	39	27	20	3	-14	-11	-2	13	26
Ehitustegevust piirab praegu (% vastanutest)																	
mitte miski	%	0	12	33	20	12	14	17	15	15	12	14	9	11	13	22	24
ebapiisav nõudlus	%	1	46	89	20	14	13	11	15	15	27	30	34	33	38	29	26
ilmastikutingimused	%	0	13	65	3	3	5	2	5	7	16	23	26	23	10	2	3
tööjõu puudus	%	0	27	81	44	61	61	65	57	57	42	26	27	27	31	37	34
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	3	5	0	2	3	0	0	2	1	3	0	2	1
finantsprobleemid	%	0	4	16	4	5	6	3	2	3	2	3	0	1	3	6	6
muu	%	0	4	23	4	2	2	2	3	3	2	3	3	1	4	2	4
Tellimuste portfelli praegu	saldo	-83	-9	59	6	17	16	9	11	10	3	-3	-4	-9	-6	-9	-7
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	6	65	32	20	11	13	14	0	-8	6	9	16	16	20	16
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	22	82	49	51	45	34	39	21	14	12	14	15	21	26	33
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	15	86	57	36	28	12	2	-12	-16	-3	17	27	49	46	46
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1,9	3,5	5,7	x	5,1	x	x	5,0	x	x	4,7	x	x	4,5	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	78	95	x	90	x	x	91	x	x	78	x	x	80	x	x
Kindlustunde indikaator		-73	-1	58	19	18	13	11	12	5	-2	2	2	4	5	5	4

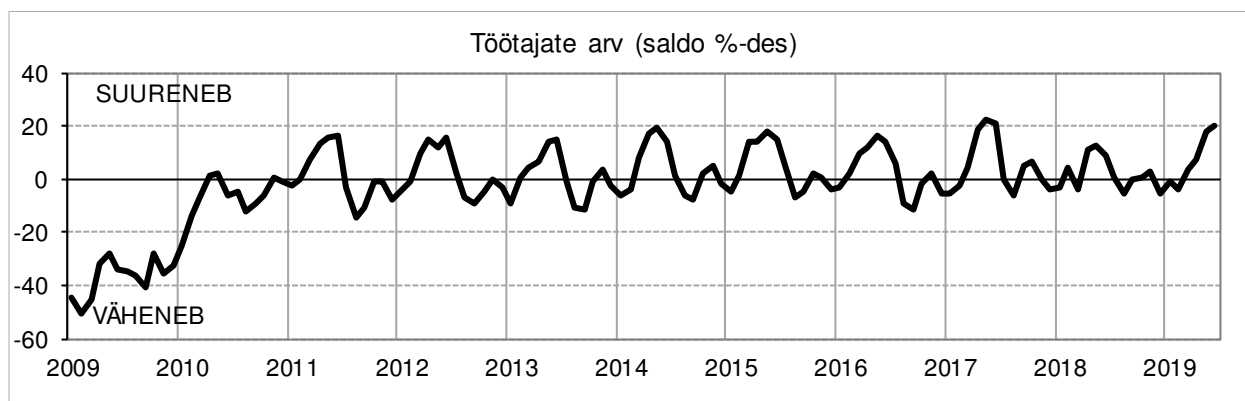
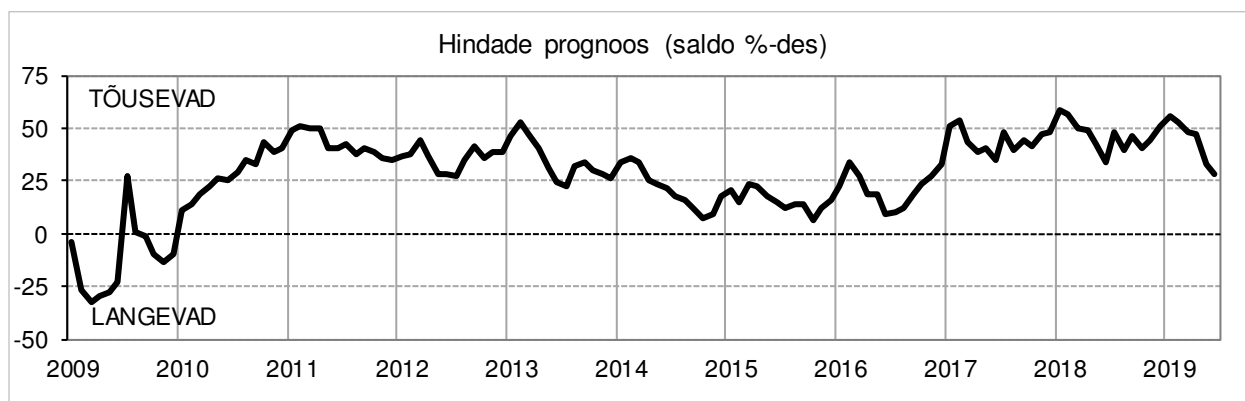
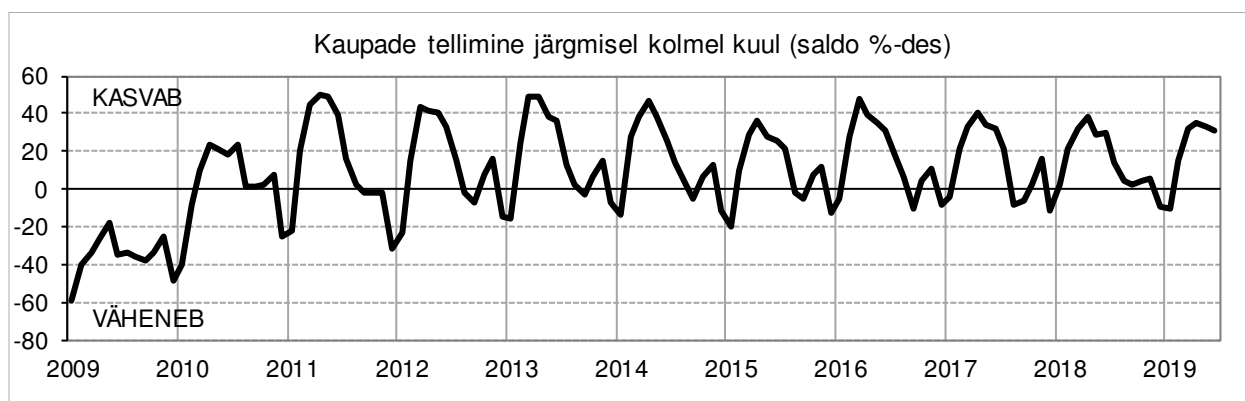
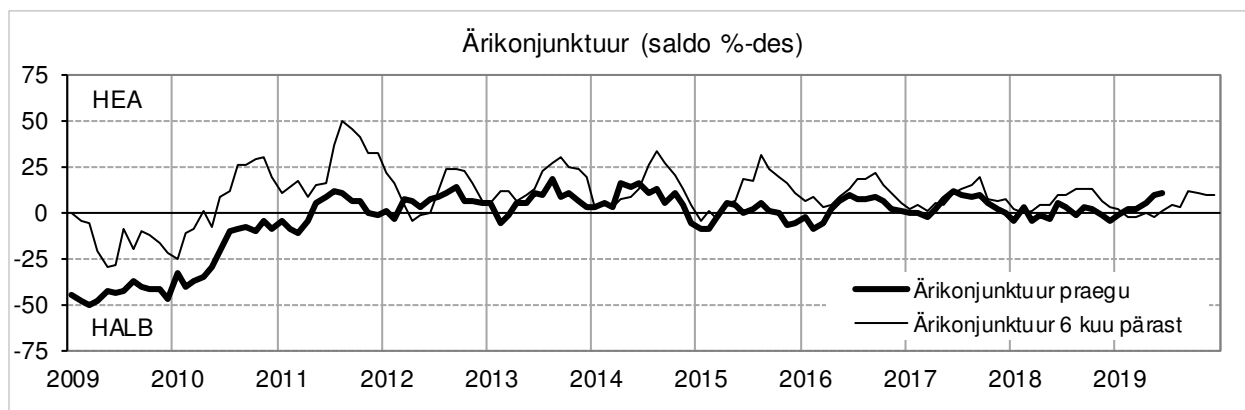
2.4. Jaekaubandusbaromeeter¹¹

Jaekaubandusettevõtete kindlustunne püsib kõrge, ületades nii eelmise kvartali kui ka aastataguseid näitajaid.

Kindlustunde indikaator² tõusis märtsi 13 punktilt 22 punktini juunis, ületades ka 2018. a juuni (16 punkti) taseme. Kindlustunnet mõjutas positiivselt viimase kolme kuu hea müük (saldo juunis +39, eelmise aasta juunis +32). Kaubavarud vähenesid, püsid valdavalt hooajale kohasena. Ootused järgneva kolme kuu müügile olid kõrged (saldo juunis +39, eelmise aasta juunis +30). Paranes ka hinnang hetke ärikonjunkturile (saldo juunis +10, eelmisel aastal +5) ja ootused ärikonjunkturile kuue kuu pärast püsid head (saldo juunis +9, eelmisel aastal +3).

¹¹ Koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel, juunis 108 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel.

Kaupluste gruppide lõikes võib esile tõsta järgmist:

Toidukaupluste kindlustundeindikaator ületas kolmandat kuud järjest 40 punkti taseme ja oli oluliselt parem kui märtsis ja aasta tagasi (2019. a juunis +44, märtsis +26, 2018.a juunis +27). Ka viimase kolme kuu müük oli edukas (saldo juunis +71, eelmise aasta juunis +34), samuti suurenesid ootused järgneva kolme kuu müügile (saldo juunis +66, eelmisel aastal +57). Kaubavarud püsisid hooajale kohased (sellisena hindas neid juunis 94% vastanutest). Võrreldes märtsiga paranesid nii hinnang hetke ärikonjunkturile kui ka ärikonjunkturile kuue pärast.. Ärikonjunkturi hindas juunis heaks 9% ja rahuldavaks 86% kauplusi, selle paranemist kuue kuu pärast ootas 26% ja püsimit 74%. Töötajate arvu suurendamist planeeris 40% kauplustest.

Garderoobikaupluste kindlustundeindikaator püsis negatiivne (-21) ja on halvem kui eelmise aasta juunis (-10). Üheksa eelnevat kuud negatiivsena püsinud viimase kolme kuu müügisaldo jõudis küll mais nulli, kuid muutus juunis taas negatiivseks ja jäi kaugele maha aastagusest ajast. Viimase kolme kuu müüginäitajad paranesid juunis 38% ettevõttest, kuid halvenesid 50% ettevõttest. Kaubavarusid hindas 38% ettevõtteid liiga suureks ja 50% hooajale kohaseks. Ka järgnevate kuude müügi prognoos on pessimistlik (saldo juunis -25). Müügi suurenemist järgneva kolme kuu jooksul pidas tõenäoliseks 25% kauplustest ja müügi vähenemist prognoosis 50% ettevõtteid. Hinnang hetke ärikonjunkturile jäi negatiivseks ja 6 kuuga olukord oluliselt ei muutunud.

Kodutarvete kaupluste kindlustundeindikaator oli juunis parem kui märtsis ja aasta tagasi (2019. a juunis +17, märtsis +3, 2018. a juunis +4). Positiivset saldod hoidis üleval viimase kolme kuu hea müük (saldo juunis +17) ja ootused järgneva kolme kuu müügile (saldo +52). Müük suurenes 30% kauplustest ja vähenes 13%-l. Kaubavarud püsisid kohasel tasemel (saldo juunis +17, märtsis +14). Töötajate arvu plaanib suurendada 21% ettevõtetest ja vähendada ei soovi keegi. Ärikonjunkturi hinnati positiivseks (saldo +21) ja ka kuu kuuga olukord oluliselt ei muutunud.

Sõidukite müügiga tegelevate kaupluste kindlustundeindikaator oli parem nii märtsi kui ka aastataguse ajaga võrreldes (saldo 2019. a juunis +10, märtsis -3, 2018. a juunis +6). Viimase kolme kuu müüginäitaja oli oluliselt parem kui märtsis, kuid jäid alla 2018. a juuni näitajale (saldo 2019. a juunis +23, märtsis -42, 2018. a juunis +46). Kaubavarud püsisid hooajale kohased, nii hindas seda juunis 62% vastanuist. Hinnang müügi suurenemisele järgmise kolme kuu jooksul muutus võrreldes märtsiga pessimistlikumaks, kuid oli siiski oluliselt parem aastataguses võrdluses (saldo juunis =0, märtsis +42, 2018. a juunis -27). Kui märtsis prognoosis müügi kasvu 58% kauplustest, siis juunis vaid 23%. Paranes hinnang hetke ärikonjunkturile ja ärikonjunkturile kuue kuu pärast. Ärikonjunkturi pidas juunis heaks 31% ettevõtetest ja 62% hindas selle rahuldavaks; rahuldav ärikonjunktur on ka 6 kuu pärast

Kaubamajade ja hüpermarketite kindlustundeindikaator püsis kõrge nii märtsi kui ka aastataguse ajaga võrreldes (2019. a juunis +52, märtsis +41, 2018. a juunis +44). Viimase kolme kuu müük oli hea, olles parem ka eelmise aasta tasemest (saldo 2019. a juunis +67, 2018. a juunis +33). Ootused järgneva kolme kuu müügile püsisid hooajale tavapäraselt kõrged (saldo juunis +89). Kaubavarusid hindasid kõik ettevõtted hooajale kohaseks, ühel meelel oldi ka ärikonjunkturi suhtes, mida peeti rahuldavaks ja avaldati üksmeelselt arvamust, et see püsib sellisena ka poole aasta pärast.

JAEKaubANDUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2018				2019									
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Müük	suurenes	50,5	53,6	55,2	57,7	37,6	41,0	50,9	46,0	37,0	33,3	45,6	55,8	51,8	
viimase 3 kuu	jäi samaks	30,8	30,9	27,6	28,9	34,0	37,6	27,2	25,2	28,7	38,7	39,5	29,2	35,5	
jooksul	vähenes	18,7	15,5	17,2	13,5	28,4	21,4	21,9	28,8	34,3	27,9	14,9	15,0	12,7	
	saldo	32	38	38	44	9	20	29	17	3	5	31	41	39	
Kaubavarud	liiga suured	14,8	13,6	8,8	12,3	12,6	16,4	19,1	17,1	17,6	16,4	13,9	11,4	17,1	
praegu	hooajale kohased	83,3	83,6	86,8	83,0	82,9	82,8	79,1	82,0	80,6	80,9	82,6	86,9	78,4	
	liiga väikesed	1,9	2,7	4,4	4,7	4,5	0,9	1,7	0,9	1,9	2,7	3,5	1,8	4,5	
	saldo	13	11	4	8	8	16	17	16	16	14	10	10	13	
Kaupade tellimused	suurenevad	43,4	31,5	24,8	30,2	32,4	31,4	24,4	22,5	33,3	44,1	44,7	47,4	46,7	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	43,4	50,5	54,7	41,5	39,6	43,2	41,7	44,2	48,2	44,2	45,6	38,6	37,4	
jooksul	vähenevad	13,2	18,0	20,5	28,3	27,9	25,4	33,9	33,3	18,5	11,7	9,7	14,0	15,9	
	saldo	30	14	4	2	5	6	-10	-11	15	32	35	33	31	
Müük	suureneb	47,7	31,5	28,1	31,4	40,5	39,0	29,0	21,8	37,0	55,1	62,3	58,8	51,8	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	34,6	49,1	46,5	36,2	34,2	39,0	36,0	41,8	40,7	36,7	33,3	33,3	35,5	
jooksul	väheneb	17,8	19,4	25,4	32,4	25,2	22,0	35,1	36,4	22,2	8,3	4,4	7,9	12,7	
	saldo	30	12	3	-1	15	17	-6	-15	15	47	58	51	39	
Töötajate arv	suureneb	14,2	9,0	9,6	11,4	10,9	12,7	8,8	8,1	6,5	14,6	16,7	23,2	27,3	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	80,2	82,9	75,7	77,1	79,1	77,1	77,2	82,9	83,3	74,5	73,7	71,4	65,5	
jooksul	väheneb	5,7	8,1	14,8	11,4	10,0	10,2	14,0	9,0	10,2	10,9	9,7	5,4	7,3	
	saldo	9	1	-5	0	1	3	-5	-1	-4	4	7	18	20	
Kaupade hinnad	tõusevad	39,6	48,7	41,0	48,6	42,3	48,3	56,1	56,9	54,2	47,8	48,7	35,1	32,4	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	54,7	50,5	57,3	48,6	55,9	47,5	38,6	42,2	43,9	52,3	49,6	63,2	63,1	
jooksul	langevad	5,7	0,9	1,7	2,8	1,8	4,2	5,3	0,9	1,9	0,0	1,7	1,8	4,5	
	saldo	34	48	39	46	41	44	51	56	52	48	47	33	28	
Ärikonjunktuur	hea	17,8	16,4	13,7	13,3	13,8	13,6	8,7	9,8	13,6	10,7	16,5	20,2	19,8	
praegu	rahuldav	69,2	70,0	70,9	76,2	74,3	71,2	77,4	78,6	74,8	80,4	72,2	69,3	70,3	
	halb	13,1	13,6	15,4	10,5	11,9	15,3	13,9	11,6	11,7	8,9	11,3	10,5	9,9	
	saldo	5	3	-2	3	2	-2	-5	-2	2	2	5	10	10	
Ärikonjunktuur	parem	13,1	10,8	9,5	7,5	9,0	9,3	12,3	10,7	12,0	14,6	14,9	14,0	14,4	
6 kuu pärast	sama	76,6	80,2	78,5	82,2	81,1	78,8	76,3	82,2	78,7	82,7	80,7	81,6	80,2	
	halvem	10,3	9,0	12,1	10,3	9,9	11,9	11,4	7,1	9,3	2,7	4,4	4,4	5,4	
	saldo	3	2	-3	-3	-1	-3	1	4	3	12	11	10	9	
Kindlustunde indikaator		16	13	12	12	5	7	2	-5	1	13	26	27	22	

JAEKAUBANDUSBAROMEETER, JUUNI 2019
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kauba-majad	Muud	
					A	B				
Müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes jäi samaks vähenes saldo	51,8 35,5 12,7 39	77,1 17,2 5,7 71	37,5 12,5 50,0 -13	30,4 56,5 13,0 17	0,0 88,9 11,1 -11	50,0 35,7 14,3 36	38,5 46,2 15,4 23	66,7 33,3 0,0 67	40,9 45,5 13,6 27
Kaubavarud praegu	liiga suured hooajale kohased liiga väikesed saldo	17,1 78,4 4,5 13	5,7 94,3 0,0 6	37,5 50,0 12,5 25	20,8 75,0 4,2 17	22,2 66,7 11,1 11	20,0 80,0 0,0 20	15,4 61,5 23,1 -8	0,0 100,0 0,0 0	31,8 68,2 0,0 32
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	suurenevad jäävad samaks vähenevad saldo	46,7 37,4 15,9 31	69,7 27,3 3,0 67	28,6 28,6 42,9 -14	39,1 43,5 17,4 22	33,3 55,6 11,1 22	42,9 35,7 21,4 21	30,8 53,9 15,4 15	77,8 22,2 0,0 78	22,7 45,5 31,8 -9
Müük järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jääb samaks väheneb saldo	51,8 35,5 12,7 39	74,3 17,1 8,6 66	25,0 25,0 50,0 -25	56,5 39,1 4,4 52	55,6 44,4 0,0 56	57,1 35,7 7,1 50	23,1 53,8 23,1 0	88,9 11,1 0,0 89	22,7 63,6 13,6 9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jääb samaks väheneb saldo	27,3 65,5 7,3 20	40,0 48,6 11,4 29	25,0 50,0 25,0 0	20,8 79,2 0,0 21	22,2 77,8 0,0 22	20,0 80,0 0,0 20	25,0 75,0 0,0 25	22,2 66,7 11,1 11	18,2 77,3 4,6 14
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad jäävad samaks langevad saldo	32,4 63,1 4,5 28	60,0 37,1 2,9 57	12,5 75,0 12,5 0	25,0 70,8 4,2 21	22,2 77,8 0,0 22	26,7 66,7 6,7 20	30,8 69,2 0,0 31	33,3 55,6 11,1 22	4,6 90,9 4,6 0
Ärikonjunktuur praegu	hea rahuldav halb saldo	19,8 70,3 9,9 10	8,6 85,7 5,7 3	0,0 75,0 25,0 -25	33,3 54,2 12,5 21	44,4 55,6 0,0 44	26,7 53,3 20,0 7	30,8 61,5 7,7 23	0,0 100,0 0,0 0	31,8 54,5 13,6 18
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	parem sama halvem saldo	14,4 80,2 5,4 9	25,7 74,3 0,0 26	0,0 100,0 0,0 0	16,7 66,7 16,7 0	22,2 66,7 11,1 11	13,3 66,7 20,0 -7	15,4 84,6 0,0 15	0,0 100,0 0,0 0	4,6 86,4 9,1 -5
Kindlustunde indikaator		22	44	-21	17	11	22	10	52	1

JAEKAUBANDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

	1993 - 2019			2018												2019					
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06					
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	27	76	32	38	38	44	9	20	29	17	3	5	31	41	39					
Kaubavarud praegu	-7	12	38	13	11	4	8	8	16	17	16	16	14	10	10	13					
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	12	57	30	14	4	2	5	6	-10	-11	15	32	35	33	31					
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	20	77	30	12	3	-1	15	17	-6	-15	15	47	58	51	39					
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	0	34	9	1	-5	0	1	3	-5	-1	-4	4	7	18	20					
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-32	29	58	34	48	39	46	41	44	51	56	52	48	47	33	28					
Ärikonjunktuur praegu	-53	6	63	5	3	-2	3	2	-2	-5	-2	2	2	5	10	10					
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	14	49	3	2	-3	-3	-1	-3	1	4	3	12	11	10	9					
Kindlustunde indikaator	-49	10	43	16	13	12	12	5	7	2	-5	1	13	26	27	22					

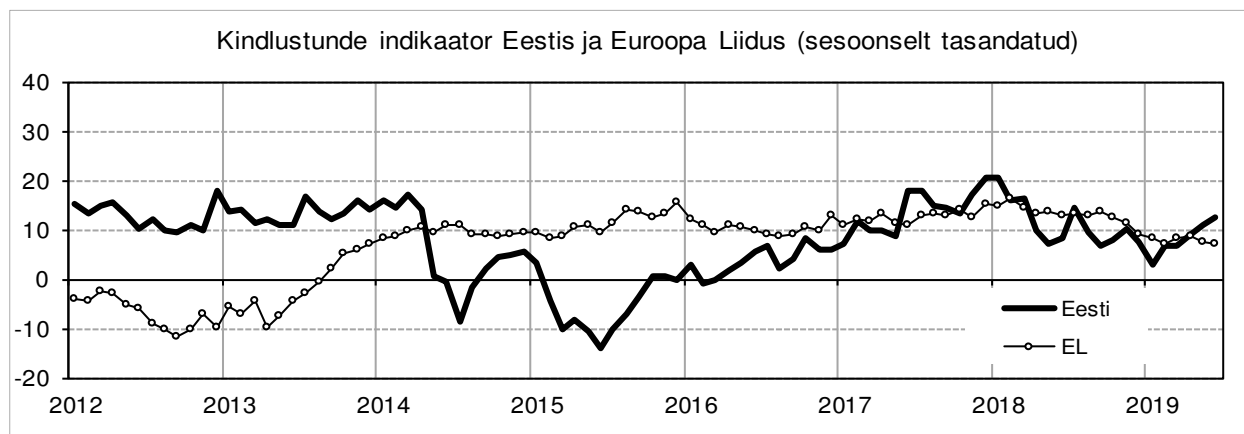
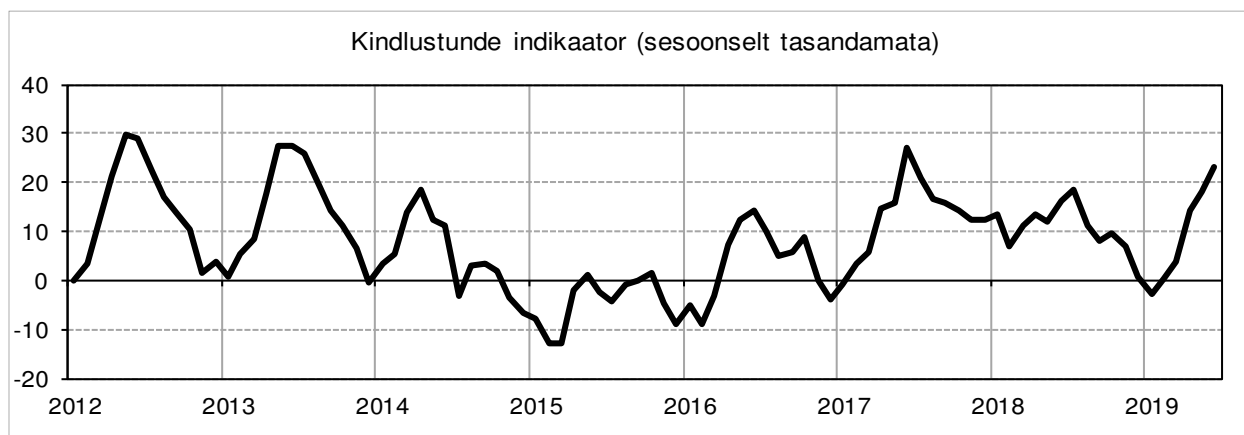
2.5. Teenindusbaromeeter ¹²

Kindlustunde indikaator¹³ (+23) jätkas liikumist tõusutrendil. Lähemal kolmel kuul peaks nõudluse kasvu trend püsima.

Kindlustunde indikaator tõusis II kvartalis eduka teenuste müügi tulemusel +23-le, tõusu soodustas ka turu hooajaline elavnemine. Kindlustunne (+23) on 19 punkti kõrgem kui märtsis (+4) ja 7 punkti kõrgem kui aasta varem (+16). Teenuste nõudluse ja müügi kasv oli kevadhooajal kiirem kui möödunud aastal sel ajal (saldod¹⁴ +32, juunis 2018 +20), teenuste müük suurenes 41%-l ettevõtetel ja vähenes 9%-l. Kõigis harudes on kindlustunde indikaator positiivne, olles kõrgeim telekommunikatsiooni ettevõtetel (+46) ja hotellidel (+43), madalaim veoetevõtetel (+9). Aastavõrdluses on kindlustunne enim tõusnud telekommunikatsiooni alal (25 punkti võrra) ja logistikas (12 punkti võrra).

Aktiivse nõudluse tulemusel olid ettevõtete ressursid II kvartalis rakendatud suuremal määral (keskmiselt 86%) kui I kvartalis ja eelmisel aastal samal ajal (84%). Kõrge ressurside rakendatus on tingitud ka tööjõupuudusest, mis on kujunenud piiravaks teguriks ligi kolmandikule ettevõtetele (32%-le). Enamikus harudes õnnestus töötajate arvu siiski suurendada (saldo +10) ja ka eelolevatel suvekuudel plaanib viiendik ettevõtteid tööjõudu lisaks palgata (prognoosi saldo +17).

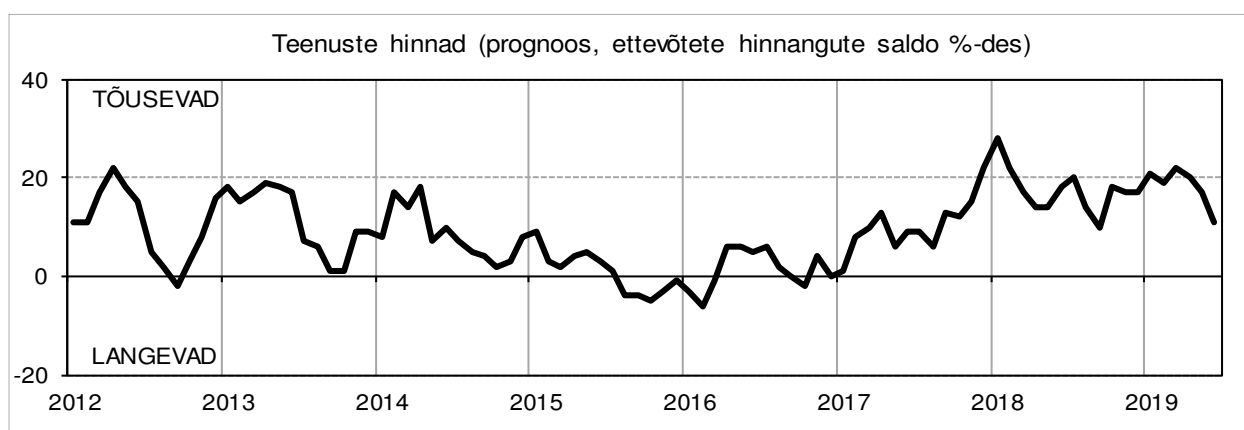
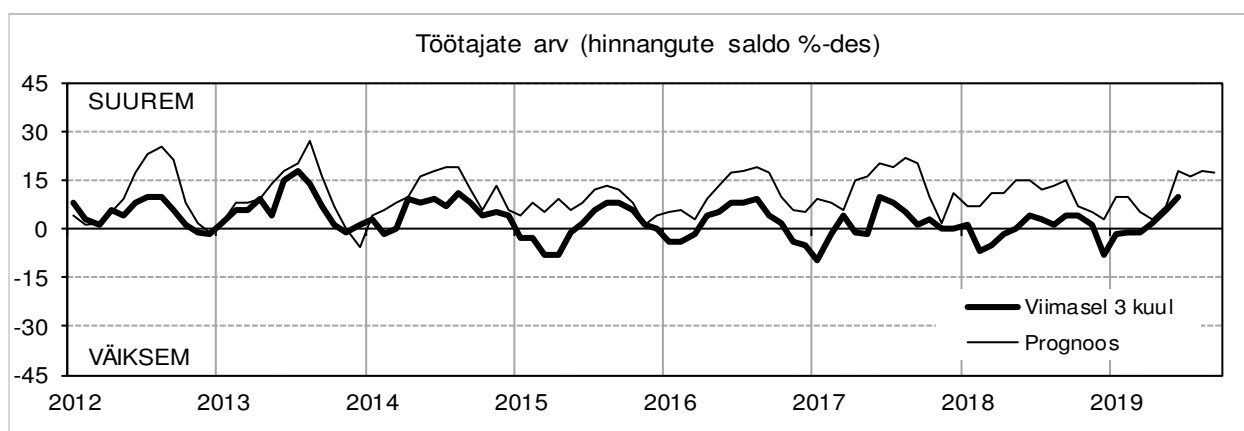
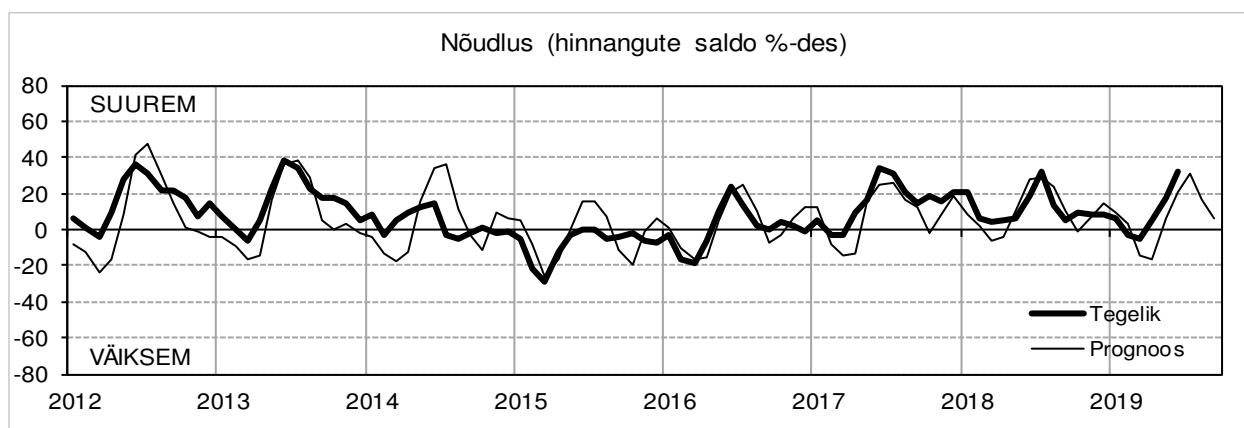
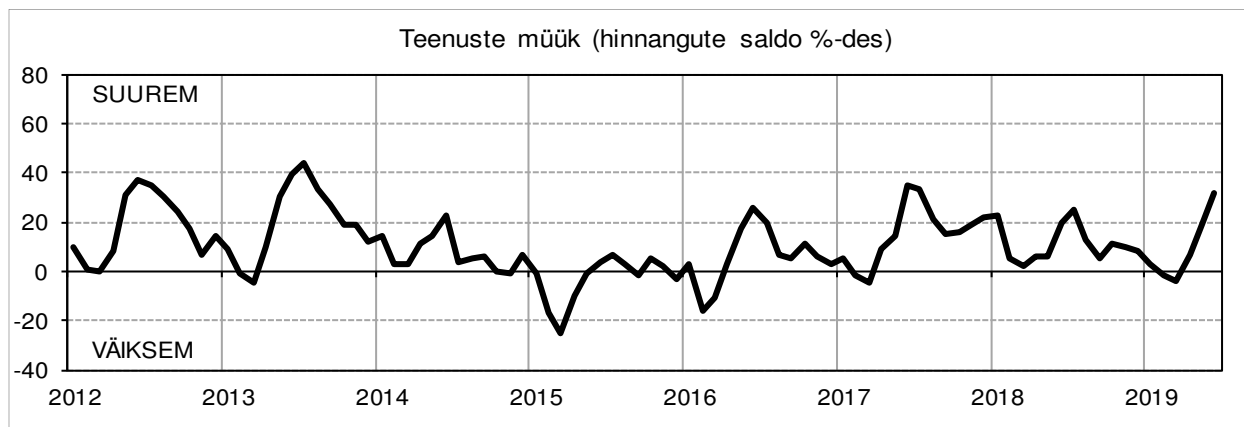
Lähemal kolmel kuul nõudluse kasv oodatavalt jätkub (saldo +6). Senine võrdlemisi kiire hinnatõus aeglustub (prognoosi saldo +11, märtsis +22) ja enamik ettevõtetest (85%) lähikuudel hinnataset ei muuda.

¹² Koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel, juunis 290 ettevõtte hinnangute alusel.

¹³ Koondnäitaja, mis peegeldab nõudluse ja müügi muutusi viimasel 3 kuul ja lähema 3 kuu nõudluse prognoosi.

¹⁴ Saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed.

Infotehnoloogia

IT-ettevõtetel püsib nõudlus jätkuvalt hea. Kindlustunde indikaator (+25) on ligilähedaselt samal tasemel kui eelmise aasta juuniski (+27). Nõudluse suurenemist koges eelmisel 3 kuul 43% ettevõteteid. Lähemal 3 kuul on nõudlus suvekuudele omaselt tagasihoidlikum (prognoosi saldo +14, juunis 2018 +13).

IT-ettevõtete ressursside rakendatus tõusis II kvartalis 91%-le (märtsis 90%, juunis 2018 88%). Kõrge rakendatus on osalt tingitud ka tööjõupuudusest, mille piiravat mõju märkis II kvartalis juba 46% ettevõteteid. Paljud IT-ettevõtted (37%) võtsidki eelmisel 3 kuul töötajaid juurde, lähikuudel plaanib seda teha 39% ettevõteteid. Mõõdukas teenuste hinnatõus jätkub (prognoosi saldo +15).

IT ettevõtete võimalused pangalaenu saada on paremad kui teistes teenindusharudes (saldo -8).

Telekommunikatsioon

Nõudlus telekommunikatsiooniteenustele püsib kõrge. Kindlustunde indikaator tõusis viimase kolme kuuga +33-le +46-le (eelmise aasta juunis +25). Tugeva kindlustunde on taganud aktiivne nõudluse kasv ja müügi suurenemine enamikul ettevõtetel (62%-l). Telekommunikatsiooniettevõtete võimsuste rakendatus (88%) on teenindusharudest üks kõrgemaid. Poolte ettevõtete tegevusvõimalusi piirab tööjõu puudus, lähikuudelgi loodetakse personali suurendada. Hinnatõus on aeglustumas (prognoosi saldo +7, eelmisel 3 kuul ca +37).

Hotellid

Turuolukord on võrdlemisi hea. Kindlustunde indikaator (juunis +43) liigub hooajalisel tõusutrendil ning on ka aastavõrdluses kõrgem (juunis 2018 +39). Teenuste müük suurenes viimasel 3 kuul enam kui pooltel hotellidel (saldo +42, juunis 2018 +22). Ressursid on rakendatud suuremal määral (keskmiselt 88%) kui I kvartalis ja aasta varem (85%). Lähikuudel kasvab külastajate arv veelgi (prognoosi saldo +55) ja hinnatase tõuseb suvekuudele omaselt (saldo +61, juunis 2018 +49). Suviseks kõrghooajaks võetakse töötajaid juurde (saldo +37, juunis 2018 +35), tööjõu puudus on aga senisest tuntavam.

Restoranid

Nõudlus suurenes kevadhooajal oluliselt. Kindlustunde indikaator (+37) on ligilähedaselt samal tasemel kui eelmise aasta juunis (+39) ja kõrgem kui 3 kuud tagasi (-26). Kindlustunde tõusu tagasid hooajaline nõudluse elavnemine (saldo +23) ja head ootused nõudluse kasvuks eelolevatel suvekuudel (prognoosi saldo +65). Restoranide prognoos konjunktuuri suhtes 6 kuu pärast optimistlikum kui varem (saldo +44, aasta tagasi +24). Samas on konkurents tihe ja osal, ligikaudu viiendikul restoranidel, nõudlus viimastel kuudel pigem vähenes.

Ligi pooled restoranid võtavad suveks tööjõudu juurde. Hinnatõus aeglustub (saldo +15, märtsis +25).

Turism

Nõudlus on suvehooajale omaselt soodne. Kindlustunde indikaator liigub positiivsel poolel (juunis +15), ehkki on allpool eelmise aasta taset (juunis 2018 +33). Nõudlus tervikuna suurenes eelmistel kuudel (saldo +8) ja teenuste müük kasvas (saldo +13), kuid tavapärasest enamatel ettevõtetel (viiendikul) nõudlus ja teenuste müük vähenesid. Ebapiisavat nõudlust märgiti piirava tegurina sagedamini (72% ettevõtete poolt) kui aasta varem (64%). Turismiettevõtete prognoosid lähema 6 kuu konjunktuuri suhtes on tagasihoidlikumad (saldo -14) kui aasta varem (+3).

Turismiettevõtete ootused eeloleva 3 suvekuu nõudluse suhtes (saldo +24) olid juunis sama optimistlikud kui eelmisel aastal (saldo +21). Töötajaid võetakse lähikuudel juurde ja mõõdukas hinnatõus jätkub (prognoosi saldo +19).

Transport

Turuolukord on juuni kohta üsnagi tavapärane. Kindlustunde indikaator on tõusnud märtsi -13-lt +9-le, mis ongi juunikuu pikaajaline keskmine tase (juunis 2018 +10). Veoteenuste müük oli viimastel kuudel

edukas (saldo +36), suurenedes 42%-l ettevõtetel. Eeloleva kolme suvekuu nõudlust prognoosivad veotetevõtted aga suhteliselt pessimistlikult ja prognoosid (saldo -29) on allpool pikaajalist keskmist (-21). Ärikonjunkturi 6 kuu pärast prognoosivad ettevõtted samuti senisest pessimistlikumalt (saldo -30, aasta eest -17). Töötajate arv vähenes viimastel kuudel (saldo -17) ja ligi 60% ettevõtteid märgib peamise piirava tegurina tööjõu puudust. Ettevõtete ressursside rakendatus püsib kõrge (91%). Teenuste hinnatase lähikuudel ei muutu (saldo =0).

Logistika

Turuolukord on soodne. Kindlustunde indikaator tõusis kolme viimase kuuga +5-lt +24-le ja on 12 punkti üle eelmise aasta taseme (juunis 2018 +12). Viimastel kuudel on nõudlus püsinud hea (saldo +31) ja teenuste müük edeneb suurel osal ettevõtetel kasvutrendil (saldo +38). Ettevõtetel on aga siiski piisavalt vabu ressursse (keskmine ressursside rakendatus oli II kvartalis 78%). Negatiivseks teguriks on laenusaaamise võimaluste halvenemine (hinnangute saldo -35, I kvartalis -19). Eelolevatel suvekuudel nõudlus kuigivõrd ei muutu (prognoosi saldo +4) ja hinnatase jääb samaks (saldo =0).

Kinnisvarateenused

Nõudlus on muutunud taas aktiivsemaks. Kindlustunde indikaator tõusis märtsi +7-lt juuniks +18-le ning on ka aastavõrdluses 9 punkti kõrgem, seda tänu eelnenud kuudel kasvanud nõudlusele (saldo +38) ja teenuste müügile (saldo +20). Teistest harudest rohkem on ettevõtteid (44%), kel äritegevuses takistavaid tegureid ei ole, 25% ettevõtteid piirab aga tööjõu puudus, 15% vähene nõudlus ja 11% finantsprobleemid. Kinnisvarateenuste hinnangul on võimalused pangalaenu saada tuntavalt halvenenud (hinnangute saldo II kv -48, I kv -19).

Suvekuudel võib nõudlus mõnevõrra langeda (prognoosi saldo -4). Teenuste hinnatase muutub vähe (prognoosi saldo +12).

Reklaam

Nõudlus oli II kvartalis hea. Kindlustunde indikaator (+19) on tänu sellele kõrgem kui kolm kuud tagasi (-2) ja eelmisel aastal samal ajal (+17). Nõudlus ja teenuste müük suurenesid viimasel kolmel kuul ligikaudu pooltel ettevõtetel (osalt ka tänu valimiskampaaniatele). Seevastu eeloleval kolmel kuul on oodata turu hooajalist jahenemist, prognoosi saldo -34 on lähedane juuni pikaajalisele keskmisele (-38). Reklaamiteenuste võimalusi piirab peamiselt nõudluse vähesus, mida märkis 55% ettevõtteid, mitte niivõrd tööjõu puudus (mida märkis vaid 5%). Enamikul ettevõtetel (80%-l) leidis vabu ressursse keskeltläbi 25% ulatuses. Hinnatase lähikuudel ei muutu (saldo +5).

Arhitekti- ja inseneritegevused¹⁵

Nõudluse kasvu trend püsib. Kindlustunde indikaator (+16, sh arhitektuuribüroodel +15, inseneribüroodel +17) on aastavõrdluses tõusnud. Nõudlus kasvas viimasel 3 kuul nii arhitektuuribüroodel (saldo +26) kui inseneribüroodel (saldo +35). Teenuste müük suurenes mõlemas grupis neljandikul ettevõtetel.

Töötajaid võttis eelmistel kuudel lisaks viiendik ettevõtteid ja lähikuudel plaanib seda seitsmendik. Vajalike oskustega tööjõu vähesus on teistest harudest tuntavam, olles piiravaks teguriks ligi 60%-le inseneribüroodele ja 36%-le arhitektuuribüroodele. Ettevõtete ressursside rakendatus on seetõttu maksimumilähedane (94%), 60%-l ettevõtetel vabu ressursse ei ole ja ülejäänutel on neid alla 20%.

Lähemal kolmel kuul jääb nõudlus suures osas samaks (prognoosi saldo +3). Hinnatase tõuseb mõõdukalt (prognoosi saldo +25).

¹⁵ Juuni küsitluses osales 20 inseneri- ja 20 arhitektibürood.

TEENINDUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

		2018						2019						
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	35,8	38,9	31,8	28,8	25,9	28,3	27,1	29,0	27,4	24,1	26,3	30,8	40,6
	jäi samaks	48,6	47,4	49,4	47,7	59,6	53,8	54,3	45,1	43,6	48,1	54,1	57,1	50,3
	vähenes	15,6	13,7	18,8	23,6	14,5	18,0	18,6	26,0	29,1	27,8	19,6	12,1	9,0
	saldo	20	25	13	5	11	10	8	3	-2	-4	7	19	32
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	35,6	42,0	27,9	26,2	24,9	26,3	26,8	29,7	23,1	23,0	24,2	29,6	42,4
	jäi samaks	48,0	48,0	56,8	52,3	59,0	55,5	54,5	46,2	50,7	49,1	56,8	58,9	47,2
	vähenes	16,4	10,0	15,3	21,6	16,1	18,2	18,7	24,1	26,2	27,9	19,0	11,5	10,4
	saldo	19	32	13	5	9	8	8	6	-3	-5	5	18	32
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	26,9	16,0	20,9	29,2	28,7	25,8	16,6	12,4	25,1	33,5	36,2	28,5	23,8
	jääb samaks	56,4	67,1	65,7	55,4	51,9	51,3	52,7	58,4	55,5	53,9	58,2	59,7	58,8
	väheneb	16,7	17,0	13,5	15,4	19,5	22,9	30,7	29,1	19,4	12,6	5,6	11,8	17,4
	saldo	10	-1	7	14	9	3	-14	-17	6	21	31	17	6
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	15,2	17,9	15,0	14,9	16,8	16,2	10,9	11,8	12,6	12,3	12,3	15,4	19,1
	jäi samaks	73,3	66,7	71,1	73,8	70,6	68,3	70,1	74,4	74,3	74,8	77,1	75,4	71,7
	vähenes	11,5	15,4	14,0	11,2	12,6	15,6	18,9	13,7	13,2	12,8	10,6	9,2	9,2
	saldo	4	3	1	4	4	1	-8	-2	-1	-1	2	6	10
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	21,7	13,0	13,8	14,2	18,0	18,2	15,5	14,2	13,2	21,1	21,7	23,1	20,7
	jääb samaks	71,4	80,8	77,3	74,9	74,4	73,3	73,7	75,0	80,2	75,5	72,8	72,3	75,2
	väheneb	6,9	6,2	8,9	10,8	7,6	8,6	10,8	10,7	6,6	3,5	5,5	4,6	4,1
	saldo	15	7	5	3	10	10	5	3	7	18	16	18	17
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	22,1	21,7	19,5	16,2	25,5	23,6	22,0	23,6	20,9	24,5	21,9	19,3	12,9
	jäävad samaks	73,6	76,1	75,4	77,9	67,3	69,5	73,2	74,0	76,9	72,7	76,1	78,9	85,0
	langevad	4,3	2,2	5,2	5,8	7,2	7,0	4,8	2,5	2,2	2,8	2,0	1,8	2,1
	saldo	18	20	14	10	18	17	17	21	19	22	20	17	11
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	21,8	x	x	20,9	x	x	26,8	x	x	23,8	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	26,0	x	x	29,8	x	x	36,7	x	x	32,1	x	x
	tööjõu puudus	x	36,3	x	x	36,6	x	x	25,7	x	x	32,3	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	0,8	x	x	2,0	x	x	1,4	x	x	0,4	x	x
	finantsprobleemid	x	7,4	x	x	5,1	x	x	5,2	x	x	5,6	x	x
	muud	x	7,7	x	x	5,8	x	x	4,3	x	x	5,9	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	parem	x	8,5	x	x	11,7	x	x	10,5	x	x	10,6	x	x
	sama	x	72,6	x	x	67,5	x	x	64,4	x	x	72,4	x	x
	halvem	x	18,9	x	x	20,9	x	x	25,1	x	x	16,9	x	x
	saldo	x	-10	x	x	-9	x	x	-15	x	x	-6	x	x
Võimsuste rakendatus (%)		x	85	x	x	85	x	x	84	x	x	86	x	x
Kindlustunde indikaator		16	19	11	8	10	7	1	-3	0	4	14	18	23

TEENINDUSBAROMEETER, JUUNI 2019
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

	Infotehno- loogia	Telekommu- nikatsioon	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Transport	Logistika	Kinnis- vara	Arhitekti- ja inseneritegevused	Reklaam	KOKKU
Teenuste müük	37,1	61,5	55,3	42,3	35,1	41,9	42,3	28,0	25,0	52,4	40,6
viimase 3 kuu	51,9	23,5	31,7	38,7	42,9	52,1	53,7	64,0	65,0	42,6	50,3
jooksul	11,0	15,0	13,0	19,0	22,0	6,0	4,0	8,0	10,0	5,0	9,0
saldo	26	47	42	23	13	36	38	20	15	47	32
Nõudlus viimase	42,9	61,5	51,4	46,2	29,7	35,5	38,5	41,7	41,0	47,6	42,4
3 kuu jooksul	48,1	30,5	29,7	30,9	48,3	48,5	53,5	54,3	49,0	47,4	47,2
jooksul	9,0	8,0	19,0	23,0	22,0	16,0	8,0	4,0	10,0	5,0	10,4
saldo	34	54	32	23	8	20	31	38	31	43	32
Nõudlus järgneva	27,8	46,2	63,2	69,2	32,4	9,7	19,2	8,0	17,5	9,5	23,8
3 kuu jooksul	58,2	45,9	28,8	26,8	59,6	51,3	65,8	80,0	67,5	47,5	58,8
jooksul	14,0	8,0	8,0	4,0	8,0	39,0	15,0	12,0	15,0	43,0	17,4
saldo	14	38	55	65	24	-29	4	-4	3	-34	6
Töötajate arv	37,1	23,1	23,7	26,9	10,8	6,9	19,2	16,0	20,5	9,5	19,1
viimase 3 kuu	56,9	68,9	71,3	69,1	84,2	69,1	72,8	80,0	69,5	76,5	71,7
jooksul	6,0	8,0	5,0	4,0	5,0	24,0	8,0	4,0	10,0	14,0	9,2
saldo	31	15	19	23	6	-17	11	12	11	-5	10
Töötajate arv	38,9	25,0	36,8	46,2	16,2	9,7	11,5	20,8	15,0	4,8	20,7
järgneva 3 kuu	55,1	75,0	63,2	49,9	80,8	84,3	80,5	79,2	80,0	90,2	75,2
jooksul	6,0	0,0	0,0	4,0	3,0	6,0	8,0	0,0	5,0	5,0	4,1
saldo	33	25	37	42	13	4	4	21	10	0	17
Teenuste hinnad	15,2	15,4	60,5	15,4	18,9	3,2	3,9	12,0	27,5	4,8	12,9
järgneva 3 kuu	84,9	76,6	39,5	84,6	81,1	93,8	92,2	88,0	69,5	95,2	85,0
jooksul	0,0	8,0	0,0	0,0	0,0	3,0	4,0	0,0	3,0	0,0	2,1
saldo	15	7	61	15	19	0	0	12	25	5	11
Äritegevust piirab praegu											
mitte miski	30,3	33,3	5,6	12,0	13,9	3,0	19,2	44,4	20,5	35,0	23,8
ebapiisav nõudlus	18,2	8,3	50,0	64,0	72,2	27,3	46,2	14,8	22,7	55,0	32,1
tööjõu puudus	45,5	50,0	38,9	20,0	5,6	57,6	15,4	25,9	47,7	5,0	32,3
ruumi, seadmete puudus	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,4
finantsprobleemid	3,0	8,3	0,0	4,0	2,8	6,1	3,9	11,1	4,6	0,0	5,6
muud	3,0	0,0	2,8	0,0	5,6	6,1	15,4	3,7	4,5	0,0	5,9
Ärikonjunktuur	11,8	16,7	15,4	56,0	8,6	0,0	11,1	3,7	6,8	5,0	10,6
(olukord) 6 kuu	70,6	75,0	76,9	32,0	68,6	69,7	74,1	81,5	65,9	85,0	72,4
pärast	17,7	8,3	7,7	12,0	22,9	30,3	14,8	14,8	27,3	10,0	16,9
saldo	-6	8	8	44	-14	-30	-4	-11	-21	-5	-6
Kindlustunde indikaator	25	46	43	37	15	9	24	18	16	0	23

TEENINDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2019			2018							2019						
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	12	52	20	25	13	5	11	10	8	3	-2	-4	7	19	32	
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	9	50	19	32	13	5	9	8	8	6	-3	-5	5	18	32	
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	8	60	10	-1	7	14	9	3	-14	-17	6	21	31	17	6	
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	3	21	4	3	1	4	4	1	-8	-2	-1	-1	2	6	10	
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	10	39	15	7	5	3	10	10	5	3	7	18	16	18	17	
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	18	20	14	10	18	17	17	21	19	22	20	17	11	
Äritegevust piirab praegu																	
mitte miski	4	19	35	x	22	x	x	21	x	x	27	x	x	24	x	x	
ebapiisav nõudlus	21	46	82	x	26	x	x	30	x	x	37	x	x	32	x	x	
tööjõu puudus	1	17	37	x	36	x	x	37	x	x	26	x	x	32	x	x	
ruumi, seadmete puudus	0	2	9	x	1	x	x	2	x	x	1	x	x	0	x	x	
finantsprobleemid	2	8	22	x	7	x	x	5	x	x	5	x	x	6	x	x	
muu	3	7	17	x	8	x	x	6	x	x	4	x	x	6	x	x	
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	7	48	x	-10	x	x	-9	x	x	-15	x	x	-6	x	x	
Kindlustunde indikaator	-60	10	43	16	19	11	8	10	7	1	-3	0	4	14	18	23	

2.6. Tarbijabaromeeter¹⁶

Tarbijate kindlustunne¹⁷ püsib parem pikaajalisest keskmisest, kuid on kerges langustrendis.

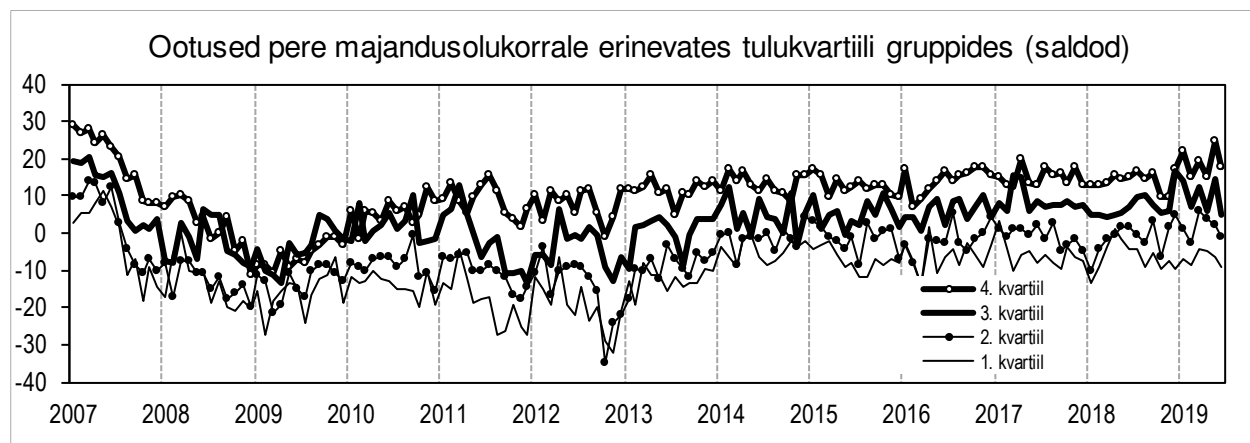
Perede ootused majandusolukorra muutumisele on natuke halvenenud

Suurem osa peredest (57%) hindas juunis, et nende majanduslik olukord on sama kui oli 12 kuud tagasi. Võrreldes eelmise aasta juuniga on mõnevõrra enam peresid, kes tundsid majandusolukorra paranemist (2018. a juunis 23%, 2019. a juunis 26%).

Ootused oma pere majandusolukorra suhtes 12 kuu pärast olid juunis mõnevõrra halvemad kui märtsis või eelmise aasta juunis (saldo 2019. a juunis +5, märtsis +9, 2018. a juunis +6). 24% küsitletute hinnangul on nende pere majandusolukord 12 kuu pärast parem, 57% vastanute hinnangul jääb samaks ja 15% prognoosis halvenemist. Halvenemist pelgavaid vastanuid oli enam madalama sissetulekuga inimeste grupis (24%), töötute (42%) ja eakamate inimeste hulgas (42%).

Ootused pere majandusolukorrale 12 kuu pärast (juuni, % vastanutest)

	Palju parem	Mõnevõrra parem	Sama	Mõnevõrra halvem	Palju halvem	Ei oska öelda
I kvartii (madalaim)	0	6	70	24	0	0
II kvartii	0	20	55	21	1	3
III kvartii	0	22	60	12	0	6
IV kvartii (kõrgeim)	0	42	48	7	0	3

Riigi majandusarengu väljavaated on halvenenud

Juunis elanike poolt antud hinnangud Eesti majanduse järgneva 12 kuu arenguväljavaadetele on halvemad sellest, mida anti 3 kuud ja aasta tagasi (saldo 2019. a juunis +1, märtsis +12, 2018. a juunis +9). 26% küsitletutest prognoosis riigi majandusolukorra paranemist, 35% sama olukorra püsimist ja halvenemist prognoosis 11% küsitletutest.

Tööpuuduse kasvu prognoos püsib madal (saldo +6, 3 kuud tagasi +3, aasta tagasi +2), kuid on siiski natuke pessimistlikum kui eelmise aasta juunis.

¹⁶ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Juuni küsitlus viidi läbi 1.–8. juunini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti.

¹⁷ Kindlustunde indikaator on koondnäitaja, mis sisaldab elanike hinnangut oma majandusolukorra muutumisele viimase 12 kuu jooksul, prognoosi pere majandusolukorrale 12 kuu pärast, prognoosi riigi majandusolukorrale 12 kuu pärast ja püsikaupade ostu prognoosi.

Perede rahanduslik olukord on hea

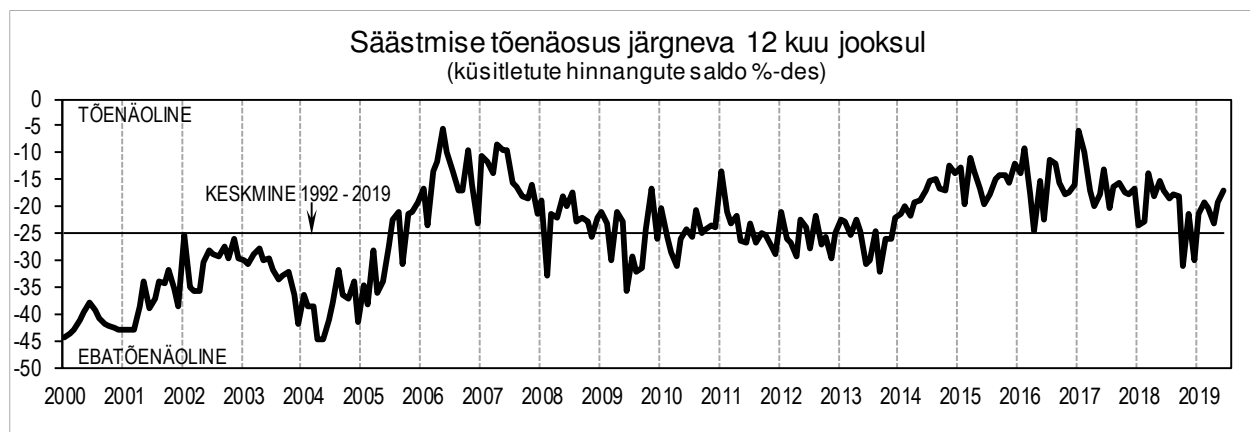
Perede rahanduslik olukord on juunis parem pikaajalisest keskmisest ja samal tasemel eelmise aasta juuniga (saldo +26, pikaajaline keskmine +14). Säästa suutvate perede osakaal (53%) on suurem ots-otsaga kokku tulevate perede osakaalust (46%).

Hinnang pere rahanduslikule olukorrale (juuni 2019, % vastanutest erinevates tulukvartiilides)

Pere sissetuleku grupp	Säästab palju	Säästab natuke	Nii palju kui teenib ka kulutab	Elatakse varasemate säästude abil	Elatakse võlgu
I kvartiil (madalaim)	0	25	73	1	1
II kvartiil	0	45	53	1	1
III kvartiil	2	58	38	0	2
IV kvartiil (kõrgeim)	4	78	18	0	0

Raha suudab säästa 53% peredest ja säästmisvõime on erinevates tulukvartiilides väga erinev. I kvartiili kuuluvatest vastajatest säästis 25% vastanutest ja IV kvartiilis 82% vastanutest. Järgneva 12 kuu jooksul säästmist pidas tõenäosest 51% vastanutest.

Elanike hinnang toimunud hinnatõusule ja inflatsiooniootused on kõrgemad pikaajalisest keskmisest ja juunis inflatsiooniootused vähenesid. Elanike subjektiivsete hinnangute alusel tõusevad hinnad järgneva aasta jooksul 4%.

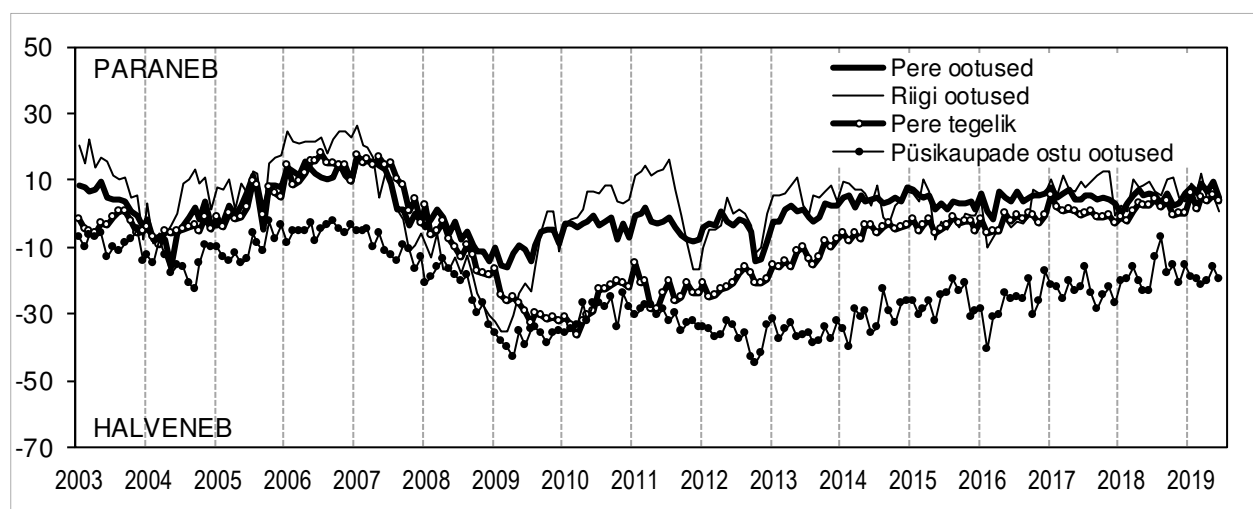

Tarbijate kindlustunne püsib parem pikaajalisest keskmisest

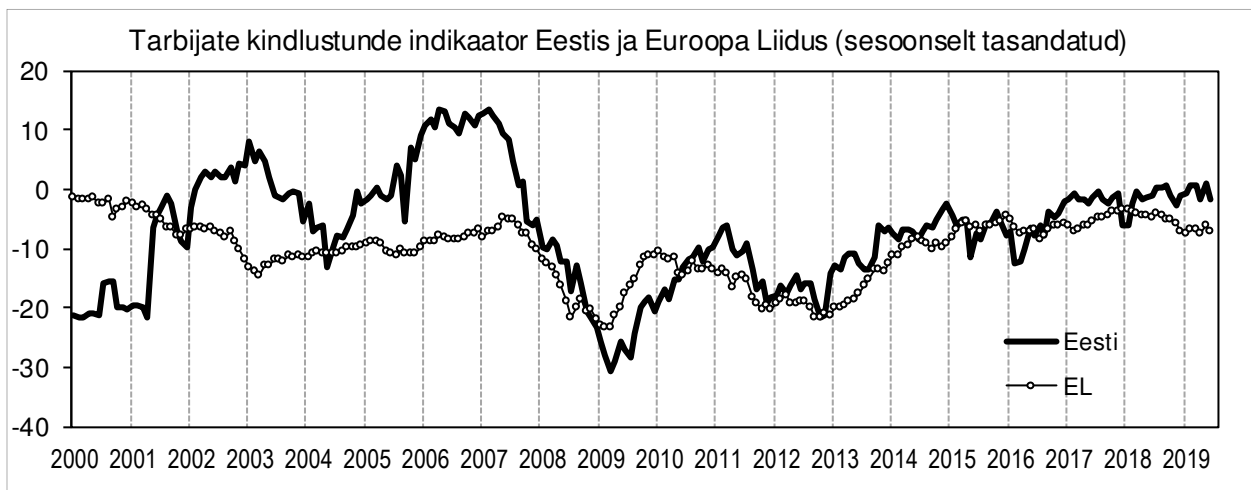
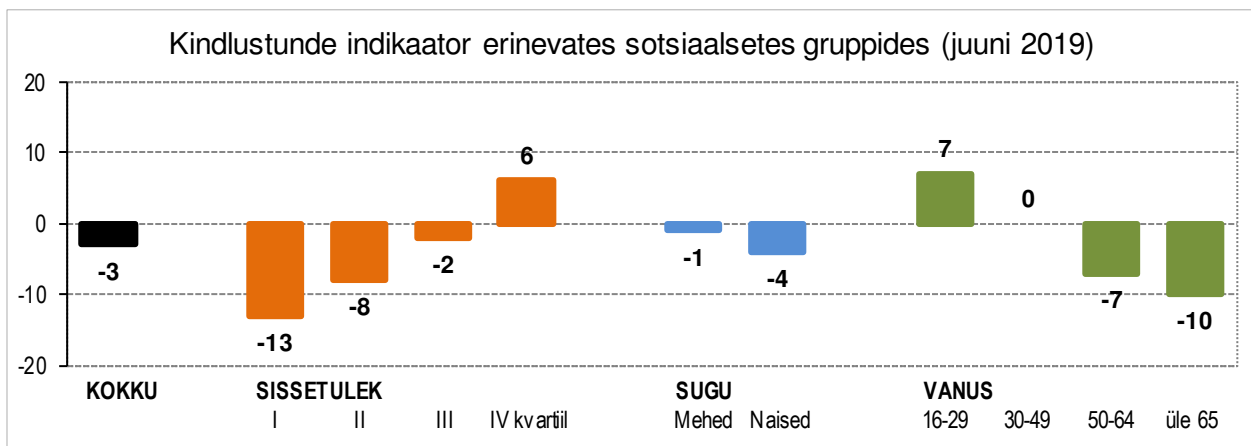
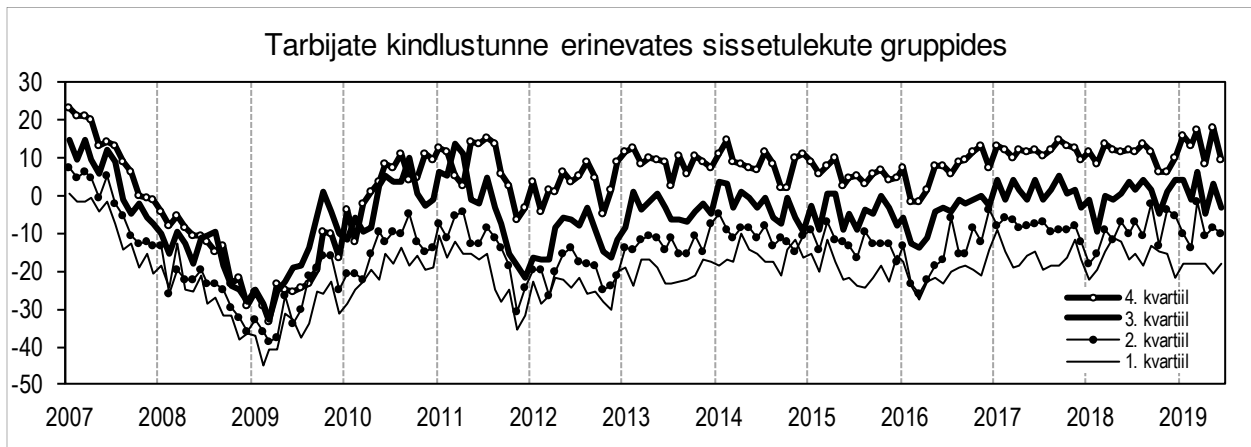
Tarbijate kindlustunde indikaator oli juunis -3. See on parem pikaajalisest keskmisest (-7), kuid halvem eelmise aasta juuni seisust (-1). Aastases võrdluses on praegu halvem prognoos nii pere kui riigi majandusolukorra arengutele, kuid natuke parem on perede majandusliku olukorra hinnang ja püsikaupade ostu prognoos.

Tarbijate kindlustunde indikaator (indikaatori komponentide lõikes)

	Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord viimasel 12 kuul (saldo)	Pere majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Püsikaupade ostud järgmisel 12 kuul (saldo)
Pikaajaline keskmine	-7	-7	2	3	-24
Juuni 2005	0	2	7	6	-14
Juuni 2006	10	16	12	22	-8
Juuni 2007	7	14	13	12	-11
Juuni 2008	-11	-10	-2	-13	-19
Juuni 2009	-25	-29	-11	-21	-39
Juuni 2010	-12	-29	-1	7	-27
Juuni 2011	-10	-24	-2	13	-28
Juuni 2012	-15	-21	-4	0	-34
Juuni 2013	-11	-10	1	2	-37
Juuni 2014	-8	-4	5	3	-36
Juuni 2015	-7	-5	3	-3	-24
Juuni 2016	-7	-2	4	-4	-25
Juuni 2017	-2	0	4	9	-22
Juuni 2018	-1	2	6	9	-24
Aprill 2019	-1	4	7	4	-20
Mai 2019	1	6	10	5	-16
Juuni 2019	-3	4	5	1	-20

Tarbijate kindlustunne on erinevates sotsiaalsetes gruppides küllaltki erinev ja juunis oli kindlustunde indikaator positiivne vaid kõrgeimas tulukvartilis.

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2019			
		aprill	mai	juuni
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0,3	0,8	0,9
mõnevõrra parem	+	25,6	27,6	24,6
sama	=	56,9	54,3	56,6
mõnevõrra halvem	-	16,0	17,1	17,1
palju halvem	--	1,3	0,3	0,8
ei oska öelda		0,0	0,0	0,0
saldo		4	6	4
2. Perekonna majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	0,1	0,0	0,1
mõnevõrra parem	+	26,0	31,9	24,3
sama	=	56,8	51,6	57,1
mõnevõrra halvem	-	12,6	12,0	14,8
palju halvem	--	0,1	0,1	0,1
ei oska öelda		4,4	4,4	3,6
saldo		7	10	5
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0,1	0,1	0,0
mõnevõrra parem	+	31,3	33,5	27,6
sama	=	34,8	34,0	35,8
mõnevõrra halvem	-	20,8	20,8	23,0
palju halvem	--	1,0	0,4	0,3
ei oska öelda		12,1	11,3	13,4
saldo		4	6	2
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	0,0	0,1	0,0
mõnevõrra parem	+	30,4	31,3	26,1
sama	=	35,3	34,5	35,4
mõnevõrra halvem	-	19,1	20,4	24,4
palju halvem	--	1,3	0,1	0,3
ei oska öelda		14,0	13,6	13,9
saldo		4	5	1
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	43,0	46,9	34,6
mõõdukalt tõusnud	+	40,4	36,5	42,6
natuke tõusnud	=	13,9	13,5	17,6
jäänud samaks	-	1,9	2,5	4,0
alanenud	--	0,4	0,0	0,1
ei oska öelda		0,5	0,6	1,0
saldo		62	64	54

Küsimus	2019			
		aprill	mai	juuni
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	31,8	36,9	26,5
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	49,3	45,5	52,0
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	8,4	7,4	6,4
hinnad püsivad samal tasemel	-	6,0	6,1	10,0
hinnad langevad	--	0,1	0,1	0,6
ei oska öelda		4,5	4,0	4,5
saldo		53	56	47
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	1,1	0,4	1,0
kasvab mõnevõrra	+	31,4	26,8	23,3
jääb samaks	=	37,8	42,1	46,8
väheneb mõnevõrra	-	14,3	14,5	13,9
väheneb tunduvalt	--	0,1	0,0	0,0
ei oska öelda		15,4	16,3	15,1
saldo		10	7	6
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	25,8	32,6	28,6
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	31,1	31,0	30,8
ei ole soodne	-	22,9	17,6	16,6
ei oska öelda		20,3	18,8	24,0
saldo		3	15	12
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	0,1	0,9	0,5
mõnevõrra rohkem	+	10,4	10,4	9,4
umbes samad	=	57,1	60,6	58,1
mõnevõrra vähem	-	13,6	11,5	13,6
tunduvalt vähem	--	18,8	16,6	18,1
ei oska öelda		0,0	0,0	0,3
saldo		-20	-16	-20
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	1,0	1,3	2,0
küllaltki sobiv aeg	+	41,3	45,6	45,9
pigem ebasobiv aeg	-	18,6	12,5	18,8
täiesti ebasobiv aeg	--	37,0	38,4	29,9
ei oska öelda		2,1	2,3	3,5
saldo		-25	-21	-14

Küsimus	2019			
		aprill	mai	juuni
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	1,6	1,0	1,8
küllaltki tõenäoline	+	44,5	49,5	49,6
küllaltki ebatõenäoline	-	13,0	8,8	9,8
täiesti ebatõenäoline	--	40,8	40,5	38,8
ei oska öelda		0,1	0,3	0,1
saldo		-23	-19	-17
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	0,8	1,3	1,4
säästetakse natuke	+	48,5	49,4	51,1
tullakse ots-otsaga välja	=	49,1	47,6	45,9
kulutatakse varasemaid sääste	-	0,8	1,0	0,9
elatakse võlgu	--	0,9	0,8	0,6
ei oska öelda		0,0	0,0	0,1
saldo		24	25	26

Küsimus	2019			
		aprill	mai	juuni
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	6,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	5,1	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	2,5	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	85,1	-	-
ei oska öelda		1,0	-	-
saldo		-78	-	-
14. Maja/korteri ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	2,0	-	-
küllaltki tõenäoline	+	1,4	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	1,1	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	94,6	-	-
ei oska öelda		0,9	-	-
saldo		-93	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	16,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	6,1	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	2,5	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	74,1	-	-
ei oska öelda		1,0	-	-
saldo		-56	-	-

TARBIJABAROMEETER
(saldod)

Küsimus	1992–2019			2018								2019					
	min	kesk	max	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																	
Viimased 12 kuud	-53	-8	18	2	4	2	3	-1	0	0	6	1	5	4	6	4	
12 kuu pärast	-36	0	17	6	6	3	6	3	3	6	8	6	9	7	10	5	
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																	
Viimased 12 kuud	-65	-5	38	7	5	2	10	7	3	1	9	6	12	4	6	2	
12 kuu pärast	-37	4	27	9	7	6	10	11	5	4	9	7	12	4	5	1	
HINNAD																	
Viimased 12 kuud	-29	38	85	62	61	60	62	67	65	68	63	59	54	62	64	54	
Järgmised 12 kuud	-33	34	85	46	46	54	53	59	57	56	52	50	43	53	56	47	
Muutus %-des	-1	8	21	5	5	6	6	7	6	6	5	5	4	5	6	4	
TÖÖPUUDUS																	
	-22	13	76	2	2	2	-1	3	5	1	3	3	3	10	7	6	
PÜSIKAUPADE OSTUD																	
Praegu	-17	16	47	11	17	17	13	3	0	3	12	7	7	3	15	12	
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-21	-2	-24	-13	-7	-18	-15	-21	-16	-19	-20	-21	-20	-16	-20	
SÄÄSTUD																	
Praegu	-75	-22	-2	-16	-16	-13	-16	-24	-22	-23	-20	-21	-23	-25	-21	-14	
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-25	-6	-17	-19	-18	-18	-31	-22	-30	-21	-19	-20	-23	-19	-17	
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																	
	-22	14	28	26	26	26	28	22	27	22	25	26	25	24	25	26	
AUTO OSTMINE																	
	-89	-72	-55	x	-72	x	x	-81	x	x	-74	x	x	-78	x	x	
MAJA, KORTERI OSTMINE																	
	-93	-85	-64	x	-85	x	x	-90	x	x	-87	x	x	-93	x	x	
MAJA, KORTERI REMONT																	
	-66	-40	-14	x	-61	x	x	-63	x	x	-49	x	x	-56	x	x	
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR																	
	-29	-7	14	-1	1	1	1	-1	-3	-2	1	-1	1	-1	1	-3	

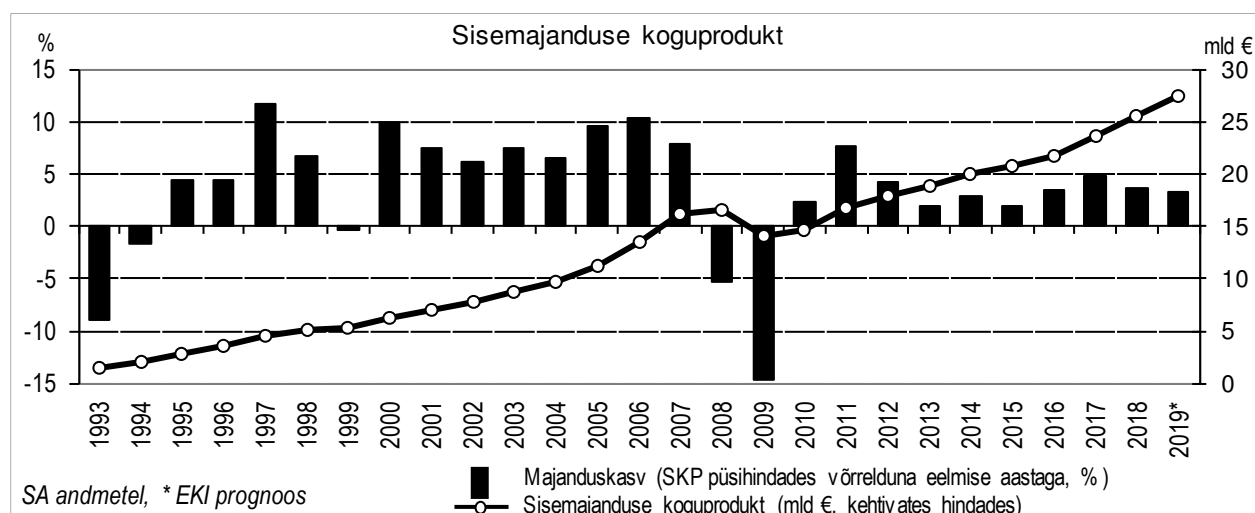
3. Eesti majandusareng 1993–2018 ja prognoos 2019

Taastanud 1991. aastal oma iseseisvuse, oli Eesti majandus uutel avanevatel turgudel läbilöömiseks veel üsna kogenematu. Turumajanduse tingimustes edu saavutamiseks tuli kiiresti läbi viia mitmeid ümberkorraldusi, nende hulgas hinnareform, erastamine, maksureform, rahareform, haldusreform jne. Reformide käigus ja tootmise viimisel vastavusse uute välisurgude nõuetega, vähenes Eesti sisemajanduse koguprodukt aastatel 1992–1994 ligi veerandi võrra. Majanduse tõus algas 1995. aastal, kuid sellele järgnevad 20 aastat olid küllaltki eriilmelised. Aastane majanduskasv varieerus vahemikus miinus 14,7%-st kuni pluss 10,3%-ni. Ebastabiilsuse põhjuseks olid eelkõige muutused väliskeskkonnas. Esimene mõõn tuli aastatel 1998–1999 ja seda põhjustas Venemaa finantskriis. Järgnes 8-aastane tõusuperiood ligi 8%-lise keskmise aastakasvuga. See lõppes majanduse ülekuumenemisega ja 2008. aastal alguse saanud suure ülemaailmse finantskriisiga. Eesti majandus kukkus oluliselt ja kriisist taastumine võttis 3–4 aastat. Seejärel aga lahvatas Ukraina–Venemaa konflikt koos riikidevaheliste majandussanktsioonidega. Nende mõjust pole Eesti majandus veel senini täielikult üle saanud. Eesti majanduskasv aeglustus alates 2013. aastast 1–3% tasemele. Alles 2016. a teisel poolel hakkas majandusolukord paranema.

Taasiseseisvumisest alates on Eesti tugevdanud oma rahvusvahelist konkurentsivõimet üha süveneva integreerumisega Euroopasse. Pöördelise tähtsusega oli Eesti vastuvõtmine 2004. aastal Euroopa Liitu ja liitumine NATO-ga. Eesti ettevõtete ekspordivõimalusi avardas veelgi Eesti liitumine Schengeni viisaruumiga ja arvamine OECD liikmeks. Kahekümneaastased integreerimispüüdlused päädisid 2011. aastal Eesti vastuvõtmisega euroala liikmeks ehk üleminekuga Euroopa ühisrahale.

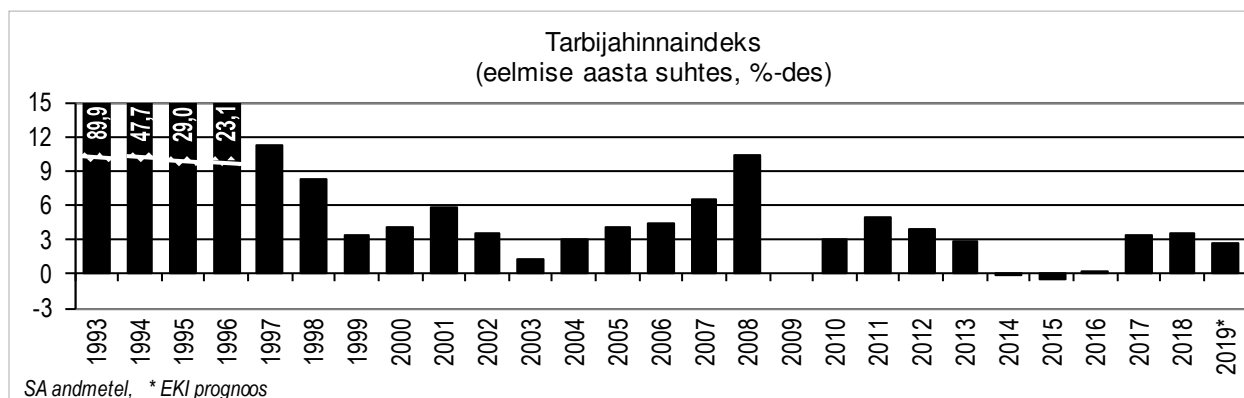
Nüüd kõigest lähemalt:

Sisemajanduse koguprodukt (SKP). Reformide ja majanduse ümberstruktureerimise käigus (1992–1994) kahanes sisemajanduse koguprodukt (püsivhindades) ligi veerandi võrra. Tõus algas 1994. aasta teisel poolel ja ühe erandiga (1999. a) kestis 2007. aastani. Nominaalhindades suurenes SKP 1995–2007 ligikaudu 6 korda. Majanduse reaalkasv oli perioodil 2000–2007 keskmiselt 8% aastas. Arengukiirus tõusis pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga ja kulmineerus 2006. aastal, mil majandus omandas juba ülekuumenemise tunnuseid. Olukord muutus järsult 2008. aastal, kui Eesti majanduse jahutamisele kinnisvarabuumist lisandus ootamatult ülemaailmne finantskriis. Esimesel kriisiaastal (2008) oli SKP langus 5,4% ja järgmisel 14,7%. SKP ühe inimese kohta (hindade erinevust arvestades) moodustas 2008. aastal 67% Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest. Kriisieelne tase taastus alles 2015. aastal, sest alates 2013. aastast majanduskasv aeglustus. Uuest majanduskasvu kiirenemisest saab rääkida alates 2016. a (kasv 3,5%) ja 2017. a 4,9%. 2019. aastaks prognoosib EKI 3,1% kasvu.

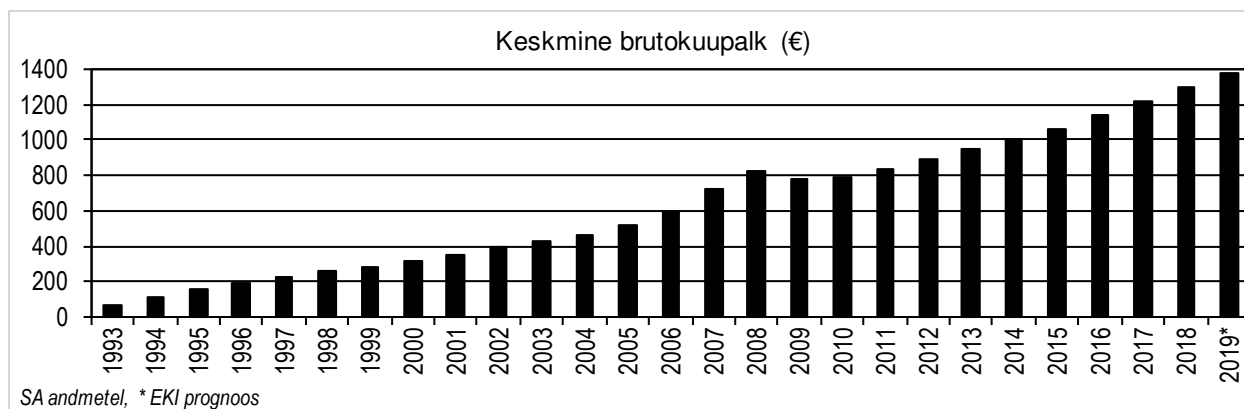
Tarbijahinnaindeks (THI). Tarbekaubad ja tasulised teenused kallinesid krooni ajal 10,7 korda (1992. a juunist kuni 2010. a detsembrini). Tarbijahindade tõus seejuures aastast aastasse aeglustus, jõudes 2003. aastal 1,3%-ni. Perioodil 2004–2006 püsis THI vahemikus 3,0%–4,4%. Hinnatõusu aluseks oli siis siirdemajandusriikidele iseloomulik hinnakonvergens. Sel perioodil kasvasid administratiivselt reguleeritavad

hinnad kiiremini vabalt kujunevatest hindadest ja teenuste hinnad kaupade hindadest. Nõudmis- ja pakkumispoolsete tegurite koosmõjul hakkas 2007. aastal inflatsioon taas kiirenema: 2007. aastal oli THI 6,6% ja 2008. aastal koguni 10,4%. Situatsioon muutus oluliselt 2009. aastal, mil majanduslanguse ja vähenenud nõudluse mõjul tekkis deflatsioon (-0,1%). Majanduskasvu taastumisel (2010) kiirenes inflatsioon aga kohe ja see kestis nii 2013. aastani. Olukord muutus 2014. aastal, kui nafta hind ja ka muud toormehinnad maailmaturul järsult kukkusid ning Eesti langes kaheks aastaks deflatsiooni. 2016. aastal hinnad tõusid 0,1%. 2017. aasta hinnatõus kiirenes 3,4%-ni ja 2018. aastal 3,4%-ni. EKI prognoosib 2019. a hinnatõusuks 2,7%. Tarbekaupade ja teenuste hinnatase Eestis läheneb EL 28 keskmisele ja moodustas 2017. aastal 79% EL 28 keskmisest.

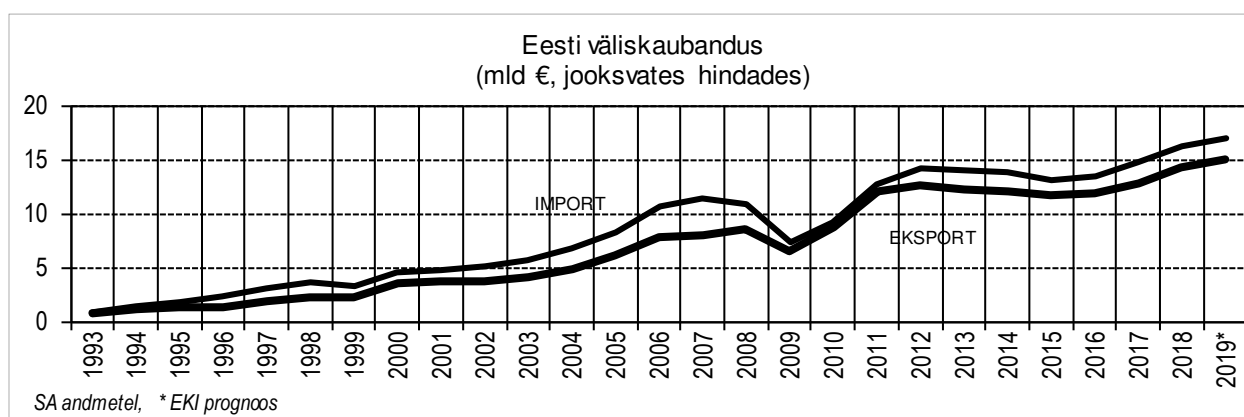

Tööhõive ja töötus. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Trend muutus 2000. aastal kui järgneva 8 aastaga tõusis hõivatute arv 572 tuhandelt 657 tuhande inimeseni. Tööhõive kasvu kiirendas kinnisvarabuum, mille käigus lisandus ehitussektorisse ligi 40 tuhat töötajat. Seejärel alanud majanduskriisi tagajärjel kukkus hõivatute arv 596 tuhandeni (2009. a). 2010. aastast algas taas aeglane hõive tõus, mis kestab senini, kuid hõivatute arv pole veel jõudnud buumiaegse rekordtasemeni. Hõivatuid oli 2018. aasta I kvartalis 650 tuhat. **Registreeritud töötuse määr** kasvas iseseisvuse algaastatel ja ulatus 2004. aastal 10,1%-ni. Järgnes positiivne trend, mis kestis buumiaja lõpuni (2007. aastal oli töötuse määr 4,6%). Kriis viis töötuse määra 16,7%-le (2010), millele järgnes taas aeglane tööpuuduse vähenemine ja langus 5,4%-le 2018. aastal. EKI hinnangul lähiaastatel töötuse määr mõõdukalt tõuseb (2019. a prognoos 6,0%).

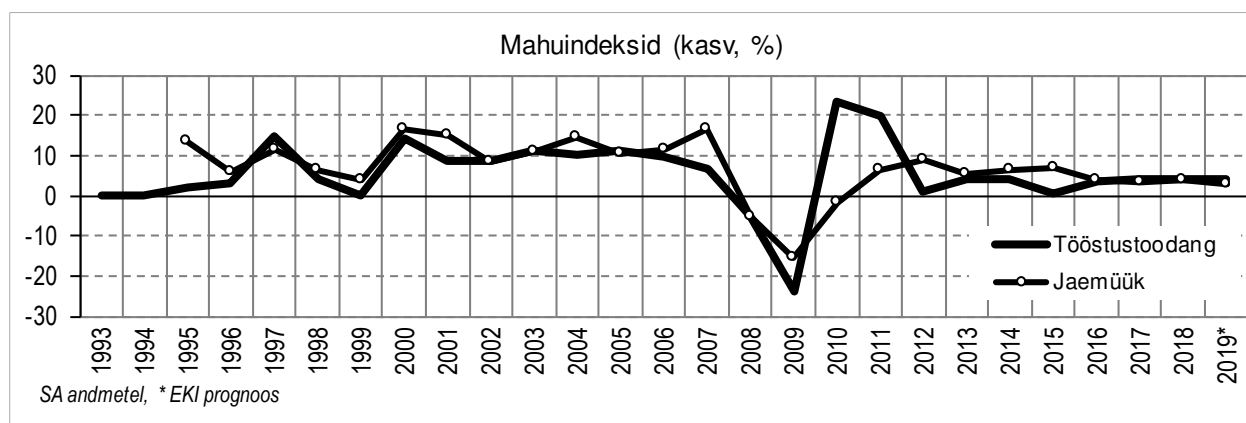
Bruto-ja reaalpalk. Aastatel 1992–2008 keskmine brutopalk pidevalt suurenes, ületades 400 euro piiri esmakordselt 2003. aastal ja 800 euro piiri 2008. aastal. Palga kasv kuni 2008. aastani ületas tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsel palgal tõusu kõikidel aastatel. Reaalsel palgal kasv oli kiireim buumiaastatel, ületades 10% piiri nii 2006. kui ka 2007. aastal. Majanduskriisi käigus langes keskmine brutopalk 825 eurolt 784 euroni ning reaalpalk ligi 7%, kuid buumiaegne rekordtase ületati juba 2011. aastal. Vaatamata mõõdukale majanduskasvule jätkus suhteliselt kiire palgakasv ka järgnevatel aastatel ning keskmine palk oli 2017. aastal juba 1 221 eurot ja 2018. a 1 310 eurot. EKI prognoosib 2019. aasta palgataseks 1 390 eurot.

Väliskaubandus. Kaupade eksport ja import arenesid teisel iseseisvusajal kiiresti, seda esimese hooga küll kuni buumini. Kriisi aastal (2009) väliskaubanduse käive vähenes ligikaudu veerandi võrra, kuid juba 2011. aastal oli kriisieelne tase ületatud. Edukas oli veel ka 2012. aasta, ent seejärel 3 aastat järjest kaubavahetuse maht vähenes. **Eksporti** käive, mis 1993. aastal moodustas 0,7 mld eurot ehk 45% SKP suhtes, ulatus 10 aasta pärast (2003. a) juba 4,0 mld euroni ja veel 5 aasta pärast 8,5 mld euroni (52% SKPst). Kriisi tagajärjel vähenes kaupade eksport 6,5 mld euroni, kuid tõusis seejuures kiiresti ja saavutas rekordtaseme 2012. aastal 12,5 mld euroga (70% SKP-st). Eksporti taaslavnemine algas 2017. aastast (12,9 mld eurot) ja EKI prognoosib 2019. aasta eksporti mahuks 15,2 mld eurot. Umbes poole ekspordikäibest moodustavad pooltooted ja teist poolt jagavad võrdselt valmistooted ja kapitalikaubad. Kaupade **impordi käive** on pidevalt olnud mõnevõrra (15–30%) suurem kui eksport, kuid vahe on aastatega vähenenud ja jõudnud 11–13%-ni. Impordinõudluse kiiret kasvu on soodustanud (põhjustanud) välismaiste otseinvesteeringute hoogne sissevool (eriti buumiaastatel) ja eratarbimise kiire areng. Peamisteks impordipartneriteks on Eestile olnud Soome ja Rootsi, kust on pärit ka valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhanketööde tegemisel. Impordikäive saavutas rekordtaseme 2018. aastal (16,2 mld eurot). EKI prognoosib 2019. a impordi mahuks 17,0 mld eurot.

Tööstustoodang. Tööstuse osakaal SKP-st vähenes majanduse ümberstruktureerimise käigus 27,7%-lt (1992. a) 22,7%-le (2003. a) ja siis veel 20,7%-le (2017. a). Vaatamata sellele, on tööstustoodangu maht enamasti aastatel kasvanud. Perioodil 1995–2007 oli langus vaid ühel aastal (1999) ja põhjuseks oli siis finantskriis Venemaal. Eriti kiire tööstuse areng leidis aset ajavahemikul 2000–2007, mil tööstustoodangu mahuindeks näitas tõusu keskmiselt 10% aastas. Areng tugines suuresti kasvanud välistellimustel allhanketöödele. Olukord muutus 2008. aastal, mil alanud ülemaailmne finantskriis tõi kaasa nõudluse vähenemise ja põhjustas sellega toodangu mahu 5,1%-lise vähenemise esimesel aastal ja 24%-lise languse järgmisel aastal. Uus tõus algas 2010. aastal (tõus 2010. a 23,5% ja 2011. a 19,9%), kuid kiire tõus kestis vaid kaks aastat. Seejärel nõrga välisnõudluse tõttu areng aeglustus, mis kestis kuni 2016. aastani. 2017. a tõusis tööstustoodangu kasv 4,0%. EKI prognoosib 2019. a 4% kasvu.

Tähtsamad majandusnäitajad 1993–2018 ja prognoos 2019. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 prognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld €	1,5	13,5	16,2	16,5	14,1	14,7	16,7	17,9	18,9	20,1	20,7	21,7	23,6	25,7	28,0
SKP, muutus püsihindades	%	-9,0	10,3	7,7	-5,4	-14,7	2,3	7,6	4,3	1,9	2,9	1,9	3,5	4,9	3,9	3,1
Eratarbimine, muutus püsihindades	%	...	12,7	9,0	-5,1	-15,6	-1,6	3,6	4,3	3,3	3,0	4,3	4,3	2,5	4,6	3,9
Investeeringud põhivaras- se, muutus püsihindades	%	...	22,8	10,3	-13,1	-36,7	-2,6	34,3	12,8	1,5	-2,6	-7,7	2,9	12,5	3,3	4,5
Tarbijahinnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	2,8	-0,1	-0,5	0,1	3,4	3,4	2,7
Tootjahinnaindeks (aasta keskmine)	%	75,0	4,5	8,3	7,2	-0,5	3,3	4,4	2,3	4,1	-1,6	-2,0	-0,7	3,6	2,6	2,5
Kaupade eksport	mld €	0,68	7,7	8,0	8,5	6,5	8,7	12,0	12,5	12,3	12,0	11,6	11,9	12,9	14,4	15,2
Kaupade import	mld €	0,75	10,7	11,4	10,9	7,3	9,3	12,7	14,1	13,9	13,8	13,1	13,5	14,8	16,2	17,0
Kaubavahetuse saldo	mld €	-0,08	-3,0	-3,4	-2,4	-0,8	-0,5	-0,7	-1,6	-1,6	-1,8	-1,5	-1,6	-1,9	-1,8	-1,8
Teenuste eksport	mld €	0,28	3,0	3,4	3,9	3,3	3,6	4,0	4,7	5,0	5,4	5,3	5,5	6,1	6,6	6,7
Teenuste import	mld €	0,22	2,0	2,3	2,4	1,9	2,2	2,7	3,1	3,5	3,7	3,6	3,9	4,2	4,7	5,0
Jooksevkonto saldo	mld €	0,02	-2,0	-2,4	-1,4	0,4	0,3	0,2	-0,3	0,1	0,2	0,4	0,4	0,8	0,4	0,5
SKP suhtes	%	1,2	-15,0	-15,0	-8,7	2,5	1,8	1,3	-1,9	0,5	0,8	1,8	2,0	3,2	1,7	2,0
Töötuse määr	% tööt- jõust	6,6	5,9	4,6	5,4	13,6	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4	6,2	6,8	5,8	5,4	5,5
Nominaalpalk keskmiselt kuus	€	68	601	725	825	784	792	839	887	949	1005	1065	1146	1221	1310	1390
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	11,6	13,0	3,1	-4,9	-1,9	0,9	1,8	4,1	6,0	6,5	7,5	3,0	3,8	3,4
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	9,9	6,4	-5,1	-24,0	23,5	19,9	1,1	4,1	3,9	0,3	3,4	4,0	4,1	4,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	11,3	16,3	-5,5	-15,4	-1,8	6,2	8,8	5,5	6,4	6,7	3,7	3,1	3,7	3,0
Omal jõul tehtud ehitustööd	mld €	0,12	2,1	2,6	2,3	1,5	1,3	1,7	2,1	2,2	2,2	2,0	2,1	2,5	3,0	3,2
Pankade koondlaenu- portfell aasta lõpul	mld €	...	11,4	15,3	16,6	15,6	14,8	14,1	14,1	14,4	15,0	16,3	17,8	18,1	19,1	19,5

4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2019: IMD edetabel

Äsja (mais) avaldas Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituut (IMD) järjekordse ²¹ riikide rahvusvahelise konkurentsivõime hindamise raporti (aastaraamatu), seekord 2019. a kohta. Riikide konkurentsivõime hindamine tugines 2018. a statistilistele andmetele ja 2019. alguses läbiviidud ettevõtetejuhtide küsitluse tulemustele. Eesti osas viis küsitluse läbi ja esitas valiku statistilisi andmeid Eesti Konjunkturiinstituut. Raportist nähtub, et projektis osales tänavu 63 riiki (nagu ka eelmisel aastal). Alljärgnevalt toome ära projektis osalenud 63 riigi kohad üldedetabelis, neljas alamedetabelis ning riikide konkurentsivõime indeksid (%) esikohal oleva riigi suhtes.

Tabel 4.1. IMD riikide rahvusvahelise konkurentsivõime edetabel 2019. a

Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
Singapur	1	100,0	5	3	5	6
Hongkong	2	98,0	10	1	2	22
USA	3	97,1	1	23	11	1
Šveits	4	96,0	23	4	9	2
AÜE	5	95,9	7	2	1	33
Holland	6	94,4	13	9	4	8
Iirimaa	7	94,2	6	11	3	23
Taani	8	93,4	26	6	7	3
Rootsi	9	92,6	21	16	6	4
Katar	10	92,0	3	5	10	40
Norra	11	91,7	32	7	8	7
Luksemburg	12	91,2	4	10	12	25
Kanada	13	89,2	12	14	16	12
Hiina	14	88,8	2	35	15	16
Soome	15	88,5	35	17	13	5
Taiwan	16	88,2	15	12	14	19
Saksamaa	17	85,7	9	22	26	10
Austraalia	18	85,5	14	13	24	17
Austria	19	84,4	20	28	17	11
Island	20	83,1	54	15	19	13
Uus-Meremaa	21	83,1	36	8	22	24
Malaisia	22	82,5	11	24	18	28
Suurbritannia	23	81,8	22	19	31	14
Iisrael	24	80,2	40	30	21	18
Tai	25	77,2	8	20	27	45

Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
Saudi Araabia	26	77,2	30	18	25	38
Belgia	27	77,1	37	36	28	21
Korea	28	76,5	27	31	34	20
Leedu	29	76,2	39	29	23	30
Jaapan	30	74,8	16	38	46	15
Prantsusmaa	31	74,3	34	48	38	9
Indoneesia	32	73,6	25	25	20	53
Tšehhi	33	73,5	17	34	37	31
Kasahstan	34	72,8	45	21	29	43
Eesti	35	72,7	44	27	33	34
Hispaania	36	72,1	29	40	39	26
Sloveenia	37	71,4	33	39	40	27
Poola	38	71,2	18	44	36	36
Portugal	39	69,3	43	37	45	29
Läti	40	68,8	52	33	43	35
Küpros	41	67,7	19	32	52	42
Tšiili	42	67,7	48	26	41	47
India	43	67,2	24	46	30	55
Itaalia	44	65,3	53	53	42	32
Venemaa	45	65,2	31	47	53	37
Filipiinid	46	64,7	38	41	32	59
Ungari	47	63,5	46	45	56	39
Bulgaaria	48	61,7	47	42	54	50
Rumeenia	49	60,5	49	51	51	48
Mehhiko	50	59,8	28	52	49	57
Türgi	51	59,7	51	55	48	46
Kolumbia	52	57,6	50	56	47	56
Slovakkia	53	57,5	42	57	60	44
Ukraina	54	57,3	56	54	50	52
Peruu	55	57,2	41	49	55	61
LAV	56	57,1	59	50	44	60
Jordania	57	55,5	62	43	35	58
Kreeka	58	53,1	60	60	58	41
Brasiilia	59	51,0	57	62	57	54
Horvaatia	60	50,8	55	58	63	49
Argentiina	61	49,0	61	61	59	51
Mongoolia	62	45,2	58	59	61	62
Venetsueela	63	20,1	63	63	62	63

Tabelist toodust nähtub, et 2019. aastal on maailma kõige konkurentsivõimelisemateks riikideks (TOP 10) tunnistanud:

1. Singapur (eelmisel aastal 3.koht)	6. Holland (4.)
2. Hongkong (2.)	7. Iirimaa (12.)
3. USA (1.)	8. Taani (6.)
4. Šveits (5.)	9. Rootsi (9.)
5. Araabia Ühendemiraadid (7.)	10. Katar (14.)

TOP 10-s on valdavalt samad riigid, mis eelmisel aastal ja uustulnukaid on vaid 2 – Iirimaa ja Katar. Nad tõrjusid TOP 10-st välja Norra (langes 11. kohale) ja Kanada (langes 13. kohale). Loetelust nähtub, et TOP 10 riigid on pigem väiksed kui suured (välja arvatud USA) ning pooled nendest on Euroopa riigid.

Kui vaadata tervet edetabelit, siis suuremad **tõusjad** 2019. aastal on Saudi Araabia (13 kohta), Indoneesia (11 k), Kolumbia (6 k), Iirimaa (5 k) ja Ukraina (5 k). Suuremad **langejad** edetabelis on Tšehhi (7 kohta), Portugal (6 k) ning 5 kohta langesid Jaapan, Türgi, Argentiina ja Jordaania.

Eesti olulisematest **partnerriikidest** on Rootsi tänavu 9. kohal (eelmisel aasta samuti 9 kohal), Soome 15. kohal (16. kohal), Leedu 29. kohal (32. kohal), Läti 40. kohal (40. kohal) ja Venemaa 45. kohal (45. kohal).

Tabelis toodud andmed alamedetabelite ehk faktorite lõikes näitavad, et **majanduse seisundi** järgi on 6 edukamat riiki: USA, Hiina, Katar, Luksemburg, Singapur ja Iirimaa.

Valitsuse tõhususe arvestuses on riikide TOP 6: Hongkong, AÜE, Singapur, Šveits, Katar ja Taani.

Äritegevuse efektiivsuse arvestuses on teistest edukamad: AÜE, Hongkong, Iirimaa, Holland, Singapur ja Rootsi.

Infrastruktuuri arengutasemelt on 6 edukamat: USA, Šveits, Taani, Rootsi, Soome ja Singapur.

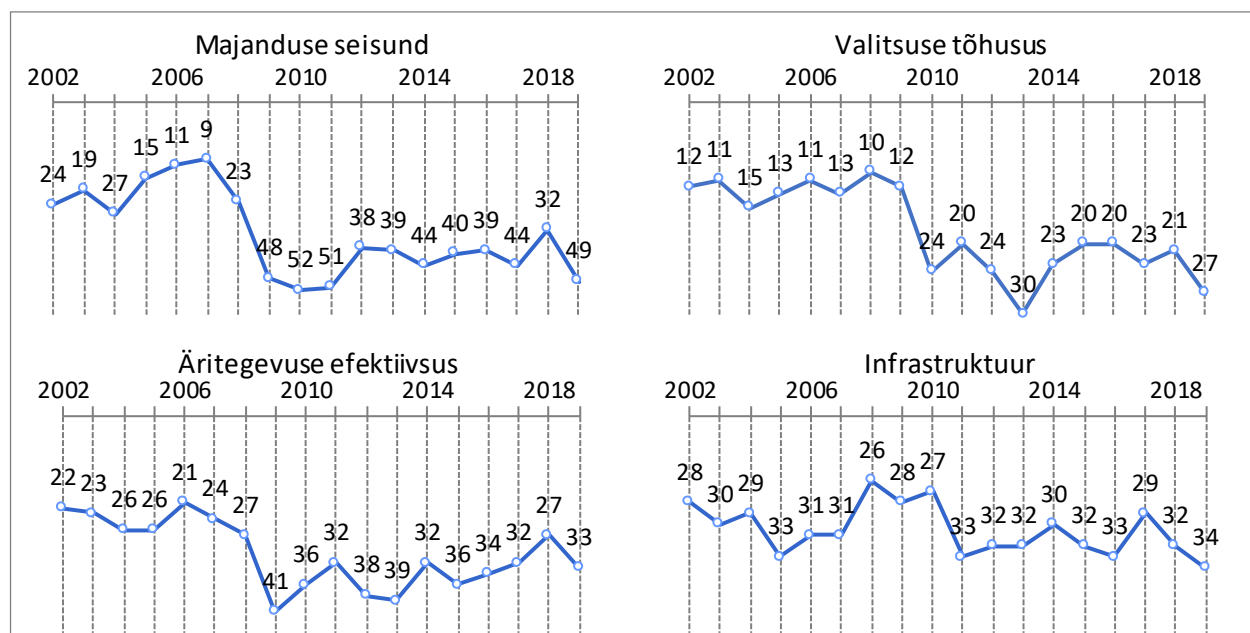
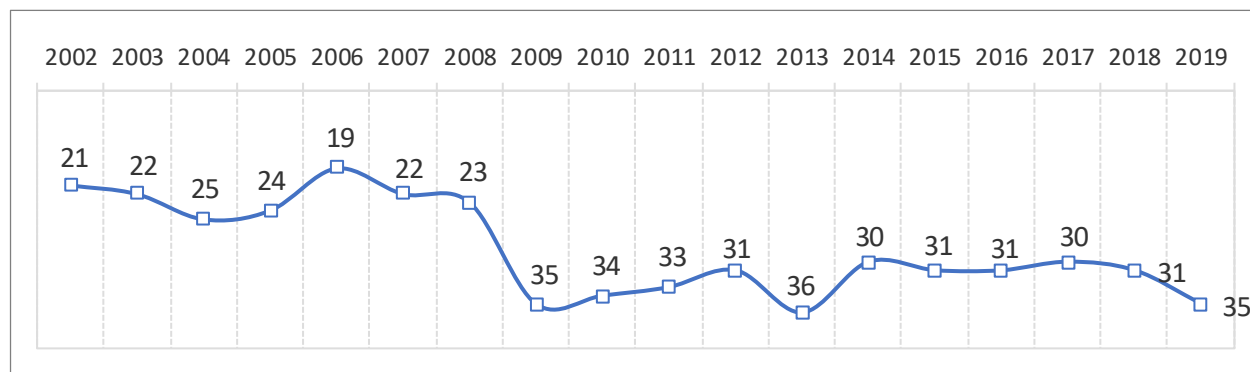
Meie peamiste partnerriikide kohad faktoripõhistes edetabelites on:

	Majandus- seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infra- struktuur
Rootsi	21	16	6	4
Soome	35	17	13	5
Leedu	39	29	23	30
Eesti	44	27	33	34
Läti	52	33	43	35
Venemaa	31	47	53	37

Eesti on IMD 2019. a edetabelis tänavu 35. kohal, mis on 4 kohta halvem kui eelmisel aastal. Eesti konkurentsivõimet hinnati 72,7 %-ga esikohal oleva Singapuri suhtes. Alamedetabelid näitavad, et Eesti konkurentsivõime kõige tugevam (arenenum) komponent on valitsuse tõhusus (27. koht), järgnevad äritegevuse efektiivsus (33. koht), infrastruktuur (34. koht) ja viimasena ning keskmisest madalam on majanduse seisund (44. koht) (joonis 4.1).

Eesti on Euroopa Liidu liikmesriikide arvestuses tänavu IMD edetabelis 14. kohal, mis on ühe koha võrra madalam kui eelmisel aastal (vt tabel 4.2.)

Joonis 4.1. Eesti koht edetabelis 2002–2019

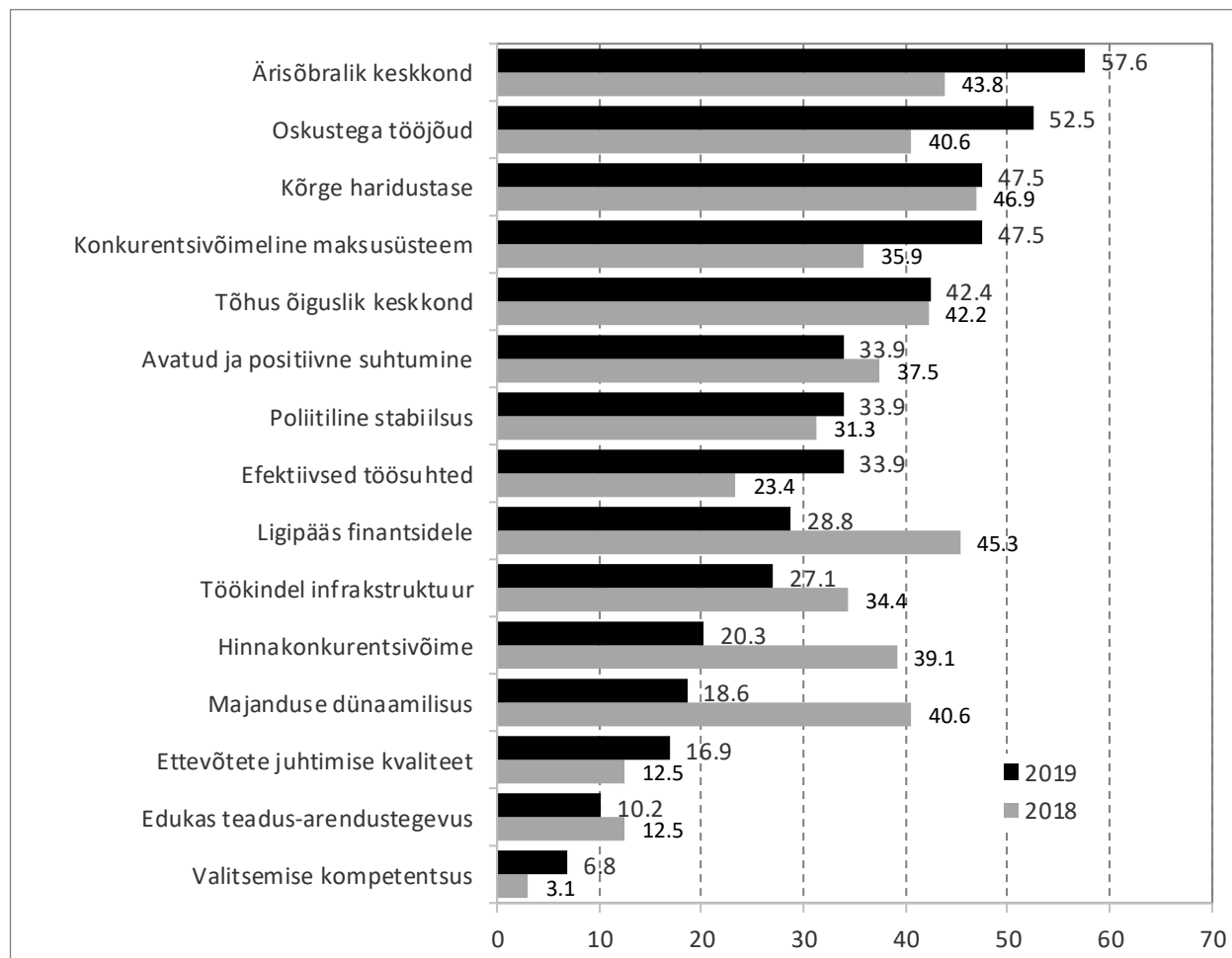

Tabel 4.2. EL liikmesriikide kohad IMD üldedetabelis 2019. a

Koht EL arvestuses	Riik	Koht üldedetabelis	Koht EL arvestuses	Riik	Koht üldedetabelis
1	Holland	6	15	Hispaania	36
2	Iirimaa	7	16	Sloveenia	37
3	Taani	8	17	Poola	38
4	Rootsi	9	18	Portugal	39
5	Luksemburg	12	19	Läti	40
6	Soome	15	20	Küpros	41
7	Saksamaa	17	21	Itaalia	44
8	Austria	19	22	Ungari	47
9	Suurbritannia	23	23	Bulgaaria	48
10	Belgia	27	24	Rumeenia	49
11	Leedu	29	25	Slovakkia	53
12	Prantsusmaa	31	26	Kreeka	58
13	Tšehhi	33	27	Horvaatia	61
14	Eesti	35			

Lõpuks olgu veel ära toodud ettevõtetejuhtide hinnangud Eesti ettevõtluskeskkonna atraktiivsemate (tugevamate) külgede kohta 2019. aastal ja nende võrdlus 2018. aasta hinnangutega (joonis 4.2.).

Joonis 4.2. Eesti ettevõtluskeskkonna tugevused (ettevõtetejuhtide küsitluse koondtulemused, %).

Pikem ülevaade IMD aastaraamatust ja Eesti konkurentsivõimest valmib EKI-I aastalõpuks.

5. EKI toidukorvi maksumus: II kvartal 2019

EKI toidukorv kallines II kvartalis 2,5%. Aastavõrdluses (juuni 2019/juuni 2018) suurenesid toidukulud 2,4%. Enim kallines aastaga juurvili ja odavnes puuvili.

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) toidukorv¹⁸ maksis juunis 78.05 € ning on 2019. aasta märtsi ostukorvist 2,5% (1.94 €) kallim. 2018. aasta juuniga võrreldes on toidukorv kallinenud 2,4% ehk 1.82 € (tabel 5.1, joonis 5.1 ja 5.2).

Juunis olid võrreldes märtsiga kanamunad odavamad, juurvili ja kartul kallimad.

Piimatoodete ostmisele kulus juunis neljaliikmelisel perel 17.95 € nädalas, mis on 1,6% (0.28 €) võrra rohkem kui märtsis. II kvartalis kallinesid piim-keefir 2,4%, juust 1,7%, koor 1,3%, või 1,2% ja kohupiim 0,5%.

Lihasaaduste ostukulud toidukorvis on suurimad, moodustades 27% kogu 4-liikmelise pere nädala toidukorvi maksumusest. Võrreldes märtsiga suurenesid juunis ostukulud hakklihale 3,9%, värsele lihale 3%, keeduvorstile 1,2% ja suitsulihatoodetele 0,6%. Neljaliikmeline pere kulutas lihasaaduste ostmisele 21.30 € nädalas, mis on 0.52 € võrra rohkem kui märtsis.

Aiasaaduste maksumus toidukorvis suurenes juunis võrreldes märtsiga 8,2%. Kartul kallines 12,9%, juurvili 6,2% ja õunad 2%. Kartuli ostmisele kulutas neljaliikmeline pere 4.20 € nädalas, mis on 0.48 € rohkem kui märtsis ja juurvilja ostmisele 2.41 € (+0.14 €). Neljaliikmeline pere kulutas juunis aiasaaduste ostmisele kokku 8.67 € nädalas, mis on 0.66 € võrra rohkem kui märtsis.

Teraviljasaaduste ostukulud juuni toidukorvis võrreldes märtsiga suurenesid 2,9%. Neljaliikmeline pere kulutas nädalas leivale 5.30 €, saiale-sepikule 3.99 € ning jahule-tangainetele 1.25 €.

Ostukulud kalale (2.87 €) suurenesid juunis võrreldes märtsiga 2,9% võrra.

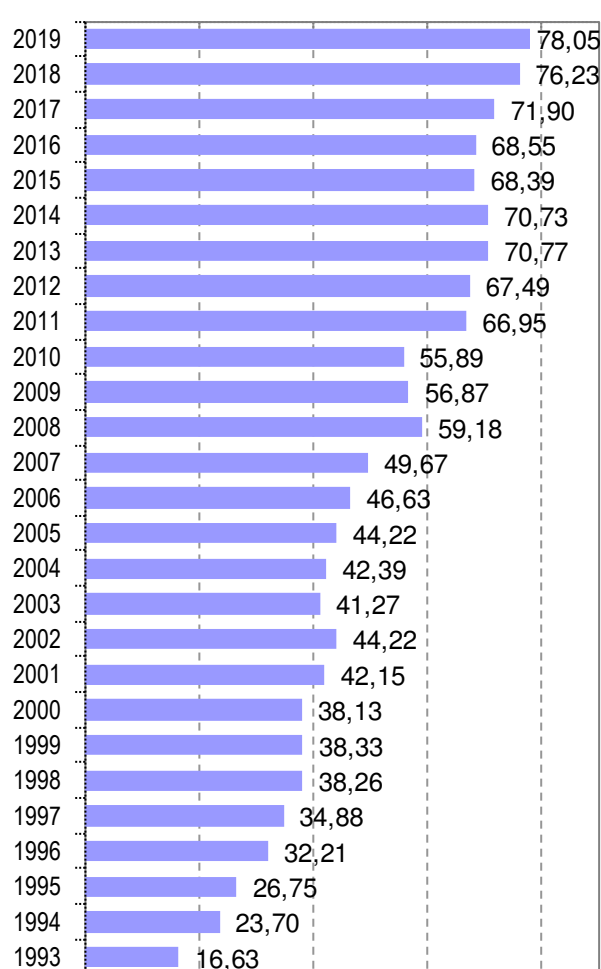
Kanamunade ostmisele kulutas neljaliikmeline pere juunis 1.72 € nädalas, mis on 4,4% vähem kui märtsis.

Kondiitritooted kallinesid võrreldes märtsiga 0,5%, suhkur 10,4% ja limonaad 3,2%, odavnes kohv 1,9%. Margariini ja tee ostukulud jäid püsima märtsikuu tasemele. Kokku suurenesid selle kaubagrupi (15.00 €) nädala ostukulud 0.20 € võrra.

Aastaga (2019. aasta juuni võrreldes 2018. aasta juuniga) on EKI toidukorv kallinenud 2,4% (1.82 €).

Piimasaadused on aastavõrdluses 1,3% kallimad ja seetõttu pere kulud nädalas 0.23 € suuremad.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus juunis
(1 nädala ostud Tallinna kauplustes,
€/4-liikmeline pere)

¹⁸ Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv on püsiva koostise ja kaaluga ning vastab 4-liikmelise Tallinna pere 1 nädala tegelikele ostudele Tallinna kauplustes. Toidukorvi kuulub 24 kaubagruppi 48 kindla toidukaubaga.

Juust kallines aastaga 2,8%, piim-keefir 2,2%, kohupiim 1,9% ja koor 0,3%. Või odavnes aastavõrdluses 0,5%.

Lihasaaduste maksumus ostukorvis oli 2019. aasta juunis aastatagusest 3,5% suurem, seejuures liha oli 4,5%, hakkliha 3,9%, suitsulihatooted 3,5% ja keeduvorst 0,2% kallim.

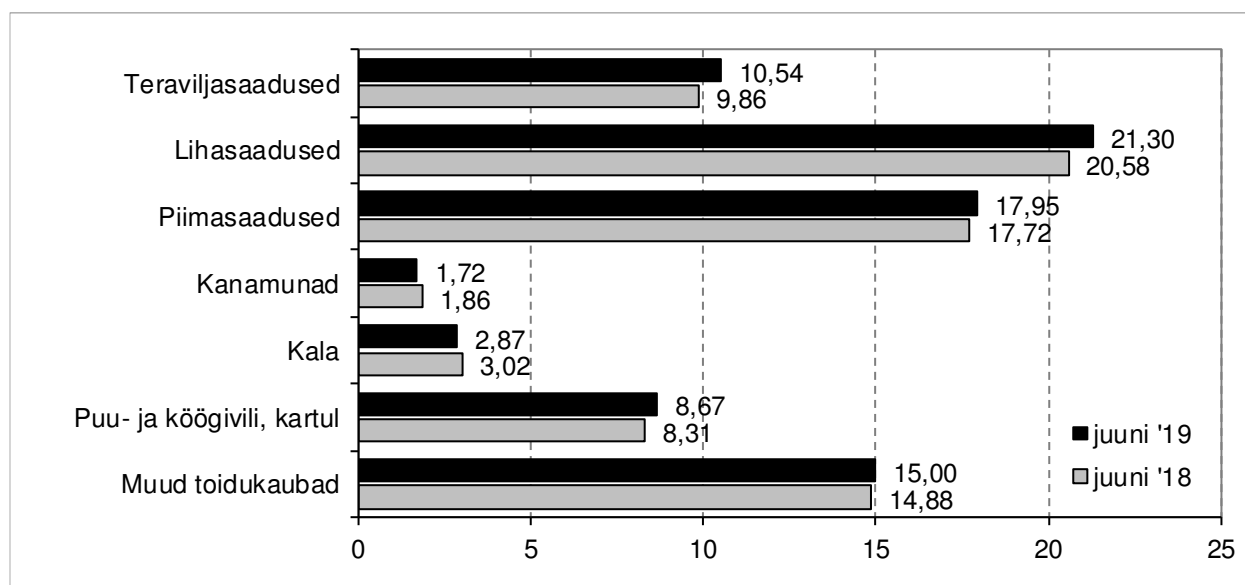
Aiasaaduste ostmisele tehtavad kulutused (võrreldes 2018. aasta juuniga) suurenesid 4,3%, kusjuures puu- ja juurviljade hinnad liikusid eri suundades. Juurvilja ostukulud neljaliikmelise pere nädala toidukorvis olid 89,8% ja kartuli ostukulud 27,3% suuremad kui aasta tagasi juunis. Õunte maksumus toidukorvis oli aga 44,9% aastatagusest väiksem.

Teraviljasaaduste ostukulud (10.54 €) suurenesid aastavõrdluses 6,9% võrra. Kulutused kalale on aastaga vähenenud 5% ja kanamunade ostukulud vähenesid 7,5%.

Kondiitritoodete maksumus kokku oli ostukorvis 2,7% ja limonaadil 0,9% suurem ning suhkrul (-7,5%), margariinil (-3,8%) ja kohvil (-2,9%) väiksem kui aasta tagasi juunis. Tee hind püsib aastatagusel tasemel.

Eesti Konjunkturiinstituudi hinnangul 2019. aasta III kvartalis jääb toidukorvi kallinemine ühe protsendi piiresse.

Joonis 5.2. EKI toidukorvi maksumus kaubagruppide lõikes 2019–2018 (4-liikmeline pere/1 nädal, €)

Tabel 5.1. EKI toidukorvi maksumus ja selle muutumine Tallinna kauplustes (4-liikmeline pere/1 nädal)

Kaup	Kogus	Maksumus (€)			Maksumuse muutus			
		juuni 2018	märts 2019	juuni 2019	juuni '19 – juuni '18	juuni '19 – märts '19	juuni '19 / juuni '18	juuni '19 / märts '19
					eurodes		%des	
Jahu	0,5 kg	0.43	0.45	0.43	0.00	-0.02	0,0	-4,4
Makaronid, tangained	0,5 kg	0.82	0.82	0.82	0.00	0.00	0,0	0,0
Leib	3 kg	4.90	5.13	5.30	0.40	0.17	8,2	3,3
Sai, sepik	2 kg	3.71	3.84	3.99	0.28	0.15	7,5	3,9
Liha	2 kg	13.31	13.50	13.91	0.60	0.41	4,5	3,0
Hakkliha	250 g	1.29	1.29	1.34	0.05	0.05	3,9	3,9
Keeduvorst	1 kg	4.27	4.23	4.28	0.01	0.05	0,2	1,2
Suitsulihatooted	200 g	1.71	1.76	1.77	0.06	0.01	3,5	0,6
Piim, keefir	6 l	5.43	5.42	5.55	0.12	0.13	2,2	2,4
Kohupiim	0,5 kg	2.13	2.16	2.17	0.04	0.01	1,9	0,5
Juust	400 g	2.88	2.91	2.96	0.08	0.05	2,8	1,7
Või	400 g	4.22	4.15	4.20	-0.02	0.05	-0,5	1,2
Koor	1,5 l	3.06	3.03	3.07	0.01	0.04	0,3	1,3
Kanamunad	10 tk	1.86	1.80	1.72	-0.14	-0.08	-7,5	-4,4
Kala	0,7 kg	3.02	2.79	2.87	-0.15	0.08	-5,0	2,9
Margariin	250 g	0.78	0.75	0.75	-0.03	0.00	-3,8	0,0
Suhkur	1 kg	0.80	0.67	0.74	-0.06	0.07	-7,5	10,4
Kohv	100 g	1.04	1.03	1.01	-0.03	-0.02	-2,9	-1,9
Tee	50 g	0.94	0.94	0.94	0.00	0.00	0,0	0,0
Kondiitritooted	1,3 kg	7.84	8.01	8.05	0.21	0.04	2,7	0,5
Juurvili	2 kg	1.27	2.27	2.41	1.14	0.14	89,8	6,2
Kartul	4 kg	3.30	3.72	4.20	0.90	0.48	27,3	12,9
Puuvili	2 kg	3.74	2.02	2.06	-1.68	0.04	-44,9	2,0
Limonaad	4 pdl	3.48	3.40	3.51	0.03	0.11	0,9	3,2
KOKKU		76.23	76.11	78.05	1.82	1.94	2,4	2,5

7. Eesti alkoholiturg 2018. aastal

Eesti 2018. aasta alkoholiturgu iseloomustab nii tootmise kui siseturu müügimahtude kahanemine, sealjuures vähenesid eriti lahjema alkoholi müügikogused. Kuigi alkoholitarbimine täiskasvanud elaniku kohta langes, oli langus müügimahtude kahanemisega võrreldes tühine, kuna aina enam suurenes elanike poolne alkoholsete jookide kaasatamine Lätist.

2018. aastal vähenes toodangumaht kõikide alkoholsete jookide osas. 2018. aastal toodeti Eestis 11,1 miljonit liitrit kangeid alkoholsete jooke, mida oli 14,6% vähem kui aasta tagasi (vt tabel 7.1.). Viina toodangumaht langes 18,9% ja likööri tootmine vähenes 14,6%. Väiksema osatähtsusega kangetest alkoholsetest jookidest langes viski toodang 11%, brändit (konjakit) toodeti 24% vähem ning rummi ja džinni vastavalt 17% ja 5% vähem.

Õlut toodeti Eestis 2018. aastal 128,2 miljonit liitrit, mis on 6,3% vähem kui aasta tagasi. Analoogselt eelmiste aastatega moodustas suurema osa toodangust lahja õlu, mis moodustas kogu õlletoodangust 91%, kange õlle (alkoholi sisaldus üle 6%) osakaal oli 9% õlle kogutoodangust. Väiksema tootmise peamiseks põhjuseks oli siseturu müügi langus. Kohalikule turule müüdivad õllekogused langesid, moodustades õlletoodangust 44% (2017. a 59%).

Lahjasid alkoholsete jooke toodeti 2018. aastal kokku 31,2 miljonit liitrit, millest suurema osa (78%) moodustasid lahjad kääritatud joogid (siidrid ja veini baasil kääritatud longdringid). Lisaks toodeti väikestes kogustes ka lahjasid piirituse segujooke (0,93 miljon liitrit), mille toodangumaht suurenes oluliselt (+47,6%). Puuvilja- ja marjaveinide toodangu maht vähenes aastaga 17,9% (5,8 miljoni liitri).

Väliskaubandus

Alkoholsete jooke eksporditi 2018. aastal 134,4 miljoni euro eest, mis on 9,6% enam kui aasta varem (2017. a 122,6 miljon eurot). Ekspordikäibe kasv tulenes peamiselt jookide suuremast müügikogusest Lätisse. Siiski oli kaks alkoholsete jookide gruppi, mille eksporditulu vähenes, need olid kanged alkoholsete joogid ja etüülalkohol (piiritus). Kangete alkoholsete jookide ekspordikäibe oli 47,3 miljon eurot (-4,2%) ja see moodustas 35% alkoholsete jookide kogu ekspordikäibest. Õlle, lahjade alkoholsete jookide ning vermuti väliskaubanduskäive aastaga suurenes. Nii müüdi õlut välisurule 40,5 miljoni euro eest (+36,5%), mis moodustas 30% alkoholsete jookide ekspordikäibest ning lahjasid alkoholsete jooke 20,6 miljoni euro eest (+19%), moodustades ekspordikäibest 15%. Viinamarjaveinide ekspordikäive püsis eelmise aastaga samal tasemel (24,9 miljon eurot) ning moodustas kogu alkoholsete jookide ekspordikäibest 19%.

Koguseliselt viidi 2018. aastal kangeid alkoholsete jooke Eestist välja 4,1 miljonit liitrit (100%-lise alkoholina), mida oli 5,7% rohkem kui eelnenud aastal. Välisurule müüdi kõige rohkem viina, mis moodustas 36% kangete jookide ekspordimahust. Viski, liköör ja muude kanged joogid moodustasid vastavalt 18%, 17% ja 16% ning konjaki (brändi), rummi ja džinni eksporditulu vastavalt 6%, 4% ja 3% kangete jookide müügist välisurule. Võrreldes koguekspordiga, suurenes Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide eksporditulu kiiremini (+15%) ning Eesti toodang moodustas kange alkoholi koguekspordist 61%. Eestis valmistatud kangetest alkoholsetest jookidest moodustas viin 82%, liköör 58% ja viski 13% kogu vastava tootegrupi ekspordist.

Õlut müüdi välisurule 2018. aastal 77,6 miljonit liitrit, mida oli ligi viiendiku võrra enam kui eelneval aastal. Lahjade alkoholsete jookide koguseline eksporditulu moodustas 26,8 miljonit liitrit, mis oli 15% võrra suurem 2017. aastaga võrreldes. Statistikaameti andmetel oli 90% välisurule müüdüd kogustest Eesti ettevõtete toodang. Viinamarjaveinide koguseline eksporditulu vähenes transiitveo kahanemisest tulenevalt 7,4%, ehk 6,0 miljoni liitri. Etüülalkoholi (piirituse) tootmise vähenemine tõi kaasa ka selle ekspordimahu olulise languse (-41,2%).

Eesti kõige olulisemateks alkoholsete jookide eksporditurgudeks on läbi aastate olnud Läti, Leedu ja Soome. Eksport Lätisse moodustas üle poole (55%) väliturule müüdud õllekogustest ja 2018. aastal kasvas eksport lõunanaabritele 28%. Sellise kasvu põhjuseks on jätkuv alkoholi kaubandus Eesti-Läti piiril. Soome osakaal õlleekspordis vähenes 7%-ni ning kogused olid varasema aastaga võrreldes 14% väiksemad. Leedu müüdavad õllekogused moodustasid 6% õlle koguekspordist, suurenedes aastaga 19%. Läti on esikohal ka väliturule müüdud lahjade kääritatud jookide osas, mis moodustasid 27% nende toodete koguekspordist ning kogused suurenesid aastaga 16%. Märkimisväärselt (+42%) suurenesid Leedu eksporditud lahjade jookide kogused, moodustades 12% nende toodete koguekspordist. Seevastu vähenes lahjade jookide eksport Soome 18%, moodustades 9% nende jookide koguekspordist. Viinamarjaveinide reeksport Lätti ja Soome moodustas kummagi riigi puhul võrdselt 33% kogu veiniekspordist, seejuures Soome viidud kogused kasvasid 19% kuid Lätti viidud veinikogused jäid samaks. Kui varasematel aastatel oli Venemaa transiitvedude sihtriikide hulgas esikohal (sinna läks valdav osa kallimat viskit ja konjakit), siis alates 2017. aastast muutus nende jookide transiitvedu Venemaale peaaegu olematuks, ning nimetatud jookide reeksport tõusis esikohale Läti. Ka viinamarjaveinide ekspordi peamisteks sihtriikideks on Läti ja Soome, veinimüük Venemaale langes viiendiku võrra.

Alkoholsete jookide imporditi 2018. aastal Eestisse 170,3 miljoni euro eest ja impordikäive langes 8%. Suurima osa impordikäibest moodustasid viinamarjaveinid (43%), järgnesid kanged alkoholsete joogid (34%), õlu (11%) ja lahjad alkoholsete joogid (10%). Kange alkoholi impordikäive langes aastaga 11% 58,55 miljoni euroni, samas kui koguseliselt langes kangete alkoholsete jookide import 1,4%, ulatudes 5,25 miljoni liitri (100%-lises alkoholisisalduses). Viin moodustas kangete alkoholsete jookide impordist 44%. Õlut imporditi 2018. aastal Eestisse 18,13 miljoni euro eest, mis on viiendiku võrra väiksem kui 2017. aastal. Kuigi õlle impordi hinnad olid 4,5% varasemast kõrgemad, mõjutas käivet 24% väiksemad sisseveetud kogused. Lahjade alkoholsete jookide impordimahud ei muutunud ning oli kokku oli see 19,0 miljonit liitrit. Lahjade alkoholsete jookide impordikäive oli 2018. aastal 16,3 miljonit eurot, kasvades aastaga 2,5%. Viinamarjaveinide sisseostetud kogused olid 2017. aastaga võrreldes 7% väiksemad. 2018. aastal toodi Eestisse viinamarjaveine kokku 22,6 miljonit liitrit, millest 6,0 miljonit liitrit reeksportiti. Viinamarjaveinide impordikäive vähenes mõnevõrra vähem (-3%), moodustades 73,9 miljonit eurot.

Alkoholsete jookide impordiriikidest tõusis viina puhul esile Valgevene (seni oli esikohal USA). Õlut osteti enim sisse Soomest, kuigi kogused vähenesid rohkem kui kolmandiku võrra. Ka imporditud kääritatud jookidest pärines valdav osa Soomest ning viinamarjaveinide impordis oli kõige suurem osakaal Hispaanial.

Müük siseturul

Alkoholsete jookide müüginahud Eestis kahanesid jätkuvalt aktiivse Läti piirikaubanduse tõttu. Kangeid alkoholsete jookide müüdi 2018. aastal Eestis 12,6 miljonit liitrit, mida oli 6,0% vähem kui aasta tagasi (vt tabel 7.1.). Veelgi enam langes viina müük (-8,6%), mis moodustas 7,5 miljonit liitrit. Õlut müüdi 78,1 miljonit liitrit, mida oli 25,3% vähem kui aasta tagasi ning langes ka lahjade alkoholsete jookide kogumüük (-23,3%), moodustades 23,1 miljonit liitrit. Seejuures kahanesid kääritatud jookide (siider ja long-drinkid) müüginahud rohkem kui neljandiku võrra (-26,7%), kuid lahjade segujookide müük mõnevõrra suurenes (+8%). Languses oli ka viinamarjaveini ja vermuti ning puuvilja-marjaveinide müük Eesti turule (vastavalt -12,2%, ja -46,2%).

Tarbimine täiskasvanud elaniku kohta

Eesti elanike alkoholitarbimine 2018. aastal tervikuna vähenes. Jätkuvalt mõjutasid tarbimist välismaalt (põhiliselt Lätist) ostetud alkoholsete jookide kogused, mis olid varasemast suuremad – nii suurenes välismaalt ostetud kangete alkoholsete jookide maht aastaga 12,4%. Illegaalse kange alkoholi tarbimine 2018. aastal langes (-10% pudelikanguses) ning sellest tulenevalt moodustas kange alkoholi kogutarbimine 10,3 miljonit liitrit (pudelil märgitud kanguses) ja suurenes eelmise aastaga võrreldes 1,3% (vt tabel 7.1). Teiseks suurenenud tarbimisega joogigrupiks olid viinamarjaveinid (+2,3%). Ülejäänud joogigruppidel, nagu õllel ja lahjadel alkoholsetel jookidel tarbimine vähenes (vastavalt -4,2% ja -6%).

Absoluutalkoholi arvestatult müüdi 2018. aastal Eestis 10,9 liitrit legaalselt alkoholi ühe täiskasvanud elaniku kohta. Arvestades sellest maha turistide alkoholi kaasaostud ja nende poolt kohapeal tarbitud hinnangulised kogused, mis vaadeldaval aastal olid absoluutalkoholis kokku 4,6 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta, müüdi 2018. aastal Eestis legaalselt 6,3 liitrit absoluutalkoholi ühe täiskasvanud elaniku kohta. Lisades sellele välismaalt ostetud kogused (3,3 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta absoluutalkoholis) ja illegaalse tarbimise (0,5 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta absoluutalkoholis), moodustas tarbimine Eestis 2018. aastal 10,1 liitrit absoluutalkoholis ühe täiskasvanud elaniku kohta (8,4 liitrit iga elaniku kohta). Alkoholitarbimise dünaamika ajavahemikul 2008–2018 on ära toodud joonisel 7.1.

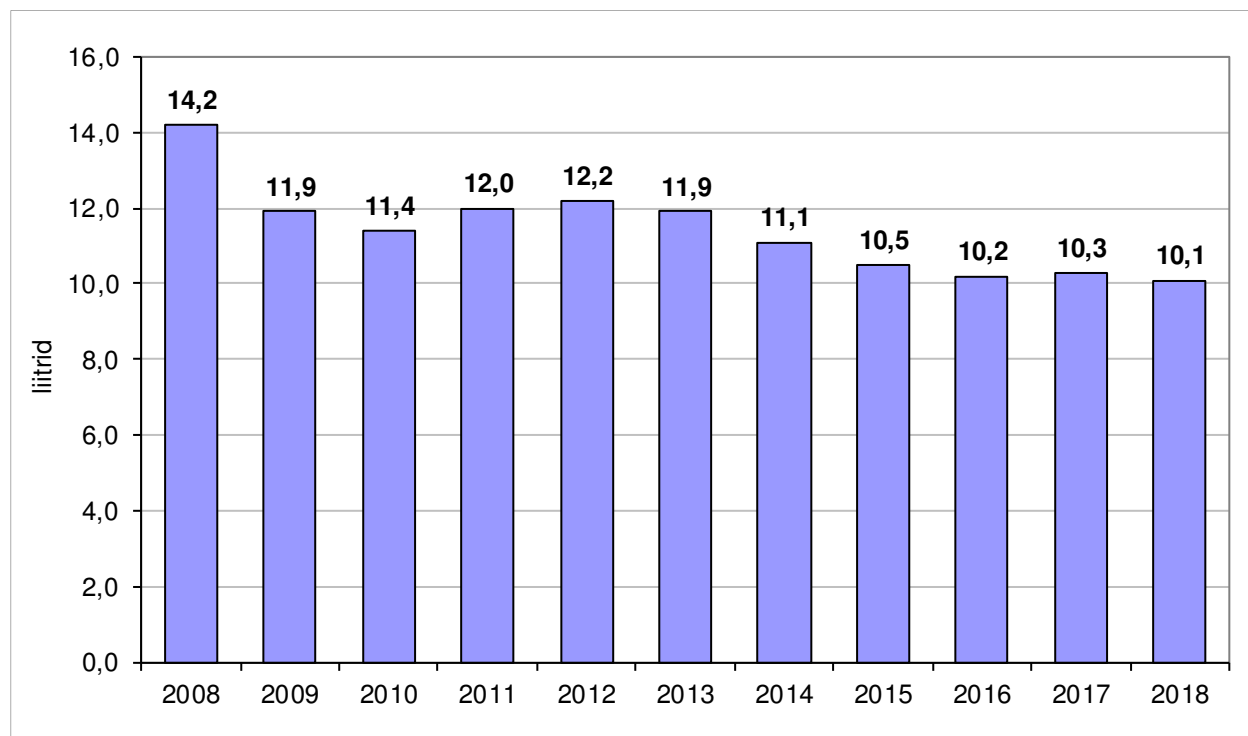
Tabel 7.1. Alkoholsete jookide toodangu, siseturu müügi ja tarbimise kogused (miljon liitrit, tootele märgitud alkoholi sisaldusega)

	Tootmine		Müük siseturul		Tarbimine*	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Õlu	136,9	128,2	104,5	78,1	91,7	87,9
Viinamarjavein ja vermut	-	-	19,6	17,2	16,0	16,4
Lahjad alkoholised joogid	38,9	31,2	30,1	23,1	14,4	13,0
sh lahjad kääritatud joogid	31,2	24,5	25,1	18,4	9,4	8,3
lahjad piirituse segujoogid	0,6	0,9	3,7	4,0	3,7	4,0
puuvilja- ja marjaveinid	7,0	5,8	1,3	0,7	1,3	0,7
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%	13,0	11,1	13,4	12,6	10,1	10,3

* Eesti elanike alkoholsete jookide tarbimine = siseturu müük + välismaalt ostmine – turistide kaasaostud ja tarbimine kohapeal. Kange alkoholi tarbimine sisaldab ka illegaalset alkoholi

Allikas: SA, EKI

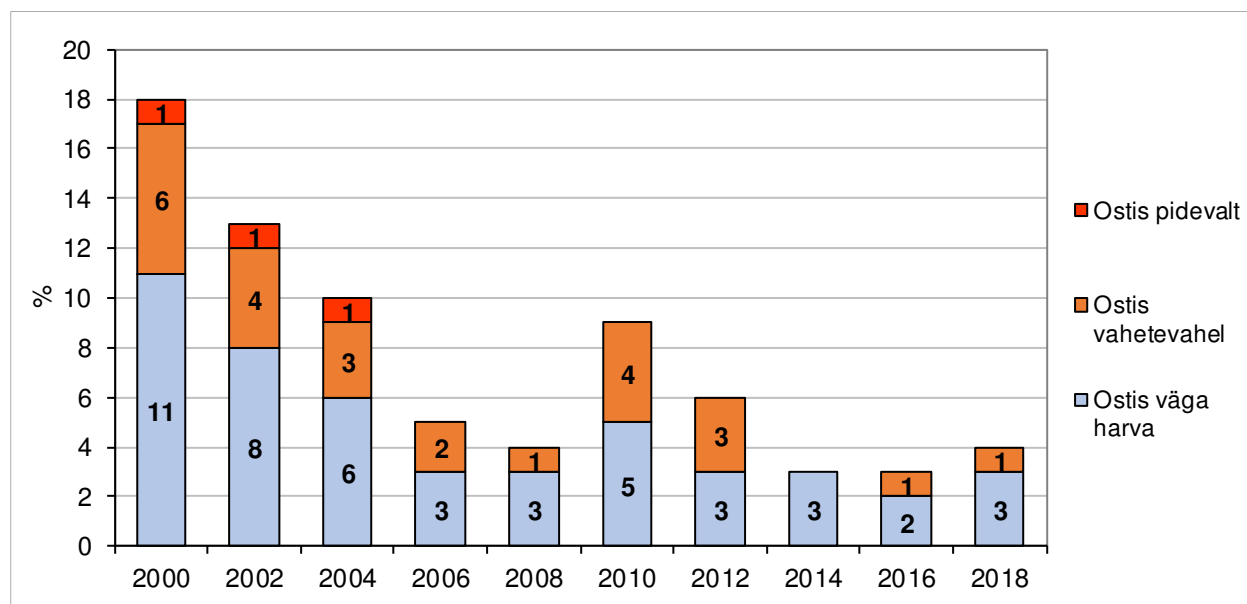
Joonis 7.1. Alkoholi tarbimine liitrites 15-aastase ja vanema elaniku kohta 2008–2018 (absoluutalkoholis)

Illegaalne kaubandus

Kuigi viimastel aastatel kiiresti kasvanud aktsiisimäärad on toonud kaasa ka alkoholsete jookide hinnatõusu, ei ole see suurendanud illegaalse alkoholi tarbimist. Ühelt poolt on salaturu kasvu piiranud Läti piirikaubandus, mis on hinnatundlikumal tarbijal võimaldanud alkoholi soodsamalt hankida, teiselt poolt on inimeste suhteliselt hea majanduslik käekäik vähendanud soovi hankida kahtlast päritolu alkoholi. 2018. aasta lõpus tehtud küsitlus näitas, et illegaalset alkoholi oli 2018. aastal ostnud 4% alkoholitariibijatest (2017. aastal 5%). Viimastel aastatel on illegaalse alkoholi ostjad moodustanud alkoholitariibijatest keskmiselt 3–5%, kuid varasemalt on olnud perioode, kus salaalkoholi tarbijaid on olnud märgatavalt rohkem (vt joonis 7.2.). Illegaalset alkoholi osakaal kogu kange alkoholi tarbimisest moodustas vastajatel keskmiselt 24% ja see on viimastel aastatel kahanenud.

Joonis 7.2. Illegaalset alkoholi ostmine 2008–2018 (% alkoholi tarbijatest)

Kõik küsitlused on näidanud, et enim motiveerib inimesi salaalkoholi ostma selle madalam hind, ja nii näitas ka 2018. aasta uuring, et 67% vastanutest pidas salaalkoholi ostmisel väga oluliseks just odavat hinda. Küsitluse käigus uuriti illegaalset alkoholi ostjate muuhulgas sedagi, millisel viisil on illegaalset alkoholi hangitud – kas on otsitud ise ostuvõimalusi või on selle ostmine olnud rohkem juhuslikku laadi. Uurimisel selgus, et 49% vastanutest on otsinud ise aktiivselt ostuvõimalusi ja 57% vastanutele on illegaalset alkoholi müüa pakutud.

Illegaalset alkoholist ostetakse kõige rohkem viina, vähem ostetakse piiritust ja puskarit. Salaviina oli 2018. aastal ostnud 52% illegaalset alkoholi tarbijatest ning võrreldes eelnevate aastatega on salaviina ostjate osakaal langenud ning kasvanud salapiirituse ja puskarit ostjate osakaal. Nii oli 2018. aastal puskarit ostnud 37% kõigist illegaalset alkoholi ostjatest mis on enam, kui ühelgi varasemal aastal.

Aastatel 2014–2018 tõusis kange alkoholi aktsiisimäär kokku 53% ja selle tulemusel kasvasid ka legaalse viina jaehinnad kauplustes. Samas on madalama hinnaklassi viinad võrreldes keskmise hinnaklassi viinadega kallinenud pisut kiiremini, vastavalt 40% ja 37% alates 2014. aastast. Samal ajavahemikul on salaviina keskmine hind suurenenud vaid 15%. Illegaalset alkoholi keskmine hind moodustas 2018. aastal legaalse odavama hinnaklassi viina hinnast 58% ja hinnavahed on muutunud aasta-aastalt suuremaks – veel 2015. aastal moodustas salaviina hind legaalse viina hinnast 81%. Võrreldes hindu Lätiga, on salaviin ligikaudu veerandi võrra odavam Läti piiripoodides müüdavatest odavamatest viinadest.

Illegaalse alkoholi kaubanduse maht jäi 2018. aastal võrreldes eelnenud aastaga samaks ja ühtlaselt stabiilne on see juba 2014. aastast, jäädes 1,4 miljoni liitri piiresse (vt tabel 7.2.). Hinnanguliselt moodustas illegaalse alkoholi kaubandus 2018. aastal 18–22% kogu viina turumahust (kaasa arvatud Lätist toodud viin) ning selle käive oli ligi 11 miljonit eurot. Salaalkoholi tõttu jäi riigil arvutuste järgi saamata ligi 15 miljonit eurot alkoholiaktsiisi ja käibemaksu. Riigieelarvesse laekunud alkoholiaktsiisist moodustas salakaubanduse tõttu laekumata jäänud aktsiis ligikaudu 5%.

Tabel 7.2. Kange alkoholi illegaalse kaubanduse maht ja arvestuslik maksukaotus

	2014	2015	2016	2017	2018
Illegaalse kaubanduse osakaal viina turumahust, %	17–21	17–22	17–21	20–23	18–22
Illegaalse kaubanduse maht, miljon liitrit	1,4	1,4	1,2	1,3	1,2
Illegaalse kaubanduse maht, miljon eurot	10,8	13,5	13,1	11,7	10,7
Riigieelarvesse laekumata aktsiis, miljon eurot	8,2	9,6	9,6	11,3	10,8
Riigieelarvesse laekumata käibemaks, miljon eurot	3,6	4,3	4,3	4,3	4,1

Turistide alkoholi kaasaostud ja tarbimine

Eesti alkoholimüügist on läbi aastate märkimisväärne osa langenud turistide arvele. Seetõttu on vajalik Eesti elanike reaalse alkoholitarbimise leidmiseks siseriiklikust müügist välituristide ostetud või tarbitud kogused maha arvestada. Eestit külastavad kõige rohkem soomlased ja sealsed turistid tarbivad ka enamiku välismaalaste poolt Eestis tarbitud alkoholist. Kuigi Eestis on viimastel aastatel alkoholiaktsiisi väga jõuliselt tõstetud ja koos sellega on kasvanud ka jaehinnad, jäävad need Soomega võrreldes oluliselt madalamaks ja see soodustab jätkuvalt Soome turistide alkoholiostmist Eestist. Paraku on mitmetel põhjustel soomlaste Eesti külastused kahel viimasel aastal olulisel määral langenud. Nii vähenesid Eesti Panga avaldatud mobiilpositsioneerimise andmete järgi soomlaste Eesti külastused 2018. aastal 5,5% (2017. aastal –5%). Ka teisest peamisest turistide päritoluriigist Venemaalt saabunud küllastajate arv 2018. aastal enam ei kasvanud, vaid isegi langes mõnevõrra (–0,1%). Need faktorid mõjutasid ka kokkuvõttes turistide alkoholitarbimist Eestis ja kaasaostusid, mis absoluutalkoholiks ümberarvestatuna langesid kokku ligi viiendiku (–19,4%, vt tabel 7.3.).

Tabel 7.3. Turistide poolt kaupustest ja laevadelt kaasa ostetud ja toitlustusettevõtetes tarbitud alkoholikogused aastas kokku 100%-lises alkoholis 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Kokku (miljon liitrit)	7,51	7,34	7,45	6,39	5,15

Joogikanguses olid turistidepoolsed kõige suuremad ostukogused lahjadel alkoholsetel jookidel (11,8 miljon liitrit) ja õllel (9,5 miljon liitrit). Samas vähenesid välituristide õlle, lahjade jookide ning veini kaasaostud aastaga oluliselt. Teistest jookidest suhteliselt vähem langes kange alkoholi kaasaost.

7. Maailmamajanduse konjunktuur: II-III kv 2019¹⁹

Maailma majanduskliima paranes, kuid on endiselt ebarahuldav

Maailma majanduskliima hinnang jäi aprillis rahuldavast madalamaks (indikaator –2,4 punkti, jaanuaris –13,1), eelmise vaatlusega võrreldes paranes näitaja 10,7 punkti. Maailmamajanduse hetkeolukord hinnati aprillis rahuldavaks (saldo 1,4 punkti, jaanuaris 2,6) ent väljavaated negatiivseteks (saldo –6,1 punkti, jaanuaris –27,7).

Tabel 7.1. Eestile olulisemate riikide majanduskliima indikaatorid (min –100, max +100)

	jaanuar	aprill	+/-
Soome	28,9	28,5	– 0,4
Rootsi	13,0	20,2	+ 7,2
Saksamaa	11,4	12,7	+ 1,3
Suurbritannia	– 46,7	– 41,0	+ 5,7
USA	– 2,9	14,4	+ 17,3
Hiina	– 38,7	– 10,8	+ 27,9
Läti	42,3	22,3	– 20
Leedu	3,1	4,9	+ 1,8
Poola	0,6	10,0	+ 9,4
Venemaa	– 22,1	– 13,9	+ 8,2
Ukraina	9,8	–0,1	– 9,9

Arenenud riigid: majanduskliima jäi rahuldavast madalamale tasemele

Aprilli vaatlusel arenenud riikide majanduskliima hinnang paranes, kuid jäi rahuldavast madalamaks (indikaator –2,2 punkti, jaanuaris –10,3), kusjuures jooksva olukorra hinnang (20,5 punkti, jaanuaris 29,6) oli rahuldav, kuid kuue kuu ootused (–22,5 punkti, jaanuaris –43,3) negatiivsed.

Euroala majanduskliima hinnang jäi aprillis allapoole rahuldavat (indikaator –6,3 punkti, jaanuaris –11,1). Euroala hetkeolukorra hinnang aprillis halvenes, kuid jäi rahuldavaks (indikaator 7,9, jaanuaris 18,3). Tulevikuootused, mis pöördusid negatiivseteks 2018. aasta juulis, jäid pessimistlikeks (indikaator –19,5, jaanuaris –36,6).

Ameerika Ühendriikide hetkeolukorra hinnang püsib soodne (indikaator 52,7, jaanuaris 57,6), kuid kuue kuu väljavaated on endiselt negatiivsed (indikaator –18,2, jaanuaris –49,2). Majanduskliima hinnang (indikaator 14,4, jaanuaris –2,9) paranes ning tõusis positiivsele poolele. Prognoositakse, et kuue kuu pärast on eratarbimise, investeeringute ja ekspordi olukord halvem. Peamiste majanduses esinevate probleemidena nähakse sissetulekute ebavõrdsuse suurenemist, infrastruktuuri mahajäämust ja oskustööjõu puudust.

Saksamaa majanduse hetkeolukorra hinnang (indikaator 39,1, jaanuaris 66,0) on endiselt soodne, kuid tulevikuootused jäid negatiivseteks (indikaator –10,9, jaanuaris –31,9). Majanduskliima indikaator oli aprillis 12,7 (jaanuaris 11,4). Prognoositakse, et kuue kuu pärast on eratarbimise seis mõnevõrra parem,

¹⁹ Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi (CESifo) väljaande World Economic Survey (WES) nr 142 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut.

kuid ekspordi ja investeeringute olukord halvem. Peamisteks majanduses esinevateks probleemideks on oskustööjõu puudus, infrastruktuuri mahajäämus ja sissetulekute ebavõrdsuse suurenemine.

Soome majanduse hetkeolukorda hinnati aprillis soodsaks (indikaator 72,0, jaanuaris 73,9) kuid tulevikuväljavaated jäid negatiivseteks (indikaator -8,0, jaanuaris -8,7). Majanduskliimaindikaator oli aprillis 28,5 (jaanuaris 28,9). Ekspordi ja eratarbimise olukorda nähakse Soomes kuue kuu pärast tugevamana, kuid investeeringute seisu halvemana. Peamised majanduses esinevad probleemid on oskustööjõu puudus, vähene innovatiivsus ja vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes.

Rootsis hinnati jooksvat olukorda heaks (indikaator 71,4, jaanuaris 68,8), samas kuue kuu ootused näitavad olukorra jähkemist (indikaator -21,4, jaanuaris -31,3). Majanduskliimaindikaator oli aprillis 20,2 (jaanuaris 13,0). Ekspordimahtu hinnatakse Rootsis võrreldes praegusega kuue kuu pärast sama suurena, kuid eratarbimist ja investeeringute mahtu väiksemana. Peamiste majanduses esinevate probleemidena märgitakse oskustööjõu puudust ja infrastruktuuri mahajäämust.

Suurbritannias jäi hetkeolukorra hinnang mitterahuldavaks ning kuue kuu väljavaated pessimistlikeks. Peamisteks majanduses esinevateks probleemideks on vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes, poliitiline ebastabiilsus, infrastruktuuri mahajäämus ja ebasoodne keskkond välisinvestoritele.

Slovakkias, Lätis ja Sloveenias on soodne majanduskliima, Hollandis, Leedus ja Iirimaa rahuldav. Belgias, Prantsusmaal, Kreekas, Hispaanias ja Itaalias on majanduskliima mitterahuldav.

Austraalia majanduse hetkeolukorra hinnang langes rahuldavast madalamaks ja kuue kuu ootused jäid negatiivseteks. Jaapani majanduskliima hinnang jäi rahuldavast madalamale, kuue kuu väljavaated on pessimistlikud.

Arenevad riigid: rahuldavast madalam majanduskliima

Arenevate riikide majanduskliima oli aprilli vaatlusel rahuldavast madalam. Hetkeolukorra hinnang jäi allapoole rahuldavat, kuid tulevikuootused tõusid positiivsele poolele.

Hiinas jäi majanduskliima hinnang allapoole rahuldavat taset ja ka hetkeolukorra hinnang on negatiivne, tulevikuootused paranesid, kuid jäid negatiivsele poolele. Kuue kuu pärast nähakse Hiinas investeeringute seisu paremana, kuid eratarbimise ja ekspordi olukorda nõrgemana. Peamisteks majanduses esinevateks probleemideks on sissetulekute ebavõrdsuse suurenemine, juriidilised ning administratiivsed takistused äritegevusele, kaubandustõkked ekspordile, korrupsioon ja ebapiisav nõudlus.

Venemaa majanduskliima hinnang oli aprilli vaatlusel endiselt mitterahuldav (indikaator -13,9, jaanuaris -22,1). Ka hetkeolukorra hinnang jäi rahuldavast madalamaks ning tulevikuootused negatiivseteks. Prognoositakse, et kuue kuu pärast on ekspordi seis mõnevõrra parem, kuid eratarbimise ja investeeringute olukord halvem. Peamisteks majanduses esinevateks probleemideks on korrupsioon, vähene innovatiivsus, juriidilised ja administratiivsed takistused äritegevusele, infrastruktuuri mahajäämus ja ebasoodne keskkond välisinvestoritele.

Brasiilia majanduse hetkeseis oli aprillis nõrk, kuid kuue kuu ootused viitavad olukorra paranemisele. Argentiina majanduse hetkeseis hinnati halvaks ja järgmisel kuul kuul see ei parane. Indias on majanduskliima rahuldav. Türgi majanduskliima hinnang jäi ebarahuldavale tasemele. Ukraina majanduskliima on rahuldav.

Tabel 7.2. Ekspertide koondhinnangud (indikaatorid min –100, max +100)

	Riikide keskmine		EL-28		Euroala		G7		BRICS		OECD		OPEC	
	jaan	aprill	jaan	aprill	jaan	aprill	jaan	aprill	jaan	aprill	jaan	aprill	jaan	aprill
Majanduskliima*	-13,1	-2,4	-13,0	-9,1	-11,1	-6,3	-10,9	-1,5	-20,7	-5,6	-11,1	-5,2	-39,7	4,5
Majandus-olukord praegu	2,6	1,4	17,7	9,8	18,3	7,9	31,2	22,3	-23,2	-16,6	24,6	16,2	-42,1	-7,8
Majandus-olukord 6 kuu pärast	-27,7	-6,1	-39,3	-26,3	-36,6	-19,5	-45,3	-22,8	-18,2	6,1	-41,1	-24,4	-37,3	17,6
Eksport 6 kuu pärast	-18,9	-2,1	-16,8	-9,2	-13,8	-11,9	-40,3	-17,7	-31,5	-5,6	-26,2	-10,9	65,0	28,9
Import 6 kuu pärast	-7,3	9,3	-3,6	6,9	2,9	10,0	-23,2	-3,2	4,1	21,6	-15,8	-2,5	-6,1	48,0
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	-23,2	-25,3	-22,5	-25,2	-18,4	-26,2	-27,3	-28,4	-43,5	-49,4	-23,3	-23,1	40,8	0,7
Inflatsioon 6 kuu pärast	8,8	6,5	19,8	10,7	8,6	0,1	10,7	8,4	8,7	-2,0	14,8	8,5	-10,0	-5,7
Lühiajaliste laenude intress 6 kuu pärast	18,9	-6,6	28,4	10,5	25,9	9,7	34,0	2,7	2,3	-27,8	33,6	4,1	15,4	-12,2
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	20,2	1,8	48,4	26,5	49,8	23,8	40,5	22,2	-9,3	-19,7	40,9	20,2	50,9	7,5
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	8,2	22,4	-13,5	-4,9	-11,4	-6,2	-6,5	7,0	20,2	41,0	-6,1	6,3	13,0	38,5

* Majanduskliima – tuletatud (geomeetrilise keskmisena) ekspertide hinnangutest hetkeseisule ja olukorrale kuue kuu pärast.

G7 – Ameerika Ühendriigid, Kanada, Itaalia, Jaapan, Prantsusmaa, Saksamaa ja Suurbritannia.

BRICS – Brasia, Venemaa, India, Hiina ja Lõuna-Aafrika.

OECD – Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea Vabariik, Kreeka, Luksemburg, Läti, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa, Ühendkuningriik.

OPEC – Venetsueela, Ecuador, Iraan, Alžeeria, Saudi Araabia, Liibüa, Araabia Ühendemiraadid, Kuveit, Katar, Iraak, Nigeeria, Angola, Gabon.

Riikide majandusindikaatorid ²⁰
 (protsentides)

	SKP		Töö- puuduse määr	Tarbija- hinnad 2019	Jooksevkonto saldo SKP suhtes 2019	Eelarve tasakaal SKP suhtes 2019	Riigivõlakirjade intressimäär (10.a tähtajaga)
	I kv 2019/ I kv 2018	2019					
USA	+ 3,2	+ 2,2	3,6	+ 2,2	- 2,4	- 4,7	2,1
Hiina	+ 6,4	+ 6,3	3,7	+ 2,9	+ 0,2	- 4,5	3,1
Jaapan	+ 0,9	+ 1,0	2,4	+ 1,1	+ 4,1	- 3,2	- 0,1
Suurbritannia	+ 1,8	+ 1,0	3,8	+ 1,8	- 4,1	- 1,6	0,9
Kanada	+ 1,3	+ 1,6	5,4	+ 1,7	- 2,6	- 1,1	1,5
Euroala	+ 1,2	+ 1,2	7,6	+ 1,4	+ 3,1	- 1,1	- 0,2
Austria	+ 1,4	+ 1,3	4,7	+ 1,8	+ 2,1	+ 0,1	0,1
Belgia	+ 1,2	+ 1,2	5,7	+ 2,2	+ 0,1	- 0,9	0,2
Prantsusmaa	+ 1,2	+ 1,2	8,7	+ 1,3	- 0,6	- 3,3	0,1
Saksamaa	+ 0,7	+ 0,9	3,2	+ 1,4	+ 6,6	+ 0,7	- 0,2
Kreeka	+ 0,9	+ 1,8	18,1	+ 1,3	- 2,7	0,0	2,7
Itaalia	- 0,1	+ 0,1	10,2	+ 0,9	+ 2,0	- 2,9	2,4
Holland	+ 1,7	+ 1,6	4,1	+ 2,6	+ 10,2	+ 0,7	- 0,1
Hispaania	+ 2,4	+ 2,2	13,8	+ 1,2	+ 0,5	- 2,2	0,5
Tšehhi	+ 2,6	+ 2,8	2,1	+ 2,5	+ 0,2	+ 0,5	1,6
Taani	+ 2,8	+ 1,9	3,7	+ 1,1	+ 6,3	+ 1,0	- 0,2
Norra	+ 2,5	+ 1,7	3,5	+ 2,6	+ 8,1	+ 6,5	1,5
Poola	+ 4,7	+ 3,8	5,6	+ 1,8	- 0,5	- 2,4	2,5
Venemaa	+ 0,5	+ 1,2	4,7	+ 4,9	+ 6,9	+ 2,1	7,7
Rootsi	+ 2,0	+ 1,6	6,2	+ 1,7	+ 2,2	+ 0,8	- 0,1
Šveits	+ 1,7	+ 1,6	2,4	+ 0,5	+ 9,6	+ 0,5	- 0,4
Türgi	- 2,6	- 1,7	14,7	+ 16,1	- 0,7	- 2,1	17,3
Austraalia	+ 1,8	+ 2,5	5,2	+ 1,7	- 2,4	- 0,2	1,5
India	+ 5,8	+ 6,7	7,2	+ 3,6	- 1,8	- 3,4	7,0
Argentina	- 6,2	- 1,1	9,1	+ 49,2	- 2,2	- 3,4	11,3
Brasiilia	+ 0,5	+ 1,0	12,5	+ 4,0	- 1,0	- 5,8	6,2
Mehhiko	+ 1,2	+ 1,4	3,5	+ 4,2	- 1,8	- 2,3	7,7

²⁰ Allikas: The Economist, 13. juuni 2019.

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades
(sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min		Keskmine	Max		2019					
	Aeg	Väärtus		Aeg	Väärtus	Jaen	Veebr	Märts	Aprill	Mai	Juuni
Euroopa Liit											
Tööstus	03-09	-38.1	-5.7	01-18	9.5	0.7	-0.2	-1.4	-3.9	-3.6	-5.9
Teenindus	03-09	-29.9	9.6	06-98	33.8	8.4	7.2	8.1	8.7	7.4	7.0
Tarbija	02-09	-23.3	-10.0	05-00	-1.3	-7.4	-6.8	-6.8	-7.3	-6.2	-6.9
Kaubandus	12-08	-26.6	-6.0	10-15	9.2	-0.7	0.5	1.6	1.1	1.0	-0.3
Ehitus	06-93	-44.1	-17.5	11-18	6.6	5.4	4.5	3.7	2.4	2.3	3.2
Majandusosaldu	03-09	65.2	100.0	05-00	116.8	106.1	105.3	105.1	103.6	103.8	102.3
Finantsteenused	01-09	-20.0	14.3	04-06	43.3	7.4	5.9	19.2	12.2	15.9	15.6
Euroala											
Tööstus	03-09	-37.7	-5.5	01-18	10.2	0.6	-0.4	-1.6	-4.3	-2.9	-5.6
Teenindus	03-09	-25.2	10.2	06-98	35.3	11.0	12.1	11.5	11.8	12.1	11.0
Tarbija	03-09	-23.9	-10.7	05-00	-1.4	-7.4	-6.9	-6.6	-7.3	-6.5	-7.2
Kaubandus	02-93	-28.4	-8.6	10-15	5.9	-2.1	-1.3	0.3	-1.1	-0.9	0.1
Ehitus	09-93	-45.3	-16.7	01-19	8.4	8.4	6.6	7.5	6.5	4.1	7.7
Majandusosaldu	03-09	68.3	100.0	05-00	118.1	106.3	106.2	105.6	103.9	105.2	103.3
Finantsteenused	01-09	-21.8	12.6	04-06	42.6	10.6	10.6	19.8	12.1	15.0	14.7
Belgia											
Tööstus	03-09	-33.8	-8.8	06-07	6.9	-2.1	-2.4	-2.7	-7.1	-6.6	-10.6
Teenindus	04-09	-42.9	12.1	08-07	32.2	5.9	12.9	10.3	7.5	5.1	2.0
Tarbija	12-93	-20.3	-7.5	11-00	5.4	-11.2	-11.1	-9.3	-8.8	-8.4	-9.6
Kaubandus	01-09	-27.9	-4.7	10-10	13.7	-9.9	-15.6	-15.4	-15.7	-15.6	-8.4
Ehitus	11-95	-35.1	-9.8	02-90	9.7	-1.6	-1.0	-1.5	-3.5	-1.6	-2.1
Majandusosaldu	03-09	67.1	100.0	06-07	118.1	100.1	102.1	102.2	99.6	98.4	95.7
Bulgaaria											
Tööstus	06-93	-32.1	-5.1	01-08	12.3	2.4	-0.8	-3.5	-1.3	-0.2	-2.3
Teenindus	06-10	-13.6	10.7	03-07	33.4	13.0	14.8	12.7	15.6	10.4	11.0
Tarbija	10-12	-38.6	-25.2	07-01	-8.0	-26.0	-26.6	-25.4	-26.2	-25.5	-24.8
Kaubandus	07-09	-14.8	14.7	08-94	31.8	19.5	16.8	18.4	19.4	16.9	19.6
Ehitus	10-09	-56.0	-23.7	11-07	23.9	-7.6	-6.9	-8.4	-10.0	-10.4	-6.2
Majandusosaldu	05-93	69.2	100.0	02-07	121.1	105.4	104.0	102.1	104.2	103.1	102.6
Tšehhi											
Tööstus	02-09	-35.6	2.2	06-00	29.8	0.1	-0.3	-0.5	-2.2	-2.9	-4.5
Teenindus	09-09	6.4	33.9	02-07	52.6	36.8	39.4	38.2	37.8	33.5	32.9
Tarbija	02-98	-33.1	-11.4	03-18	7.2	3.4	3.7	1.7	0.6	0.1	0.7
Kaubandus	02-99	-1.3	15.4	11-07	29.5	19.7	17.5	15.9	14.8	15.5	15.0
Ehitus	02-99	-54.9	-19.7	01-19	5.4	5.4	0.8	5.2	3.2	3.9	4.4
Majandusosaldu	03-99	73.8	100.0	02-07	116.7	107.5	108.2	107.2	106.2	104.1	103.5
Taani											
Tööstus	02-09	-34.5	-1.4	09-94	16.7	-3.5	-4.7	-4.4	-5.6	-3.2	-8.5
Teenindus	02-13	-10.1	6.5	05-10	28.6	7.1	3.6	8.6	9.7	8.3	6.1
Tarbija	10-08	-6.4	3.6	04-04	11.5	3.9	3.1	4.0	3.1	6.0	4.6
Kaubandus	11-11	-11.4	6.6	04-15	17.0	5.6	12.7	11.3	7.8	12.4	5.5
Ehitus	10-09	-50.0	-9.3	11-06	24.2	-1.3	-3.0	-3.7	-4.5	-4.5	-4.0
Majandusosaldu	03-09	67.5	100.0	05-10	118.6	100.8	97.2	101.5	100.6	102.8	97.4
Saksamaa											
Tööstus	03-09	-42.2	-6.6	02-11	16.4	3.1	1.6	-1.5	-5.3	-5.4	-9.5
Teenindus	12-02	-19.9	18.3	03-99	50.1	18.9	20.9	18.7	20.8	21.1	18.8
Tarbija	12-02	-24.9	-8.9	02-11	3.6	-0.4	-0.2	-0.1	-0.7	-1.4	-3.1
Kaubandus	12-02	-41.2	-14.9	12-90	22.3	-8.8	-6.4	-3.3	-6.5	-4.3	-3.1
Ehitus	12-02	-55.7	-23.5	11-18	22.6	19.8	18.9	18.4	18.2	17.5	16.0
Majandusosaldu	03-09	73.1	100.0	09-90	117.5	108.5	108.4	106.6	105.1	105.5	102.6
Eesti											
Tööstus	03-09	-39.1	2.8	12-06	28.5	3.5	0.5	-0.1	-2.7	-4.4	-7.2
Teenindus	02-09	-50.3	9.6	01-06	38.3	2.7	6.8	6.7	9.0	11.1	12.4
Tarbija	10-92	-47.6	-10.3	02-07	13.5	-0.7	0.6	0.8	-1.7	1.2	-1.8
Kaubandus	06-09	-45.6	8.4	04-07	35.6	6.4	5.1	11.2	15.6	16.7	13.4
Ehitus	04-09	-76.0	-1.1	05-06	48.8	5.5	6.4	3.9	-1.0	-4.3	-2.7
Majandusosaldu	03-09	65.6	100.0	09-06	118.9	101.6	101.6	101.7	100.9	101.5	100.1
Kreeka											
Tööstus	03-09	-36.6	-4.4	03-00	13.3	-4.6	-1.2	-2.3	-0.9	-0.2	-0.6
Teenindus	10-12	-46.0	8.5	08-00	58.7	-1.6	6.1	10.5	5.6	7.3	7.9
Tarbija	02-12	-80.8	-34.3	04-00	3.2	-28.3	-33.3	-31.6	-30.9	-29.5	-27.8
Kaubandus	10-12	-48.4	-1.4	07-07	39.0	23.0	13.3	7.4	1.4	-0.7	9.2
Ehitus	08-11	-77.4	-24.6	04-00	32.5	-51.3	-61.3	-48.0	-49.5	-53.6	-55.5
Majandusosaldu	08-15	75.3	100.0	07-00	120.5	99.6	101.3	101.3	100.3	100.8	101.0

	Min		Kesk- mine	Max		2019					
	Aeg	Väärtus		Aeg	Väärtus	Jaan	Veebr	Märts	Aprill	Mai	Juuni
Hispaania											
Tööstus	01-93	-43.2	-8.7	06-98	7.4	-4.0	-5.2	-2.2	-4.9	-4.1	-4.8
Teenindus	01-09	-38.7	11.4	06-98	54.0	15.1	18.4	13.1	15.2	17.6	11.5
Tarbija	08-12	-41.7	-12.6	10-99	2.5	-6.9	-5.4	-2.0	-6.1	-3.7	-2.1
Kaubandus	02-93	-36.0	-6.6	12-15	17.0	7.2	5.9	10.0	5.7	5.3	6.3
Ehitus	08-13	-69.3	-13.7	12-98	39.5	6.5	-7.2	-1.1	-7.5	-22.8	6.9
Majandusosaldu	12-08	72.0	100.0	06-98	116.0	104.4	104.4	106.7	104.1	105.4	104.8
Prantsusmaa											
Tööstus	07-93	-39.4	-7.4	06-00	14.7	-3.8	-6.1	-5.2	-8.5	-3.3	-5.3
Teenindus	04-09	-28.8	-0.2	01-90	16.2	2.4	1.8	3.6	3.8	5.0	4.9
Tarbija	05-13	-22.3	-9.6	01-01	2.4	-13.8	-11.6	-10.8	-11.1	-9.5	-9.3
Kaubandus	04-97	-27.2	-8.1	12-07	8.8	-10.4	-9.1	-7.2	-4.1	-6.3	-7.2
Ehitus	01-93	-62.3	-14.5	10-00	44.9	6.2	11.4	10.6	11.6	12.2	11.9
Majandusosaldu	03-09	71.3	100.0	10-00	120.2	101.4	100.8	102.0	100.8	104.9	103.9
Horvaatia											
Tööstus	04-09	-28.6	-3.8	02-18	17.7	10.2	14.1	11.7	5.8	7.0	5.2
Teenindus	07-09	-31.6	4.5	09-16	25.9	17.1	19.6	25.9	22.5	22.5	21.1
Tarbija	08-09	-42.9	-22.2	06-19	-1.8	-7.3	-7.6	-6.2	-3.4	-2.4	-1.8
Kaubandus	08-09	-31.0	-3.3	06-18	19.4	13.7	12.2	16.2	9.5	8.1	5.2
Ehitus	03-10	-49.2	-19.7	03-19	21.3	17.1	18.6	21.3	15.1	15.7	16.0
Majandusosaldu	08-09	76.0	100.0	01-18	115.5	112.1	114.3	115.4	112.2	113.5	112.2
Itaalia											
Tööstus	03-09	-34.4	-4.2	02-95	14.2	-3.0	-3.6	-4.7	-5.0	-3.6	-4.9
Teenindus	09-12	-24.3	4.2	04-00	33.1	3.3	1.4	3.5	1.6	1.6	1.7
Tarbija	12-12	-32.0	-13.6	07-01	-1.4	-10.5	-11.8	-13.1	-13.4	-12.1	-14.0
Kaubandus	04-99	-65.4	-10.7	10-15	17.4	5.6	6.6	7.1	4.5	5.8	7.7
Ehitus	09-93	-75.4	-22.0	04-90	13.4	-6.9	-9.5	-6.9	-7.2	-4.7	-7.2
Majandusosaldu	03-09	73.6	100.0	05-00	122.6	102.8	101.2	101.0	100.0	101.7	100.2
Küpros											
Tööstus	04-13	-37.4	-2.4	04-08	19.9	4.7	-1.0	2.7	4.9	3.3	8.7
Teenindus	04-13	-59.0	5.1	01-18	45.3	32.6	35.8	27.5	34.4	30.8	24.1
Tarbija	04-13	-59.4	-19.5	02-18	3.8	-3.8	-7.0	-7.6	-7.3	-8.8	-7.8
Kaubandus	04-13	-48.9	-6.9	05-07	20.6	0.8	-0.3	0.4	1.0	0.2	2.1
Ehitus	04-13	-72.7	-24.0	12-03	36.5	-10.6	-11.0	-9.1	-9.6	1.1	-3.9
Majandusosaldu	04-13	68.6	100.0	08-07	115.4	111.4	107.8	109.2	110.8	109.0	110.2
Läti											
Tööstus	04-93	-44.0	-7.1	02-07	11.8	1.7	0.9	-0.3	-2.6	-2.0	-1.4
Teenindus	03-09	-43.9	4.5	12-06	20.9	6.7	5.5	8.2	6.7	4.7	5.2
Tarbija	06-09	-47.5	-6.5	09-06	15.4	-4.6	-6.6	-3.4	-2.5	-3.6	-4.7
Kaubandus	02-09	-35.2	6.4	04-07	22.8	5.1	4.4	4.0	6.8	3.9	6.4
Ehitus	07-09	-79.4	-23.7	01-07	19.2	-1.0	-2.1	1.8	-0.5	-2.6	-4.4
Majandusosaldu	04-93	66.0	100.0	02-07	116.3	105.6	104.3	105.1	104.1	103.5	103.6
Leedu											
Tööstus	04-09	-41.4	-10.4	08-07	9.8	-3.3	-2.4	-3.6	-2.8	-2.1	-5.4
Teenindus	03-09	-47.2	9.5	07-06	34.3	32.5	22.9	24.5	26.4	24.1	22.2
Tarbija	11-09	-37.3	-6.8	03-07	12.9	2.6	5.2	5.0	5.2	6.3	7.8
Kaubandus	04-09	-57.8	-0.4	01-07	41.7	6.9	6.1	6.3	6.6	6.0	8.2
Ehitus	05-09	-92.9	-31.5	01-07	13.4	-10.8	-8.7	-13.4	-12.4	-11.7	-10.5
Majandusosaldu	04-09	66.9	100.0	07-06	118.1	112.4	111.2	110.8	111.7	111.7	110.3
Luksemburg											
Tööstus	03-09	-53.9	-15.0	04-95	24.1	-7.7	-12.2	-12.8	-19.7	-19.3	-19.6
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	12-08	-21.7	-6.8	02-02	4.0	-0.3	-0.7	0.9	1.2	0.3	-1.0
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	03-94	-70.9	-17.6	09-17	40.8	14.3	12.0	11.4	13.2	21.0	:
Majandusosaldu	12-08	74.7	100.0	04-95	123.5	107.8	106.7	106.7	104.7	105.1	102.9
Ungari											
Tööstus	03-09	-34.7	-1.8	07-18	17.1	13.4	12.9	11.2	5.1	7.3	3.7
Teenindus	03-09	-44.2	-4.3	04-18	17.9	12.2	7.7	9.0	9.3	9.6	2.5
Tarbija	06-95	-60.9	-25.5	08-02	7.0	-6.2	-4.4	-4.4	-4.8	-5.0	-3.5
Kaubandus	03-09	-41.1	-5.7	01-14	14.1	9.1	7.6	11.1	7.2	9.1	8.4
Ehitus	04-09	-56.0	-14.1	11-18	33.3	25.8	29.7	26.3	21.1	21.2	20.6
Majandusosaldu	03-09	71.5	100.0	07-18	121.9	118.1	118.1	117.3	113.4	114.6	111.2
Malta											
Tööstus	03-09	-31.6	-3.1	03-08	18.8	-4.7	1.1	-2.5	-22.4	-9.6	-0.8
Teenindus	03-09	-22.0	23.1	05-07	65.2	24.5	40.4	22.4	20.8	10.1	18.0
Tarbija	06-12	-35.4	-12.0	02-18	17.8	4.2	6.4	-0.6	3.2	6.6	3.9
Kaubandus	06-12	-19.6	2.8	03-19	28.6	-1.3	4.8	28.6	5.7	-10.8	5.1
Ehitus	03-09	-53.4	-13.5	05-18	37.9	32.5	37.6	32.3	21.7	10.5	37.4
Majandusosaldu	03-09	71.4	100.0	12-17	120.7	101.9	109.9	101.8	91.8	95.9	102.4

	Min		Kesk- mine	Max		2019					
	Aeg	Väärtus		Aeg	Väärtus	Jaan	Veebr	Märts	Aprill	Mai	Juuni
Holland											
Tööstus	02-09	-25.4	-2.1	02-18	8.1	3.0	3.4	3.2	3.4	2.2	0.2
Teenindus	03-09	-41.6	6.9	04-07	46.5	9.7	11.2	13.0	10.8	11.2	11.3
Tarbija	02-13	-27.2	-4.2	04-00	9.6	-8.1	-6.3	-8.3	-7.9	-7.8	-7.1
Kaubandus	06-09	-16.9	10.7	10-99	33.3	7.1	8.6	8.9	6.4	7.0	5.9
Ehitus	12-12	-47.7	-3.1	12-17	41.8	29.7	28.5	28.4	29.6	23.4	25.5
Majandusosaldu	02-09	66.2	100.0	02-07	117.7	103.5	106.5	105.2	105.6	104.3	102.8
Austria											
Tööstus	03-09	-37.8	-4.3	02-07	15.2	-0.4	-1.3	-5.6	-4.1	-2.8	-6.4
Teenindus	04-09	-24.9	15.3	06-98	33.4	20.5	19.8	20.6	18.7	16.1	16.0
Tarbija	01-09	-23.1	-8.9	12-17	4.0	-1.8	-1.6	-1.4	-3.4	0.0	-3.6
Kaubandus	03-09	-26.4	-7.6	05-10	13.2	-12.6	-8.8	-8.0	-10.1	-13.7	-15.6
Ehitus	04-96	-56.4	-14.5	09-18	19.6	10.4	13.5	13.5	12.9	14.4	10.0
Majandusosaldu	04-09	68.8	100.0	12-17	120.0	106.5	106.8	105.3	104.9	105.7	102.3
Poola											
Tööstus	03-09	-29.1	-13.2	06-07	-0.5	-7.2	-7.1	-7.3	-8.4	-8.0	-8.9
Teenindus	03-09	-12.0	3.4	07-07	22.7	1.9	1.8	1.9	-0.2	0.0	0.8
Tarbija	09-01	-26.6	-8.1	03-19	6.4	2.2	5.9	6.4	2.2	2.6	6.2
Kaubandus	03-03	-16.8	-2.1	12-07	11.9	2.8	2.4	3.0	0.9	1.9	2.0
Ehitus	02-02	-67.9	-30.7	02-08	-0.7	-6.5	-7.1	-7.8	-8.6	-10.2	-10.4
Majandusosaldu	09-01	76.6	100.0	05-96	124.8	103.0	104.4	104.8	101.1	101.1	103.0
Portugal											
Tööstus	04-09	-33.4	-5.8	03-98	8.4	-2.3	-1.4	-2.8	-4.9	-4.1	-2.3
Teenindus	10-12	-31.5	1.8	06-01	24.6	18.6	14.4	12.8	12.9	14.4	13.6
Tarbija	10-12	-46.3	-15.1	09-91	6.5	-8.2	-9.1	-10.9	-8.0	-9.7	-9.2
Kaubandus	12-08	-32.1	-3.1	03-99	12.8	3.0	3.4	1.5	1.6	1.7	0.6
Ehitus	10-12	-70.2	-29.4	12-97	1.9	-10.3	-5.4	-12.2	-9.7	-11.7	-11.6
Majandusosaldu	04-09	73.2	100.0	03-98	115.4	110.1	109.1	106.6	106.4	107.0	107.8
Rumeenia											
Tööstus	09-92	-22.2	-1.7	06-96	27.3	0.6	0.8	1.1	0.5	-0.2	-0.2
Teenindus	06-09	-19.3	11.6	06-04	56.2	8.7	10.8	8.7	6.1	7.0	7.9
Tarbija	06-10	-52.6	-17.3	03-17	-1.2	-14.8	-14.3	-13.7	-12.6	-9.9	-7.6
Kaubandus	07-09	-21.6	10.7	12-97	35.8	11.3	5.6	12.7	7.1	5.6	6.9
Ehitus	09-99	-60.4	-14.1	06-96	34.6	-7.9	-6.5	-6.2	-6.1	-4.5	-4.4
Majandusosaldu	09-92	68.2	100.0	06-96	125.8	101.5	102.2	102.3	101.2	101.8	102.5
Sloveenia											
Tööstus	01-09	-38.0	-1.2	06-00	17.8	6.7	1.7	2.9	0.2	3.6	-2.4
Teenindus	04-09	-28.9	14.9	09-02	38.0	26.2	25.1	22.7	21.8	19.9	20.7
Tarbija	09-12	-42.9	-16.2	04-18	-2.9	-7.9	-6.8	-7.4	-9.3	-7.9	-8.4
Kaubandus	03-09	-21.6	12.1	09-07	38.2	20.4	16.1	24.1	17.1	28.9	17.0
Ehitus	03-10	-63.9	-8.5	03-07	27.8	13.6	17.7	16.6	12.4	12.3	12.4
Majandusosaldu	04-09	66.2	100.0	07-07	117.9	109.9	107.2	108.0	105.0	107.5	104.8
Slovakkia											
Tööstus	04-09	-31.8	2.9	05-96	25.8	-1.9	4.3	-6.0	-15.2	-4.1	2.4
Teenindus	05-09	-24.0	22.1	03-02	62.6	-0.2	-2.1	7.0	1.5	-7.1	16.8
Tarbija	09-99	-42.0	-19.6	04-07	2.4	-10.6	-7.8	-8.3	-7.6	-8.6	-6.7
Kaubandus	03-09	-22.7	10.4	06-19	38.6	26.6	25.7	24.7	24.8	22.2	38.6
Ehitus	07-99	-86.1	-24.9	03-97	17.5	-10.3	-11.0	-13.7	-16.6	-21.5	-23.8
Majandusosaldu	04-09	63.5	100.0	05-96	123.8	97.1	100.1	97.7	92.5	93.7	104.3
Soome											
Tööstus	03-09	-37.3	1.4	10-94	31.3	4.3	-1.9	-1.0	-2.7	0.3	-6.0
Teenindus	12-01	-47.6	14.5	09-00	51.1	13.1	16.8	11.1	11.9	11.2	20.4
Tarbija	12-08	-10.1	1.7	12-17	10.5	0.3	0.4	0.4	0.6	-2.7	-5.0
Kaubandus	02-15	-30.0	-1.0	02-18	26.2	5.3	4.5	3.4	0.4	0.0	2.9
Ehitus	09-91	-108.6	-16.9	06-98	36.5	17.4	8.9	10.4	5.2	6.8	0.4
Majandusosaldu	09-91	73.1	100.0	11-94	118.4	102.2	101.2	99.3	99.4	99.0	98.1
Rootsi											
Tööstus	03-09	-38.5	-2.2	08-18	20.6	9.9	13.0	6.7	8.6	1.9	-0.5
Teenindus	04-09	-26.3	20.5	02-11	53.0	15.4	13.3	19.5	19.8	19.7	18.1
Tarbija	03-96	-10.3	2.0	06-10	10.5	-1.4	-1.0	-0.5	0.7	-2.0	-1.2
Kaubandus	01-09	-38.3	11.6	01-10	47.6	12.9	12.3	13.0	15.7	16.7	11.7
Ehitus	12-93	-82.9	-18.3	08-07	47.6	7.8	16.1	8.8	2.4	2.5	11.0
Majandusosaldu	04-09	76.2	100.0	01-11	116.5	104.5	105.3	104.3	106.3	102.5	102.1
Suurbritannia											
Tööstus	03-09	-49.0	-7.6	07-17	16.2	2.3	-0.2	-0.4	-4.6	-10.5	-10.8
Teenindus	03-09	-57.4	4.2	10-97	36.1	-4.9	-16.2	-9.4	-6.9	-15.1	-12.7
Tarbija	01-09	-30.1	-8.6	09-02	3.6	-11.3	-10.8	-11.7	-11.1	-8.3	-10.5
Kaubandus	01-09	-47.1	1.4	09-15	26.7	-1.9	2.2	0.5	5.1	3.0	-7.5
Ehitus	06-91	-79.3	-19.6	10-17	10.7	-3.4	-3.1	-10.8	-13.1	-2.5	-14.5
Majandusosaldu	03-09	61.9	100.0	06-14	117.0	103.7	99.2	100.8	99.3	94.5	95.1